

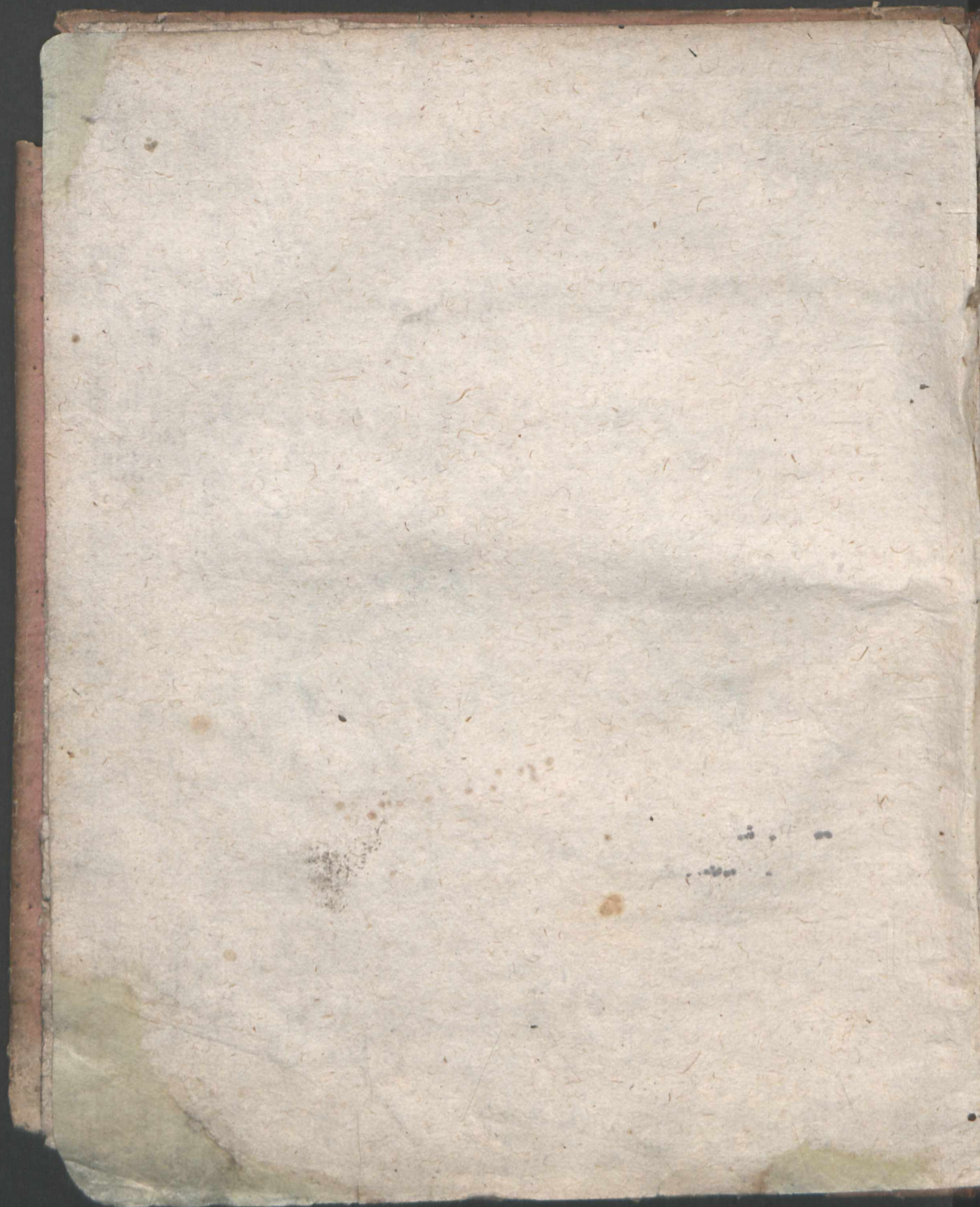
Spollina 9 1/2 10 P. Y

Post fata p. d. V. P. Norbati
Brevey. Promotoris Conspicua
nitatis D. s. Vulnerum f. C. N.
cepti vbi Communitate Varasina
si ord. s. cauli p. C. A. 1737
die 26. Maii.

17758

372

Conventus Varaviensis S. Spiritus

Z Y W O T

Świat cały informujący,

A L B O

Zycie bez Umbry

Naywyższego *PASTERZA* Kościoła

Katholickiego Rzymskiego, OYCA S.

B E N E D Y K T A X I I I .

Zákonu Kaznodzieyfskiego.

Wprzód po Włosku

W Y D A N Y .

A teraz na Oyczyſty język z przydatkiem niektorych

Cudow, y innych w iſcie rzeczy wiadomości Godnych,

P R Z E T Ł U M A C Z O N Y ,

y do Druku

P O D A N Y .

Przez

X. Jozofata Hoffmana Kaznodzieię Ordynaryinego,

y Promotora Konfraternij **ANNY S.** w Prepozy-

turalnym Kościele Mordzkim Dominikana.

R O K V

Ktorego Zywot Ludzki ſtracone wygrał zbawienie 1734.

XX

w W A R S Z A W I E

w Drukarni J. K. M. y Rzeczypospolitey Scholarum Piarum.

Na Zászczyt
HERBOWNEGO KLEYNOTU
R A W I C Z A,
Przeswíetnego y Starozytnego Domu
Fcbmošciow Panow
CIECIERSKICH.

17758

Z BIBLIOTEKI
SEMPER RIV
SAN DOMINGO

DzieIna Rawicza dokąd wkroczy cnota,
Tám ma otwarte do Honorow wrota.
Ma ten cny zaszczyt barki nieskurczone,
Bo do szczodroty zdawna przyuczone.
Rozciąga ręce do iedności nęci
W Oyczyźnie nášzey rozroznione chęci.

*Lone accipi
a Parilluhi
M. D. D. N. S.
L. S. Obchawicki
Carstano t
no L. S. S. S.*

Alphonsy perki cum baronibus Saporis?

JASNIE WIELMOZNEMU

Jego Mości PANU,

P. BALTAZAROWI

(z XIAZĄT URSYNOW

ná Ciecierzynie, y Szpiczynie,)

CIECIERSKIEMU,

STOLNIKOWI y MARSZAŁKO-

WI Sądow Kápturowych Ziemie Drohic-

kiey, Pánu Dżiedzicznemu ná Mordach,

Łabyfzynie, Mąrgolinie, Głownie, Hołubli,

Brátoszewiczách, Czekánowie, Pełchu, O-

strożanach. &c. &c.

JASNIE WIELMOZNY

Mości DOBRODZIEIU.

Yczyłem sobie z Sandomirskiej ieszcze Ia-
kuba Świętego Kompostelli, nie testudi-
neo passu, ale velocibus alis Podlaskie-
go Orła pospieszyć y stanąć przed konspe-
ktem

ktem Twoim I. W. Mści P. Stolniku y Dobrodziciu
moy. Co że się nie stało, w Mordach teraz z Dominikań-
skiego Palmetu, do Pańsko Świętego Pokoju, licha
przyśluga moja advolat; & advolvitur plantis: Nie
obawiam się wcale w tey zamierzoney podróży z pre-
zentem moim niefortunatnego kazusu, bom pewien, iż
przy Herbownym Vrsynie tot tela quot Hostes; nie-
straszę mnie ani uczyni wstrętu dawna Paremia: rarum
iter quod non sit periculofum, ani też owa Augustyna
S. przestroga; via, quâ vadis pessima; plenaque cladis:
Nie postraszę okrzyki Pisma Świętego, iż Lwy w tey
drodze grassują, y niedawno w ich padły pazury Pro-
rok poległ: invenit eum Leo in via & occidit: bo y ten
iednego pożągnąwszy tysięcznych darwie zyciem morte
unius tot millia vivunt; y owszem tę ma pochwałę, iż
Lentè & attentè uważa gdzie ludzkie zmierzają ślady:
attendit itinerantis vestigia: Zaczyn bezpiecznie ze-
chcę aspera solvere dulcibus; wszakże do Herbownego
Vrsynow Ráwicza droga nie w kół y pokrzywy,
nie w chwały y łopiony, ale w Rozmaryn y Roże,
Lilie y Hyacynthy bogata; & vultu roseo tua pulcher-
rima Virgo, (Petrañel) Więc ia tą drogą, ktora
lactea, nomen habet; (Ovidius) Igdzie Lilia per-
vernos lucent; velut alba colores: (Valerius) quacq;
Civis & advena migrant, ochoczko spieszę: Z tą
nadzieją, iż iako tutelarneho Twego Balthazara do
Nic-

Niebieskiego w Ciele Ludzkim Infanta zaprowadzi-
ła Magodia; (Stella antecedebat eos) tak y mnie do
Prześwietnego Ciecierskich Domu, Herbowna Za-
konu mego, torować drogę będzie gwiazda: Mon-
strat ad Magnanimos Splendida stella viam: (Ma-
nilius) Iiako Novus Nieba y Swiata Regnant, ala-
cri animo ofarowaną odebrał od Baltazara donaty-
wę; tak y fortunnie zyiący Balthazarze, z Herbowną
swoią Damą; ad Cælumq; manus & splendida bra-
chia tollens (Ovidius) oraz cum Regnatrice Prole,
expansis manibus, Zymot, Swiat cały, informuiący,
albo życie beż umbry, **BENEDYKTA XIII.** za
osobliwy Przyjmięś odemnie prezent: Gdzież bo-
wiem z Zakonnych Cieni, splendor Katolickiego Swia-
ta, mam lokować; ieżeli nie tam, gdzie dziedzicznym
prawem rządzi pobożność, ieżeli nie tam, gdzie wśel-
kich splendorow dziedziczna Cnota, y mężno Pańskie
wraz akcyje Świętym zawsze do Serca ochotny Ingres
czynią; mówiąc z Pawłem S. Cor nostrum dilata-
tum est. Iawnym tego nieieden Swiadekiem; iz nie-
czekaiąc Ewangelicznego Ordynansu, aperiant ei,
Świętym Pańskim przez obieranie Menstrualnych Pa-
tronow, Solenną sprawuięś do Serca Introdukcyą. O-
tworzył Longinus włócznią Bok Iezusowi lancea latus
ejus aperuit (Joan: 19.) do ktorego serca według zda-
nia pewnego Doktora, Totus intravit Orbis. Zo-

twartym Twoim, gdy się popisujesz sercem; I. W. Mości
Panie Stolniku, już nie Świat, ale tryumfujące z Świa-
tą cnoty, BENEDYKTA XIII. do serca wprowad-
dzą. Kto do serca przyjmuje cnotę ma BOGA, ge-
stat Corde DEUM (D. Paulinus) A kto w sercu ma
BOGA, ma wszystko, według zdania S. Makarego;
cor parvum est, sed in eo recipiuntur omnia; ibi Deus,
ibi Angeli, ibi vita & Regnum, ibi Thesauri gra-
tia. Herbowna Rawiczow Damą gwałtem drze się do
Nieba, Regnum Caelorum vim patitur, albowiem su-
stulit exutas vinculis ad sidera palmas (Virgil:) chcąc
wszystkie Nieba datarie, ba y same Niebo w Dom
sprowadził Ciecierskich. Godzien pochwały, kto do ser-
ca Introdukuje cnotę; bo tam wstyd kwitnie iak roza,
serce zostaje w kandorze iak w lilij, tam sobie każdy,
nie tylko ozdobne Florencye, wdzięczne Palmety, żywe
Placencye, ale y Niebo fabrykuje: daleko chwalebniecy-
sy, kto sobie na ziemi eryguje świątnice Pańskie; bo do
nich sprowadza Boga, Niebo, Aniołów, SS. Pańskich,
długo letnie, panowanie y wszystkie faworyzującego
Nieba skarby. Tak to rządziła cnota; pobożność, y do-
broczynność, Antenatów Twoich, I. W. Mści Panie
Stolniku Drohicki, y Godny Marszałku, których lubo
się niegodzi excitare écinere, bo już Ich ferale's Cupressi
in triumphales cesserunt lauros, Kiedy altissimis meri-
tis pervenerunt ad astra fuis: (Ovidius) Przypomnieć
jednak

iednak Tych należy, ktorzy innumeris statum Orbis
Lechici impleverunt Trophæis. Był bowiem nie jeden
z Vrsynow Rawita Ciećierski optimus Bellator, Ma-
gnificus virtutum Æmulator, Ecclesiæ Honos, Patriæ
Decor, Familiæ Ravitarum ornamentum. *Wiekuie*
y wiekować będzie Pawła z Xiążąt Vrsynow na Cie-
ćierzynie, y Spiczynie Ciećierskiego Prapradziada Two-
iego pamięć, który perpetuos meruit in Domo Ciećier-
sciana Triumphos, bo zawsze był Fidelis in Patriam,
pius in Rempublicam, Amans in Cives, liberalis in
Divos. Ten to Invictus Heros, wiary Świętey Kato-
lickiey Rzyskiey Zelant; za Zygmunta pierwszego
Roku 1511. Wczyniwszy na Dobra swoje z I. O. Xią-
żętami Radziwitami mutacyą, po odebraney w Mor-
dach Possessyi, Katolicką zaraz tam Introdukował Re-
ligiá; kalwinską na ten czas wyrugowawszy Herezyą,
za co mu bez trwogi sumienia przyznać muszę, że simi-
lem Illi nulla protulit ætas, consilio vel Marte virum:
(Claudianus) Dopomagata obfita w Theologiczne cno-
ty Zofia Wiselowska Matzonka Jego do boynych Danin
ná ubogich, Kościoły, za ktore bez wątpienia Immar-
cescibilem æternæ gloriæ, atrzymała coronam; wespół
z kolligowanemi Domami; Słupeckiemí, Bączalickie-
mi, Chreptowickiemí &c. Publikuią Augusta Pier-
wszego Kancellarie, wielkiego Sekretarza, Adaucta
Ciećierskiego Ziemi Drohickiey y Mielnickiey Chora-
żego

4
żego Pradziada Twego, który w takiej był u Najsławniejszego Monarchy estymie, iak Ephestyon u Alexandra; ktoremu gdyby śmierć niezayrzała w oczy, zapewne by przyszedł ad supremum culmen Honorū z swoią oraz Heroią Zosią Zaliwską Kastellanką Warszawską, Naykochańską Matżonką swoią. Da wskrzeszony Piotrowin świadectwo o Stanisławie Ciećerskim, iako był omnium Honorum Pantheon Działy Twoim y wielkim Cnot wśelkich Estymatorem, pokazawszy się w złotym wieku młodości przed Minerwą Askaniuszem vidit benignis moribus aureum felix licæum (Sarbievius) w południowych stanawszy w Rzymie kraiach, za Urbana osmego, po odebraney w Watykańskiej Bazylice benedykcji; Złotemu na pocięchę Oyczyźnie equiparował Kamillowi, y Kuryuszowi; a potym powrócivszy do Polski, stał się aureus consiliorum Tripos. Kogo kolwiek Ten Pan w Pańską wziął łaskę y protekcyę, ręce Jego pełne dobroczynności Złote się wydawały; manus Ejus aureæ plenæ hyacinthis; (Canticorum quinto) a Glossa czyta plenæ mille gratiis; gdzie się tylko rużył, wśędzie boyna ręka Jego, Złote przechodziła Gangiesy: præceptis illa manus aureos superabat Iberos; Chceś więcey umarłego Stanisława Ciećerskiego pochwał? Skiwskich, spytaj się Imienia oraz Oborskich, Wierzbickich, Gostumskich, Męzynskich; Kazanowskich, Jabłonowickich, Grotow, y Innych

y Innych; A o Twoim nayukochanszym co rzekę Oycu,
Tomaszu Ciecierskim, Stolniku Drohickim? wiem Ze
w Ciele Iego Zadney przeciwko Oyczyźnie niebyło
skazy; nullus in egregio corpore naevus erat (Ovidi-
us) y owsem ma swoy y po Smierci ścunek, znać to
y w nikczemnym prochu, iaki to był Oyczyzny kleynot,
quæris Alcidæ parem; Ipse erat, ten to który przeciw-
ko transgressorom Rzeczypospolitey Zarliwie stawał,
Ten to, ktorego Podlaskie Kraie nowym styssały Cyne-
asem, y Dzielnym pro Bono communi Oratorem.
Ten to z Xiąząt Vrsynow Rawita, cujus virtus &
post fata in castra tendit (Jenitas) Dodała ozdoby y
zapachu Przeswiętnemu Ciecierskich Domowi Iadwi-
ga Godlewska Matka Twoia, ktorey Herbowna Go-
zdawa pobożnych czynow lilione dotąd widać zapa-
chy, głósą brzmieće na Drohickich Gorach Franciszkan-
skie azwony, Godlewskich Imie, wyznawają Skrzese-
wskie y Mordzkie mury, swego Dobrodzicia, Stani-
sława Godlewskiego Regenta Koronnego, Starosty
Nurskiego Wuia Twego, oraz fundowane szpitale, tak
iż wszyscy którzy Iego doznawali beneficencyj mowie
muszą: nunc noster Benefactor jaces, quô gratior, pul-
chrior alter non fuit in tota Podlachia. Załowała y Ko-
ronna Kancellarya za Nayiaśnieyszego Augusta II.
Koronnego Regenta, utyskując Ianowskeigo konsystorza
subsella, bez Świętey pamięci W. I. M. R. Xiątza

Kazimierza Godlewskiego Archidyakona y Officyała
Brzeskiego, Proboszcza Mordzkiego, ktorego że mul-
ta impressit pietatis vestigia, gloriosa merita in Astra
tulerunt; niezapomina Przejwzięte Woiewodztwo
Mazowieckie, swego Podkomorzego Nurskiego, Iana
Godlewskiego, ktorego laus nunquam recedit de ore
Hominum, nie uszedł pochwały y zyciocy W. Imć Pan
Krzysztof Godlewski Starosta **Narski** caeli terraeque
Spectabile, fidus; ktorego laus omnis in actione con-
sistit. ktorego godni Synowie Marek, y Karol, naślá-
duną y zápewne irradiabunt Domús Splendores. Zdo-
bi Dom Kuczyńskich, z ktorych inter viventes, Podla-
ski Horyzont, adoruje swego Senatora I. W. Imć Pana
Wiktoryna Kuczyńskiego, Kastelana Podlaskiego, y
W. Imć Pana **Marcina** Kuczyńskiego Chorążego
Bielskiego, którzy non sibi, sed Toti geniti fas crede-
re Mundo (Iuvenalis) bo szodrych Tych Scypionow
largicya, iuz nie na Kassyneńskich ale Drohickich Alpe-
sach Bogu dedykowanym Pannom pod Regułą **BENE-
DYKTA S** eryguia z wspaniałą Bazylką klauzurę,
staraiąc się usłnie o to, aby wszędy umieli praevenire de-
sideria populorum, za co Herbowny Ich Korwin, Vi-
ctore Cielo suo spectat Triumphos, tryumfować będzie
to, par Nobile Fratrum y zgodnych Twoich Synow
W. Imć Pana Iana Kuczyńskiego Podczasego Miel-
nickiego, W. Imć Pana **Mikołaja** Kuczyńskiego,
Pod-

Podstolego Drobickiego, W. Imci Pana Kazimierza Kuczyńskiego, Starostę Iadowskiego, W. Imci Pana Leona Kuczyńskiego, Kastelanicow Podlaskich, które cztery Lustra fulgidissimo doctrinæ lumine, mundum illustrabunt. Przybywa do Domu waszego I. W. Imc Pan Jerzy Maxymilian Ossoliński, Podskarbi Wielki Koronny, nobile pectoris aurum, u ktorego złoty w Sercu świeci się affekt kiedy z nieodwłoczną certuie propensją do aktualney przystugi, iako do kresu wszelkiego szczęścia postępując: głowa Tego Ministra z złotemi certuie promieniami, Caput ejus aurum optimum, bo cokolwiek o konserwacyi praw, y złotey pomyśli wolności, to wszystko z osobliwym Oyczyzny ukontentowaniem; milczę o munificencyi Tego Pana, bo Ię zaczęta Kościoła Ciechanowieckiego fabryka publikuie. W. Imc Pan Ian Ossoliński Starosta Drobicki, który prætulit arma Togæ & pacem armatus amavit; przy znacznych w Oyczyźnie zasługach wrąb sobie Herbownym Toporem do wszelkiego szczęścia, y Naywyższych Honorow uczyniwszy secure Patriam servat, tutatur & Aras, Divinum in Terris ascia robur habet. W. Imc Pan Ian Ossoliński Starosta Sandomirski, tak wiele facundissimo ore odprawiwszy Poselstwa, godzien osobliwych w Oyczyźnie Tytułow. Stawa obok, zaraz Herbowny Pobok, W. Imci Xiędza Władysława Sułkowskiego Archidyakona, y Offycała Brzeskiego, Probo-

szca Moritzkiego, ktorego przy Officyalskiej Wigilan-
cyi zawsze numen virtutum præfens, ktorego iasnie-
igca in ævum Pastoralis cura, nigdy nie zna occasum;
Zdobią y Inne Skolligowane I. W. W. Domy Ciecier-
skich prozapią Oborskich, Jabłonowskich, Załuskich,
Stadnickich, Zaleskich, Brzezińskich, Gaśiowskich,
Olędzkich, y Boguckich. Do Ciebie teraz pod Mar-
szatkowską łaskę śpieszę I. W. M. Panie Stolniku Dro-
bicki post occasum solis Europæ Serenissimi Augu-
sti II. Capturalium Causarum Arbitrator Maxime, ktoryś
inter statuta Regni statuisti legem Servare omnes,
dona nocentium, hoc est insolentia divitis pretia,
alto & rigido vultu reijcere, aureos atq; argenteos
calcare orbis. Jeżeli Thomasz przypadł do Serca Iezu-
sowego, Balthasar Konfraterni Cordis Iesu, Confrater,
y do Iezusowego y Tomaszowego, boś był iedyne
amantissimi Patris Solatium, Gdyż Michał Rodzony
Twój, wszelkiej Sprawiedliwości zelant, Cujus viri-
dignitatem orbis adorabat & mirabatur, ustąpił è ter-
ris ad superos. Widzę w Osobie Twoiej I. W. M. Ci
Panie Stolniku y Marszałku, żeś jest vera Patris I-
mago, y postępuiesz progressum Oycowskiem. w ślady mę-
stwa, dzielności, pobożności, y skromności; Pulchri sunt
gressus Tui, boś roś z młodości ad magna annis ma-
jor, reprezentując w sobie, annos venturos spei publi-
cæ zarowno meritis, virtutibus, & annis crevistis.
Wybra-

Wybroś się ad exteras nationes, dulcedine Famæ
succensus, a nie kontentując się, Anglią, Hollandią,
Koloniją, pospieszył do liliowego Francuskiego Hory-
zontu, gdzie piæ pascuntur apes. abyś z tamtąd spro-
wadził læclis Heliconia mella futuris, y niezawiodł się
na tym Świat Polski, álbowiem przez odprawione do
trzech Najjaśniejszych Krolow y do I. O. X. Prymasa
Legacye, na walne Seymy poselstwa, na Trybunały
Deputacye, Marszałkownstwa, wiele miłey Oyczyźnie
urościł konsolacyi, Stymy y godności; kiedy superabat
probitate Numas, virtute Catones, eruditione Li-
cæa Sago & Toga Primus & Optimus: mając to
w pamięci, iż non sufficit Patriam amavisse, sed a-
mare, za którą ku Oyczyźnie miłość, najwyższe boł-
dować Ci będą Honory. Głosne nie tylko w Polszcze
czyny twoie osobliwie znacznych szpezow na Kościoły
Święte y Cerkwie Vnijackie; Clamat primario Lapis
de pariete skończonego Kościoła Skrzyszowskiego, aby
tamteysza Thaumaturga w Świętey swoiey Balthaza-
ra Ciecierskiego z Całym Domem y z Kolligowanemi
Familiami, konserwowała Protekcyi. Stawa ante
Thronum Dei Niebieski Arbiter Michał Święty, pre-
zentując Fabrykę kontynuującą Kościoła Mordzkiego,
głosi na publicznym Gościńcu w wystawionym Kościele,
munificencyą Roch S. oraz inne Kościoły y Cerkwie,
które nie tylko odpustami, uprzywilejowanemi Ołtarza-
mi

mi ale y SS. Pańskich Clementiâ KLEMENSA
XII. uregalizowała Relikwiami. Iakoż za osobliwy
prezent Kościołowi Mordzkiemu przez X. Władysta-
wa Kossowskiego Soc. Jesu. Penitencyarza Rzymskie-
go przysłał Drzewo Krzyża S. ktore w piątce summam
odbiera venerationem. Przeżemnie zaś Sacrum Chri-
sti Martyris Rogati Brachium, Relikwią S. Rocha, y
Celsa Meczennika. Nie zapomniat o twoiey Largicyi
na introdukowane do rożnych Kościołow, Rożańce S.
Nayprzewielebn. Zakonu naszego Generał Tomasz
Rypol, któryć pro majori Domûs Tuæ Solatio, in vim
gratitudinis, przysłał beneficia Ordinis, czyniąc Cie
przywilejom Zakonnych uczestnikiem y Konfratrem Za-
konu. Prezentuią dobroć Pańską, erygowane SS.
Pańskich Kolossy osobliwie S. Iana Nepomucena
(przed którym co wieczor congregata popularitas li-
tanią spiewaią) Publikuią swego Dobrodźcicia ubogie
Klasztory y Szpitale, którym złotym stał się Tagiem
Przypochebił ktoś Tytowi Wespazyanowi: non oportet
quenquam à Principe tristem discedere. Ale ia bez
pochlebstwa mowię, nie przyzwoita zaprawdę nikomu
smutnym odchodzić z Cnych Ciećierskich Domu, Do-
braćs sobie był podobney Łaskawości Sociam vitæ I. W.
Imć P. Annę Gembicką Kasztelanę Nakielską, ktorey po
bożney Pani nie chcę krasomownym wychwlać stylem, bo
wiem że ludzki pochwałz natury nie lubiła, iednak że
Bogo-

bogobojna była, niebieskiego nie uydzie Panegiryku.
Jeżeli mieli to szczęście Gembiccy że żyjących nawie-
dzali, y w troskach Oyczyzny cieszyła Maryja; iako
niegdyś Wawrzyńca Gembickiego Arcy-Biskupa Gnie-
źnieńskiego y zmarłą bez wątpienia Annę pocieszcy, za
którą y Cała introdukowana instancyować będzie Anny
S. Konfraternia. Nie umiała nigdy za czasow Gem-
bickich ięzcze Oycyzna, bo ią Herbownego Natęczu
cyrkul, krepować umiał cinxit purpureis flaventia tem-
pora vittis (Statius) Dodawały sławy Skolligowane
Gembickim I. O. I. W. W. Domy Bykowskich, Kory-
butow, Sieniawskich, Lubomirskich, Lipskich, Czarn-
kowskich, Kraśńskich, Szembekow, Beżeckich, Sko-
tnickich, Ligezow, Opalińskich, Mielzyńskich, quo-
rum gloriâ Patria felix erat Polona. Nie godzi się za-
taić y rodzonych Siostr Twoich Kochanych Katarzyny
z Ciećierskich Niemierzyny Chorążyny Drohicicy,
którą ustawicznie w Bogu kontemplacye, gorące modli-
twy, zanięły tam, gdzie neq; luctus, neq; clamor nec
ullus dolor. Zostawięszy po sobie magnæ Spei Syna
Karola Chorążego Drohiciego. Teressy z Ciećierskich
Kuslowey Czefnikowy Podlaskiey ktorey dusza lubo
iuz sterit in loco Empyreo osieroczonemu Mężowi W.
Imści P. Konstantemu Kuszlowi Czefnikowi Podla-
skiemu, wielkie zostawiła solatia, w dwóch Synach
y tyleż Corach; Pał się na Francuskich liliach W.

Stefan

Stefan Kuzel Czesnikowicz Podlaski, u którego było
alium ingenium & animi demissio, ale śmiertelna
Parka tę kwitnącą wiosnę w śiwomroźny przemieniła
Marzec, iednakże Iego Fama factorum manet, bo
implevit mensuram Proavum suorum. Rośnie chw-
ta Oyczyźnie y Domowi w Osobie Imci Pana Michała
Kuzla Czesnikowicza Podlaskiego, którego Polskiego
Kátona brevi altissimi invitabunt honores; iako tego
ktory jest Omnium amorum amor. Osobliwą Domu
konsolacją W. P. Imc. Angela z Kuślow Brzozon ska
Chorążycowa Bielska, ktora przykładnym życiem nie
zwyczajną modestyą, prawdziwym jest Anioła abry-
sem. Ma swoje estymę W. Imc. P. Teressa z Kuś-
low Zaleska Podczasyna Podlaska, Wielkiego Pol-
skiego w woynach Maryusza wymownego Konsula mę-
znego Annibala W. Imc. P. Antoniego Zaleskiego
Podczasego Podlaskiego Mażonka, ktora przy swojej
wrodzoney skromności, przy Serdecznych do B O-
GA wzdychaniach, jest Serafiną. A o Twoich Sy-
nach I. W. M. P. Stolniku, co mówić będę? Wielkiego
były Szacunku owe pięć kamieni ktoremi w czoło ugo-
dził Dawid Goliatowi, większego waloru są y będą
drogie CIECIERSKICH Domu kleynoty, ktore cza-
su swego przy heroicznym animuszu, naywiększym Oy-
czyzny Nieprzyjacielom resistere potrafią; Nadzieia
w BOGV, iż w potrzebnych okkurrencyah, pospieszy do
W.

W. Imć. P. Iozefa Cietierskiego Stalnikowiczá Drohickiego, nie ieden, o zaratowanie zgłodniały Łazarz ite ad Joseph. Będzie bieſpieczna Oyczyzna przy zaſtuzonych honorach W. Imć. P. Franciszká Cietierskiego od takomego Saturna, ambicyanta Marſa, zartoka Demogorgona, Topielca Neptuna, bo ten Oyczſzý Swadą wſyſtkym hymerycznym zabieży fanta-zyom. Słýnac będzie Imię Ignacego, ktorego Tutelaris lubo gardził Swiatem y Iego Honorami, mowiac Sordet terra dum Cælum aspicio, to iednak ſpectabile fidus; in utroq; polo doczekafię wakansow. Grati-
ofus Joannes & Gratiarum Mecænas, Swóią fakundyą, w Senatorskich Parlamentach Sarmackim pokaże ſię Tulliuſem. Rokuią dobrze y maleńkiemu Iakubowi, że y ten będzie piernſzy miedzy piernſzymi Jacobus major, ktory wſobie niſi habet puerile niſi ætatem. Wylczył bym w młodoſci lat waſzych, plures virtutes ſi numerum haberent; bądzie pewni ze będzie w Was ubiq; excellavirtus gdy będą mores probi, oktorych nie wątpię że przykładem y Sladem Antenatow waſzych Vrſynow, Godni Rawitowie progres uczynicie y ſtaniecie ſię Im-pares pietate ſimiles Heroicis actibus. Ciefy ſię triumphans Eccleſia SS. Vrſynami, ktorych liczy XIX. procz niedawno Zmarłego BENEDYKTA XIII. od ktorych godni Rawitowie Suam ducitis originem; Zdobili Dom waſz Rzymſcy

Purpuráci, Arcybiskupi, Biskupi, Xiążęta y Senatorowie południowego Świata; Zaszczycali się y Polskę dwiema Arcybiskupami, 7. Biskupami. 5. Kastellanami Krakowskiemi, 15. Woiewodami, 22. Kastellanami. Marszałkiem Koronnym 1. Kanclerzami Wielkiemi 2. Marszałkami Nadwornemi K. 3. Generałem Wielkopolskim 1. y innemi po różnych Woiewodztwach Officyalistami; prócz tego Herbownym waszym Rawiczem 70. zaszczycali się Domow, ktorzy wśyscy maximis meritis Swoie zdobili y zdołają Profapie. O felix ubiq; Patria Ravitis! Na Corkę Twoię I. W. Mci P. Stolniku y Marszałku, W. Imc. P. Elżbietę z Ciecierskich Cieciszewską Starościcową Mielnicką, gdy zrzenieg rzucam, upatruję wniey prawdziwy Matki Swoiey abrys, jest y wniey wrodzona dobroć, są rozliczne cnot Świątych kolory tak iż z Herbowną Oycy Swoiego Damą po scieżkach dobrych uczynkow ubiega się; aby nikomu w szczodroblowości primu niedała; Zapisa rozciągnione Herbowney Rawitow Damy ręce w Xięgach wieczności Sławę Imienia Twego W. Mci. P. Elżbieto Cieciszewska y Dobrodzieyko moia, ktorac z tąd naybardziej rośnie, że choćby nayubozszym nie gardziś; z naymniejszym łaskawie rozmawiaś, naypodleysego gornym nie przenosiś okiem, za to tym Cię przynajmniej niech panegizuruję wiersem;

Choćby

Choćby kto y tam y sam, Swiat zlustrował długi
Wąpię żeby tey Páni dobrał takiey drugi.

*Kontentuie Oycowskie Serce y W. Imć. Panna
Monika, która w młodości lat Swoich przez wrodzoną
pokorę do nay więksey godności toruie sobie drogę. Mia-
ły Pochwałę Izraelskie Domy że ich Oboży ognista u-
przedzała kolumna, nie mnieysza chwala przybyła Prze-
świetnemu Domowi Twemu I. W. M. P. Stolniku
y Marszałku z W. Imći. P. Kazimierza Kolumny
Ciećiszewskiego Starościca Mielnickiego, bo tego osobli-
wey dobroci Pana Magnates Regni chcą mieć między
Sobą Procerem. Wielka Kolumnow ozdoba, bo tego
Herbu kilku było Papieżow; kilkunastu Kardynałow,
Arcy-Biskupow, Biskupow bez liczby; Samemi nawet
rodowitemi w Polsce Kolumnami, zaszczycała się Le-
chia, osobliwie Prosperem Kolumną Xiążęciem Lite-
wskim, Erasmem Pęczyckim Kolumną Generałem ca-
łego Zakonu S. Franciszka OO. Bernardynow, Pro-
fanim Kolumną Fundatorem Kąplicy S. Iędrzeia w
Kościele Dominikańskim Krakowskim Troycy SS. Ia-
śnucie na Zodyaku Polskim honos Gentis, Exemplar
Senatorum, Princeps Areopagorum I. W. Imć. P.
Adam Ciećiszewski Kastellan Liniski z Synami Swe-
mi Dominikiem y Iackiem; Przyswiecaią W. Imć. P.
Stanisław Ciećiszewski Podkomorzy Liniski W. Imć.
P. Iacck Ciećiszewski Pisarz Z. Liniskiey W. Imć. X.*

Mikołaj Cieciszewski Poznański y Warszawski Kánonik; W. Imć. P. Hieronim Cieciszewski Kastelanie Czerski. którym dodać Światła skolligowane Domy, Dąbrowskich, Szydłowskich, Cieszkowskich, Rostworowskich, Lewickich Lesnowolskich, Suchorzewskich, Jezierskich, których że singulátim nie enkomizuję, o perdon proszę. Do ciebie I. W. M. P. Stolniku y Marszałku z moją spieszę konkluzją, supplikującabyś przy dorocznych Swoich Imieninach, tym nie gardzić węzłem; Przyimi za osobliwy prezent, ten Zywoť BENEDYKTA XIII. Przeswíetnego Domu Twego Antenata któryć iako pokornie z uprzejmego konsekruję Serca, tak dozgonnie zostaię.

J. W. W. M. W. M. PANA
y Nayosobliwszego Dobrodźcía

Nayniższym sługą y własnym Bogomodłą
X. J. H. K. I. P. K. A. S. K. M. D.

FA-

FACULTAS

Adnolum Reverendi Patris Sacrae Theologiae Praesentati Prioris Provincialis Provinciae Polonae Ordinis Praedicatorum.

AD congruam Instantiam Tuam, nec non devotioni annuentes autoritate nostri officij quia in similibus fungimur & praesentium tenore Tibi Reverendo Patri Fratri Josaphat Hoffman Concionatori ac Promotori SSmi: Rosarij Conventus nostri Sandomiriensis ad S. Jacobum, concedimus Licentiam, vitam BENEDICTI XIII. summi Pontificis de Ordine Nostro assumpti, ex Italico Idiome in Polonum translata, cum annexis miraculis imprimendi ac typo mandandi, dum modo à duobus Ordinis nostri Theologis ipsius dispositio revideatur, & Servatus servandis. In nomine Patris & Filij & Spiritus Sancti, Amen. In quorum fidem manu propria subscripsimus Dedimus in Conventu Nostro Dzikoviensi die 18. Mensis Augusti Anno Domini 1732.

Conservus in Domino

*F. Ioannes Chryso-
stomus Kozicki Prior
Provincialis.*

mpp.

Registrata Pag: 46.
*F. Michael Follant Praesentatus
Prior Elbingensis & Socius.*

mpp.

Approbatio Teologorum.

Librum, cui titulus; *Zywot Swiat caly, informu-
Liqcy*. Secundum obloquentiam Licentiæ, ab
Admodum Reverendo Patre Sacræ Theologiæ Præ-
sentato Joanne Chrysoftomo Kozicki Priore Prouinci-
ali, Provinciæ Nostræ obtentæ & extraditæ de data
Anni Dni 1732 di 18. Mensis Augusti. Ego infra
Scriptus in hoc requisitus præsentē Librum ex dioma-
te Italico, in Idioma Polonicum cum quibusdam ad-
ditamentis, nec non authenticis Miraculis e dem an-
nexis translatum a Reverendo Patre F. Iosaphat Hof-
fman Ordinis Prædicatorum Concionatore ordinario
nec non Promotore Confraternitatis S. Annæ M. B.
M. V. in Ecclesia Præpositurali Mordensi revidi &
legi in eoq; tum bonam dispositionem in omnibus
reperiens, tum eundem Librum Sumendæ exempla-
ritatis gratiâ, in vita humana plurimum fore peruti-
lem videns Typo mandandum judico. In cujus rei-
fidem propriâ manu me subscribo. Datt Varfaviæ
die 30. Martij Anno Dni 1734to.

*F. Iordanus Weyher Sacræ Theologie
Præsentatus Studij Generalis Var-
saviensis Baccalaureus Ordi-
nis Prædicatorum.*

mpp.

EGo pariter infrascriptus ab eodem Reverendo Patre Fratre Iosaphat Hoffman Concionatore Ordinario, nec non Promotore Confraternitatis S. Annæ in Ecclesia Præpositurali Mordensi requisitus ad legendum eundem librum, cui Titulus *Zywot Swiat caty informuiqy*, in eodem libro nihil contrarium reperi; Fidei orthodoxæ, sed potius tum genuinam eiusdem traductionem tum etiam perutilem Christi Fidelibus ad vitæ Christianæ eruditionem, & pietatis affectionem adverti; Idcirco præfatum librum prælo & luci publicæ mandandum censeo. In cuius rei fidem, me propriâ manu subscribo. Dátum Varsoviæ die 3. Aprilis Anno Dni. 1734.

*Frater Ludovicus Wolski S. Th:
Lector M. Studentium Generalis
Studij Varsoviensis Ordinis
Predicatorum*

mpp.

Approbatio Loci Ordinarij.

Librum intitulatum; *Zywot Swiat caty informuiqy*, BENEDICTI XIII. Ex Idiomate Italico in
Polo-

Polonum translatum cum adjunctis non nullis miraculis per Adm'dm. Rndum. Patrem Iosaphat Hofman Odinis Prædicatorum jam a duobus sui Ordinis Theologis revisum, legi, eundem luce publicâ dignum censui & approbavi. Datum in Residentia Nostra præpositurali Mordensidie 10. Xbris Anno Domini 1734.

Vladislaus Sutkowski Archidiaconus, Vicarius in Spiritualibus & Officialis Generalis Brestensis, Præpositus Mordensis

mpp.

Z Y W O T
O Y C A S W I Ę T E G O
B E N E D Y K T A X I I I .

Mędzy Miastami nadmorskimi koło Apulij Peuceyskiej, w Prowincyi ziemi Bárskiej znáyduie się Miasto názwane GRAWINA, w pieknym nád zwyczaj położeniu, mocne w mury, obronne dla wspániáley Fortecy, sławne dla miáley, wdzięczney y zdrowey áeryi, chwalebne dla liczney frekwencyi ludzi: y żyzności ziemi, oraz dla ozdobnych do rekreowánia sercá ludzkiego ogrodow, odległe od gory Peloskiej, po łácinie *Mons Pelosus* názwaney, mil sześć od Szpinácioli mil ósm : gdzie także blisko tę kráinę wysokie zdoią mury; iáko Albertus w deskrypcyi Ziemi włoskiej świádczy. Bázylíká Miásta tego pod tytułem w Niebowzięcia N. M. P. piękna y obszerna, máiąca Prálatow czterech, Kanoni-Albertus kow dwudziestu, Wikáryuszow dwunástu, y inszych

A Kápel-

KáPELLÁNÓW dla kurácyi Dufz ludzkich po dostátku. Záfzczyca się także to Miásto kollegiátą Mikołaiá Swiętego, Biskupá Mircheńskiego; okrom tych KościołóW, znáyduie się innych pięć Fárnych KościołóW, do których pobożni Paráfiánie o mil piętnaście ná nabożeństwo y ná náukę Chrześciańská przychodzą. Klafztorow męskich pięć, z których żarliwi Káznodzieie y inni pobożni Zakonnicy w winnicy Chrystusowej pracy dopomágią. Pánieńskich Klafztorow trzy, Kongregácyow dlá ludzi swieckich pięć. Szpital wspaniały, ták ná Przyjęcie Peregrynántow, ubogich sierot, iáko y chorych ieden, Gorá pietatis ná zárátowanie podupadłych ludzi. Obszer- ność Powiátu tego ná mil pięćdziesiąt: wszędy opátrzony Swiętanicami Boskimi, áby támtęysi obywatele, ták w słuchaniu Nabożeństwa, iáko też w Instrukcyi nauki Chrześciańskiej wszelką mieli wygodę.

Miásto to Gráwiná ma y ztąd wielki zaszczyt że nim rządził y rzádzi do tąd stárodawny Dom. J. O. Xiążąt Ursynow, ktora to Fámilia ták dawna y sławna; iż iey początku, áni ciekáwość skryptorow, áni pilność HistorykóW, oryginalnego dokumentu wynáleść niemo- gła; iáko Samfowinus w Historycznych swoich twier- dzi woluminach. Atoli domyslaią się nie ktorzy; iż to był tenże Dom, co y Anicyuszow, ktora to Fámilia Anicyána, ták dawna y zacna; że iá starozytne *Annales* nád inne: wynofzą Domy. Ztego bowiem Domu bez liczby dorádných wyszło Fábijuszow, woiennych Máryuszow, wymowných w Senacie Rzymskich Konsulow, mężnych Annibálow, ktorých że tu *singulatim* nie wylizam *Nomina*, o perdon proszę, gdyż ieszcze nie tu Domu Ursynow początek.

Antonius
Barry

Kochájący *pastum rose Ursiniane* pobożny Maryi
Rosa-

Rofarianus Prześwietney Kollegiaty Wárszawfkiey Altaryftá, tak Dom Urſynow wychwala; że ten ieſt Prymaſem innych Náyiaſnieyſzych we Włoſzech Domow; z którego to Domu ieſzcze w Pieluſzkách zoſtáiącym, Papięskie *Triregna*, Korony, Berlá, Purpury, y Mitry w praſzáły ſię: zgołá wſzelkie w ten Dom z Rzymſkiego Tybru, całego Włoſkiego Páńſtwa płyneły Godnoſci, Præmiencye y Prærogatywy; co konkluduiąc mowi: *vix aliqui Principes, Duces, Senatores erant Romani, qui non eſſent Vrſini*. A ia przydáie: *nulli erant Heroes ſine Vrſina fortitudine*.

Twierdzą niektorzy, iż Urſynowie od herbowney Roży nie Urſynámi, ále Roſinámi, á przez Anágrámmá Orſynámi nazywać ſię powinni. Ale to pewnieyſza, że od Niedźwiedziá Urſynámi nazwáni, ktorego zá Herb w przod niz Rożá mieli, y tym ſię Jmieniem od Roku dwuchſetnego záwſze záſzczycáli; dla czego tu zá nappewnieyſzy dokument Domu Urſynow tę z Hiſtorykow Flandryſkich przywodzę Hyſtoryá (z Niemieckiego.)

Luterya po ſmierci Męzá ſwoiego Aldoiná, Herſztá Historia
Flandrie czyli Wodza Gotow, ktory pod czás woyny przeciw Wándálom poległ, dodeſperáciy prawie przychoząc, chcąc ial ſwoy iákokolwiek umitygować, wſadne kocháney Oyczyzny porzućiwſzy granice po rożnych tułáłá ſię Nacyách, trefunkiem do Flandryi przybywſzy, we wſi pewney Burg nazwáney oſiádłá: táw w wielkich zoſtáiąca boleſciách w ciáży będącá powiá Syná, ktorego nazwála Mundilla, co ſię znaczy Syn niemáiący Oyca, Tego pewney ná wychowanie oddáwſzy mamcé, gdy oſieroconym y z Mátki y z Mámkí zoſtał przymuſzony był ſláć Niedźwiedzicę, z ktorą w tákiey żył

przyiáźni, że od wszystkich Niedźwiedziem Flándryjskiem był názwany; tym sposobem do lat przyszedłszy zázwił do Włoch; gdzie różne cnot y mocy swoiey, w wielu potyczkách pokazawszy dokumentá, od Cesarza Wálentyniáná w Umbryi, wielkiemi włóściami był udárowány: Gdy się záz za czásem we Włoszech różne poczyniły mutácye, *Familia Ursiniana* znowu osádzona *in Caſo Flavio Orſo* májac pierwszego Domu y Jmienia tego, Ursyniego.

Imhoff. Od tego poszedł pierwszy Ursynus Jan Káietán; ktorego Oćiec był Senátorem Rzymjskim, názwany Ursus, Mátká tego Jáná Káietáná byá z Domu Kájetánow; Ten Senátor Ursus zostawił po sobie Synow Dwoch, Máteuszá y Náoleoná; Pierwszy był Senátorem Rzymjskim, wielkie májacy záslugi; a Drugi był Konfalkoneryuszem K. S. R. Mátká tych byá Stefanellá Rubea; od tych záz wyszli Xiążęta z Noli: iako to *Robertus*, *Nicolaus primus*, *Robertus secundus* naywyższy krolestwá Neápolitańského Sędzia, Jan, Piotr, Raymund také Sędziá. Mikołáy wtory, Orlándus Biskup Nolańscy, Henryk, Mikołáy trzeci Ursynowie Xiążęta Nolańscy. Od tychże potzli Xiążęta Tarantyáku, Raymund, Jan y Antoni Ursynowie. Také Komesowie z Pitygliánu: iako to Bertold, Mikołáy pierwszy, Aldobrándyn, Ludwik pierwszy, Mikołáy drugi, Ludwik drugi, Jan, Fránciszek, Mikołáy trzeci y Alexander Ursynowie. Také Xiążęta Tágliákozzy Máurellánu Swiętego Wálentyniáná Hrábiowie Zoány, Pácentry Xiążęta wielcy Braćian, Wenozy, gory okragley, á náostaték Xiążęta Ursynowie z Grawny z ktorey Fámilij był Naywyższy Pásterz BENE DYKT Trzynásty.

Imhoff

Temi Ursynámi z Gráwiny, zászczycáł się nie tylko

ko ná południowym Horyzoncie Rzym, ále y inne
 Włoskiego Państwa Miáštá: á osobliwie Fránciszkiem
 Ursynem Senátorem Rzymkiem, Já kubem, Antoniem,
 Leliuszem, Ferdyná ndem, Hostyliuszem, Dominikiem
 y innymi; ktorzy táme czne kráie *impleverunt Titulis, me-
 ritis & Famae radijs.*

Do stał się ten za szczyt J. O. Domu Xiążąt z Grá-
 winy Ursynow, y do Polskiego Areopágu. do ktorego
 przybyli Ursynowie, iedni do Polski, drudzy do Czech,
 zá Xiążąt Lechá Czechá Roku, od Narodzenia Pań-
 skiego 550. ziąkiey okázyi wiedzieć trudno, gdyż się
 w tym niezgadziá Hystorycy. Iedni twierdzą: że dla
 wielkich upałow; ktore w támtęyszych pánowáły krá-
 ích y do głodu okázyą były. Drudzy piszą: że dla Ty-
 ránij Neroná y persekucyi Attylli, zá czasów Pompe-
 iuszá y Iuliuszá. Inni: że dla ustáwicznych wojen,
 háśáłow, y buntow mieyskich do Polski záwitáli: iáko
 wyznáie rzetelná prawdę *Lib. 4to Cap. 2do Florus:*
 który o tych Ursynách dáley przydáie; iż osiedli naj-
 pierwey w Wielkim Xięstwie Litewskim, y ná Zmudzi.
 Pierwszy nazywał się *Publius Palemon*, Drugi *Libon*, Trzeci
Iulianus Dorsprongus Xiąże Dżewiaštowskie Włoch U-
 rodzony, z sławney Rzymkiey Profapij, który był Towá-
 rzysem Palemona y ten przez czas długi Pánował w
 Litwie. Czwarty *Prosper Caesarinus* Herbu Kolumná, Pią-
 ty *Iulianus Ursinus* Rzymianin, tákże Socyusz Palemona
 z Nayiasnieyszey Włoskiey Familij, który herbowná ró-
 że zamienił w Niedźwiedziá, ktorego w Litwie liczne
 Profapie za Herb zázywáią: iest Niedźwieć w czerw-
 nym Polu w obrázy z kołkiem. Szósty Hektor Rzy-
 mianin tákże Herbu Rożá był Socyuszem Palemona y
 Innych, od ktorego rózne poszły Familie w Litwie, oso-
 bliwie

Kromer

Florus

bliwie Dowoynow, między którymi iednąk naywiększy, Potomnym wiekom zostawił memoryał *Prosper Casari-nus*, bo obrany Xiążęciem Litewkiem fundował Miasto Romnowe; to jest *Romam novam*, Ten że to Xięstwo obszerne ktore przed tym zwało się Litalania, Libonia Livoniá názwał Litwanią: Zyl około Roku 969.

Od Iuliána Ursyná Rżymiániná szli Ursynowie, ktorzy potym skolligowawszy się z Ursynami Angielskimi, názwani Rowitami, o czym niżej wyrażę. Od Hektorá zaś poszli Rázynowie ktorzy się teraz zowią Porájowie; ci iednąk wszyscy prawdziwi są Ursynowie: rozrodzeni wzwyż z wspomnionych Xiążąt Rozynow y Ursynow.

Iáko się zaś Ursynowie z Anglij tu dostáli, Lubo o tym pisze Okolski y inni nieco wspominią atoli, że nie ukázdego ten Autor, iáko y drudzy byđz mogą, y iedni Prymása Domu tego opuścili, Insi máło co o tym námienili; więc ja tu z Czeskich, Niemieckich, y Naszych Polskich kronikarzew Dom Ursynow z Anglij, dla informácii Ráwitom, ták rzetelnie opisuię.

Po śmierci Krolá Angielskiego ktoremu Imię było Kánut, który Anglom pánował długo y dobrze, rezydując w Londynie; gdy się dostało całe Pánstwo przez Sukcessyą pozostálemu Synowi, Imieniem Swenowi, Ten ośiadłszy Máiestat po zmarłym Oycu, niekontentując się Tronem y wielowładnymi włościámi, zazdrościł Legowanym testamentem Siostrze swoiey Klotyldzie kleynotow, o ktorey duzo myślił; iáko by ją z światá zgładzić, a ile że Wielcy Krolowie stály w Dżiewostemby o nią konkurując: szukał tedy sposobu; áby iey, albo trucizną, albo żelázem życia umnieyszyć; niektorzy rádzili, áby ją w nocy utopić álbó udawić, żeby takomicz
niewy-

Kuśaio-
wicz

w Poto-
ckiego.

niewydawszy Siostry za Mąż, niedał Pořagu, ale, że te y inne nie nádaly się fortele ná zadrženie Krolewny, aby się nie wydał, inżey zażył sztuki; trzymał w kluźie Niedźwiedzia srogiego, ktorego nád kaźdym osądzonym z Winowáycow spráwiedliwořci miał exekutorem, tego przez czas długi wymorzyć kazał, tuszác że mu Krolewná y ná zęb niepádnie, a tym czasem wtrąciwřy w tę ciemnicę Pánnę, udał iakoby zadržawszy wřytkie kleynoty, y nie co gotowizny ze złotá, wřiadřy w okręt z oyczyny upłyneła. Chcąc tedy Krol pokryć swoię niecnotę posłał ná pozor w pogoń, gońcom deklárując nádgrodey złote gory. Klotylda zař widzác się w opřákáney bydź toni, ktorey procz iednego Bogá nikt nie obroni, do Niebá krzyżem pádřy o rátunek proři; mowiac w twoich ręku náturá wřytkich rzeczy Boże, weř bez zembow niedźwiedźich duřę z ćiałá, iezeli tu kres dni moich. Brat niewiedźác co się wkluzie ciemney dzieie z Pánną; niby odebrawřy wiadomořć ze iey na Morzu dogonić niemogá pokázał na twárzy zál nose m iędyczem roskázuiąc cáłego zámku sćiány obić kirem, iakoby fercem řczyrem po tak kochaney Sieřrze, ciefřy się z swojá zbrodnią: bo tak pewnie tuszý, że z Pánný krew wylři Niedźwieć y kořci pokrusřy; posłał zátym do sklepu, aby řluga wřosy zebráł ná Perukę, a posłániec obáczywřy żywą Pánnę, ktora przez dni řzeřć spráwá Boská záchowána była, ućiekl y kluczy odbiegřy oznaymił o tym Panu; Tá czym přędzey ochelźnawřy złotymi wřęgami y złotym Pařem Niedźwiedzia, wřiadřy na niego, oczy y ręce ku Niebu podniořřy w Rynek cugle kieruie zwierzęce; ktora obaczywřy ludźie, po Mieřcie krzyk wielki uczynili: Pospolřtwo ze wřzád řypáło się gradem, iáwnym poruřzone řaki Bozey przykładem

klądem; Inni spieszyli do Kościoła dzięki Bogu czyniąc
 O czym dowiedziawszy się y Sweno zabięga w otwartey
 Bramie Krolewnie drogę, którą obaczywszy zmieszany
 y słowa przerzec niemógł, upadszy miłosierdzia żebrze,
 y rześistemi łzami prosi Siostry, aby powrociła do Zám-
 ku, deklarując nie tylko kleynotow pereł y złota, ale
 y Tronu ustąpić: Więc obwárovawszy Krolewną,
 swoię zdrowie Braterską Przysięgą, ku Zámkowi wstę-
 gą nakierowała Niedźwiedzią, którego potym nakarmi-
 wszy puściła na Bory, y lasy: Sama zaś do pierwszej z Bra-
 tem przyszedszy przyiaźni, zaślubiona była w tymże
 Roku Udzielnemu Xiążęciu Lotaryngij, ktoremu po-
 wiła Synow Siedmiu, z których starszy zostawszy Dzie-
 dźcem, według Cudzoziemskich krajow zwyczajui, otrzy-
 mał za Herb Pannę na Niedźwiedziu w Koronie z
 podniesionymi w Niebo rękami, którego y Matka sama
 za żywota y Synom swoim po całej Europie zażywać y
 Ursynami zwać się kazała.

Okolfski

Inni zaś pozostali Bracia Ursynowie w różne uda-
 li się kraie: Iedni do Czech, którzy tam osiadszy y Dobr
 rożnych nakupiwszy trwali aż do Kochána Ursowicyusza.
 Drudzy też przyszli do Polski za Bolesława Chąbrego
 mniemając że im się tam szczęście będzie pod pobo-
 żnym y Fortunnym Krolew, ile że mu na ten czas na
 Nieprzyacielskie kárki sam Anioł z Niebá Miecz przy-
 niośł y w ręce oddał, który do tych czas konserwuią
 w skarbie. Siedlisko więc swoię założyli pomienieni
 Ursynowie nad rzeką Rávą, od ktorey Rávitami
 názwani: o czym wiadomość dają Kromer y Miechow-
 ita: od Roku 1003. y od Roku 1106. Ieden w Xiędze
 wtorey, w Rozd: piątym; Drugi w Xiędze trzeciey.
 Rozność zaś Herbu Ursynow Rzymskich iest ta: iż ci
 Niedź-

Kadfu
bek.Miecho-
wita.

Kromer.

Niedźwiedzią samego w obroży z kołkiem w Polu czerwonym y rożą za Herb mieli. Rawitowie zaś to jest Ursynowie Angielscy Pannę na Niedźwiedziu w Koronie z podniesionymi ku Niebu rękami w Polu błękitnym zázywáli, w krotce potym stało się; że Ursynus z Rawitą w długiey zostając między sobą nieprzyjaźni pojedynkowáli, za dyspozycyą Náywyższego Bogá y ten się pokazał mocnym Rycerzem, y ten niezwyceżonym Kawalerem, z ktorey okazyi wziął sobie *in sociam vitam* Ursynus Gonzágeus Kárlottę corkę tego Rawity, nádawszy iej wiele kleynotow y złotá; ná ostatek do Herbownego kleynotu Rawiczá przydáli Ursynowie Rzymscy y swoje Herby Niedźwiedziá y Rożą ktorego teraz Rawitowie na Hełmie zázywaią między Ieleniami rogámi Niedźwiedź trzymájący w prawey łapie rożą. Sámi też Ursynowie Rzymscy wzięli sobie za Herb Rawicz, którym się do tąd wszyscy oraz y z Hełmem zászczycáią; názywájąc się z Xiążąt Ursynow Rawitámi. Inszy fundáment kładzie *Stricovius á fol. 40. ad 79.*

Brahm
Glicz
Li: 4.
C: 3.

Legenda
da Prag:

Piszą też Niektorzy: iákoby Porájowie Ursynowie posli dopiero od owego Rzymiániná ktory się zwał *Vrsinus Rosa*; ktory do Czech przybył Roku 700. y tam ośiadłszy przy fortunnych sukcesach, wiele Urzędow z Synámi y Wnukámi swymi trzymał; ktorzy się Potomkowie zwáli, w tánteyszych kráiách Rozembérgámi, z ktorých ieden przybył do Polski názwány *Vrsinus Porajus*; Ten ássystował w drodze, z woli Bolesłáwá Pierzszego Xiążęciá Czelkiego Corce iego Dombrowce záslubioney Xiążęciu Polskiemu Miećisłáwowi. Ten zaś *Vrsinus Porajus* był Brát Rodzony Świętego Woyciechá Arcy-Biskupá Gnieźnińskiego, y ten miał być początkiem Porájow Roku Páńskiego 996. Iednak że to pewnieyszá;

Staro-
wołski.

Bielski.

umarli 1253. Osmy Boguphálus Trzeci obrány ná teź Katedrę Poznánńską Roku 1255, ná ktorey ledwo Rok przeżył. Dziewiąty Benedykt Wtory tak że w zięty ná Biskupstwo Poznánńskie Roku 1552. Dzięsiąty Ián Ursynus Biskup Kujáwski. Jedenaśty Kreslaus *Curosvan-*
scius wzięty ná Biskupstwo Kujáwskie Roku 1494. Siedziál lát 9. umarli 1503. Dwunásty Máciey *Potraconius* z Przemyskiej postopił ná Katedrę Kujáwską, trzymájąc oráz y wielką pieczęć Roku 1609. ná Przemyskiej siedziál Lát sześć, ná tey krotko. Trzynásty Ján Kru-
 fzc ynius wzięty ná Biskupstwo Krákovskie Roku 1463. ná ktorey Katedrze zábawiwszy Rok ieden y miešcy cztery, postapił ná Arcy-Biskupstwo Gnieźniénskie, gdzie rządzil lát ośm. Umarli Roku 1473. Czternásty Závyszá *Kurozwan-*
scius wzięty ná Biskupstwo Krakowskie Roku 1378. siedziál lát 2. Umarli Roku 1380. Pietnásty Bo-
 džiánta Iáncovius: Ten obrány ná Biskupstwo Krákovskie Roku 1348. Zyl z wielką pochwałą Duchowienstvá, lát 18. umarli Roku 1366. Szesnásty Wincenty Kádłubek w zięty ná Biskupstwo Krákovskie Roku 1206. Siedziál ná nim lát 12. y dobrze się, iák ná dobrego pasterzá ná-
 leży rządzil, Potym wziáwšy od Náyywšzego Pásterzá Košciolá Rzymkiego pozwolenie y Błogosławienstwo podziékoval zá Honor Biskupi, y wštapił do Zákonu Cy-
 steršyénškiego, w ktorym przez lát piéć žyl Swiátobliwie, y potym do šczęšliwey spieszác wiecznošci Duchá Bogu oddal. Roku 1223. Dnia osmego Márcá, Ciálo iego zá Po-
 zwoleniem Stolicy Apostolskiej podniesiono w Roku 1633. Dnia 19. Sierpnia, ktore licznymi šynie cudámi; w Košciéle Iędrzejowskim O.O. Cysteršow o ktorego Káno-
 nizácýą *Candidissimus Ordo* y z cáłą Náyyášniejšą Rzpłtą, pod čás terázniejšego Interregnum, po šmierci Náyy-

iaśnieyszego Augusta wtorego, Krola Polskiego, iako y
 innych w Konfederacyi Generalney Wárszawskiej wy-
 rązonych przez J. O. Xiążęciá Jmci Prymáfa Theodorá
 Potockiego Arcy-Biskupa Gnieźnieńskiego, do Oycá
 Świętego Klemenfa Dwunástego uprásza. Siedmnásty
 Gáudentius Ursinus: Ten zostál Biskupem Krákovskiem
 Roku 1118. Siedziál lát 23. umárł Roku 1141. Osm-
 násty Lambertus Włoch był náypierwszym w Krákovie
 Biskupem Roku 997. siedziál lát siedmnaście umárł 1014.
 ArcyBiskupow było Lwowikich dwóch, Pierwszy Iędrzey,
 Drugi *Bernardinus de Borczow*, który zostál Arcy-Bisku-
 pem Lwowkim Roku 1503. siedziál lát 37. umárł 1540
 Arcy-Biskupow Gnieźnieńskich ráchuie się pięciu: Mie-
 dzy ktorými *primatum* miał Święty Woyciech *Rosinus seu*
Ursinus; będąc wprzod Arcy-Biskupem Praskim. Ten
 zaś Woyciech Święty po Trzech Lećiech, rezygnował
 Metropolią Gnieźnieńską; Gáudencyuszowi Bratu swe-
 mu, sám się puściwszy na opowiadanie Ewángelij Świę-
 tej do Prus, gdzie zabity od Prusakow Roku 999. Ciáło
 Iego wielkimi stynie cudámi w Metropolitańskim Ko-
 ściele Gnieźnieńskim; w Wielkiej Polszcze. Przed tego
 Świętego grobem, tamteysi Prałaci, *solemni cantu* nacy-
 onálnym Ięzykiem klęcząc śpiewają Bogá Rodzicá, ráz
 w Rok. Drugi Arcy-Biskup Gnieźnieński nástąpił ná Sto-
 licę po Świętym Woyciechu Imieniem Gáudencyusz,
 który rządził náleżyćie Lat siedm, umárł 1006. Trzeci
 był Hyppolitus Ursynus Ten zostál Biskupem Roku 1006.
 siedziál Lát 21. umárł 1027. Czwarty Błogostáwiony
 Bogumił, w nuk Świętego Woyciechá, zostál Biskupem
 Metropolij Gnieźnieńskiej, Roku 1167. ná ktorey sie-
 dziál lát trzy, ktore skończywszy, wziął konsens z Rzymu
 ná rezygnowanie Honoru Arcy-Biskupiego, y poszedł
 ná

ná Pufzczą, ná ktorey żył Świątobliwie lat 12. umári Roku 1182. Piąty był Andrzej Boryszewius, wzięty ná Arcy-Biskupstwo: Roku 1503. siedziáł lát 7. umári Roku 1510. Urłynami bowiem y Ráwitámi po ziednoczeniu wšzytkie w cáley Polſzcze zaſzczycáły fię Kathedry; ták dálece: iż o nich powiedziáł Okoľski: *Felix ubiq; Patria Ravitis.*

Niech przynajmniey ten będzie w pámięci Ráwitá, to ieſt Paweł Woľucki Biskup Kujáwſki, ktory że codzięń Xięzy Klerykow, y ubogich u ſtołu miewáł *voce Populi* Świątym nazwany, głowá nienaruszoná do tąd. Kárdynałow, *de Domo Vrſiniana* liczymy 40. Więć przynajmniey nie ktorych wšpomnę, ktorego Roku, pod ktorymi Pápiezám y iakiemi honorami byli uregálizowani.

Ián Kájetan Urłynus, Kárdynał Koſcioła S. Rzymſkiego, ktory kwitnáł, zá czáſow Mikołaiá III. Pápiezá, enotá y pobožnoſciá, o ktorym ten potomnym wiekom Hiſtorykowie zoſtáwili memoryál: *Neminem ante ipſum Sanctificáſſe religioſiús, cum ſemper, dum ſolemnia ageret la-
chrimas funderet.* Kárdynał *Latinus Vrſinus* zá Iuliuſzá drugiego Pápiezá, był Poſtem do Kroleſtwá Neápolitańſkiego, áby tam przy inaugurácii Krolewſkiej oddał inweſtyturę Krolewſtwá Arragońſkiego Ferdynandowi Synowi náturnemu Alfonſá; Tegoż Latyna Syxtus czwarty zá wielkie podięte fatygi pod czás Elekcyi kreował Biskupem Fraſkátieńſkiem, y Kamerlingá Koſcioła S. Rzymſkiego. Ten to *Latinus* ktory wydał owe *Proſe* álbo *ſequenciá*: *Dies iræ, Dies illa,* po polſku Dzień on Dzień ſądu Páńſkiego: ktorá Koſcioł Świąty approbowawſzy na Mizach záľobnych w uniwerſálnym Koſciele ſpie-
wac pozwoľil y rozkázał,

Nakiel-
ſki folio
201.

Auberus
Hist.
Gal-

Jordanus Ursinus Kardynał, o którym iest Trádyeyá Dzieiopisow: iż mu Ian XXII. Pápiez konferował Biskupstwo Albáneńskie, y potym Posłem wyprawił do Hiszpánij, przeciwko Antypapie Benedyktowi, który się nazywał przedtym *Petrus de Luna*, z ktorey Legacyi powróciwszy był przytomnym ná koncyliach dwoch, Pifańskim y Konstancyeńskim, który też po tym ná Piątey Sessyi Prezydował. Ná tym koncylium obrány Pápiezem *MARTINVS V.* który znowu posłał Iordana y z Kárdynałem Philastre do Francyi, áby oznaymili o Nowey Pápieżá Elekcyi, ázeby oráz Pokoy uczynili, między Krolew y poddaństwem, między Francyą y Anglią: co wypełniwszy wrocil się Iordanus do Włoch, gdzie záraz ná odwrot Posłem expedyowany do Marhionátu Ankonitańskiego, ná ostátek do Czech, áby tám publikował krucyátę przeciwko Hussytom y innym Krolestwá tego Herezyarchom. *Eugenius IV.* dał mu zá Iego pracę Biskupstwo Sábineńskie; Ten Sigismunda Cesarzá będącego po Koronę Cefarską w Rzymie áż do Wiednia konwoiował. Ten także zá rozkázem Oycá Świętego ieden z Gwozdzi ktorými był przybity do Krzyżá Zbáwiiciel nasz, Krolowi, Polskiemu oddał, ná ostátek był Díekánem Kollegium Kardynałskiego, Naywyższem Penitencyárzem Kościoła Rzymskiego, y Protektorem Zakonu Świętego Franciszka.

Godni y ci pámieći *Aldobrandinus* Arcy-Biskup Ni-kozeński. Ian Chrzćiciel Arcy-Biskup z Geverina, umárl Roku 1566. Dnia 15. Lutego.)

Reinaldus Arcy-Biskup Florentyński. od Roku 1474. aż do Roku 1508.

Jordanus Arcy-Biskup Neápolitański. Roku 1400.

Ian Ursynus Arcy-Biskup Tráneński Roku 1439. który potym został Arcy-Biskupem Bárskiem,

Robert

Robert Arcy-Biskup Regiu. Roku 1512.

Marinus Arcy-Biskup Tarenteński Roku 1445.

Flavius Arcy-Biskup Konsenzański.

Piotr Biskup Spoletański Roku 1589. Potym był Awerfanskim Roku 1591.

Franciszek Biskup Trykaryceński.

Leo Biskup Floroliwski. Ursus Biskup Theaneński Roku 1475. Umarł 1507. Fulvius Biskup Spoletański. Roku 1562. umarł Roku 1581.

Po Purpurátach S. K. R. następują Stolicy Apostolskiej samego Chrystusa Wikaryuszowie, którzy *Papales* jednostrayną Elekcyą otrzymali Tiaras ná kondekoráment Ursynowskiego Domu tych liczymy piąciu.

STEFAN III. który rządził Kościołem Rzymskiem lát 5. obrany Roku 152. był pod ściśłą regułą Benedykta Świętego, umarł Roku 757.

PAWEŁ I. który nastąpił ná stolicę Apostolską Roku 758. Brat rodzony Stefána III. rządził lát 10. u. marł 768.

CELESTYN Trzeci obrany ná Pápiestwo Roku 1191. Dniá 12 Kwietniá. siedział ná Stolicy lát sześć Mieśięcy ósm, dni 28. Kánonizował S. Ládystáwá S. Ianá Gwalbertá, y S. Ubaldá. umarł 1198.

MIKOŁAY Trzeci ogłoszony Pápiezem. Roku 1277. Dniá 25. Pazdzierniká. Ten włádał Stolicą Apostolską lát dwie, Mieśięcy 9. Dni 25. umarł Roku 1280. Dniá 23. Sierpniá.

BENEDYKT Trzynásty obrany Roku 1724. Dniá 29. Máia ktoremu Swiát cały życzył, aby tyle lát szczęśliwie Pánował y rządził Kościołem Bożem ile w Kościelney liczbie lát rachuje Imię tego *Benedicti*.

Mála to ieszcze pochwała Domu Ursynow że się nimi

nimi popisuje ſwiąt cały y Koſciół Boży wojujący, Nawiękſzy z tąđ Urſynowey Familij Honor, że ſię Vrfynami ſamo zaſzczycá Niebo, y Koſciół tryumfujący.

D I V I V R S I N I.

S. Urſynus Biſkup Bituryceński, ktory umarł Roku 225. Dnia Dziewiątego Liſtopádá.

SS. Ian y Páweł Urſynowie Męczennicy, pod Iulianem Apoſtátą umęczeni Roku 302. Dnia 22. czerwca.

S. Urſynus Xiądz.

S. Benedykt Opat Kaſſyneński Mnichow Pátryarchá umarł Roku 554. Dnia 21 Marcá.

S. Scholáſtyka Panna S. Benedykta Sioſtrá umarła w tymże Roku. Dnia 10. Lutego.

S. Woluſyánus Męczennik Arcy-Biſkup Toloffański. umarł Roku 520.

S. Batyldes Krolowá, Krolá Francuſkiego Klodoweuſza Wtorego żona, umarła Roku 556. Dnia 26. Stycznia.

S. Páweł Pierwſzy Pápież umarł Roku 757. Dnia 28. Czerwca.

S. Gáudencyuſz Pierwſzy Biſkup Práſki, żył około Roku 990.

S. Woyciech wprzod Biſkup Práſki, potym Arcy-Biſkup Gnieźnieński, otrzymał Męczeńſką Koronę. Roku 997. Dnia 23. Kwietnia.

S. Ian Biſkup Traguryeński, żył około Roku 1100.

S. Bernard Biſkup Aprutyński Roku 1122.

S. Bogumiły Arcy-Biſkup Gnieźnieński wnuk S. Woyciechá Roku 1182.

S. Iordan Koſciółá S. R. Kárdynał, Zakonu Cyſterſyeńskiego Roku 1188.

S. Wá.

S. Waleryusz Biskup Nucereński Roku 1228.

S. Matheusz K. S. R. Kardynał Zakonu Kázno-
dziewskiego Roku 1294.

S. Latinus S. K. R. Kárdynał tegoż Zakonu Ka-
znodzieyckiego Roku 1327.

S. Ian Benedyktyn Kaffyneńskiey Kongregacyi Ro-
ku 1330.

Tęktrotko zakończywszy *Vrsiniane Familie* Nomen-
klaturę, wyprowadziwszy Polskim Ursynom na Poćiechę
Ursynów Genealogią, życzy sobie y nasza *Dominicana*
Propago; ażeby y ten *Petrus Franciscus Vincentius Maria*
Vrsinus był w prętce wpuszczony *ad Sancta Sanctorum*, od
tego *qui claudit, & nemo aperit*. Ktorego Swiętobliwe Zy-
cie teraz zaczynam.

Iako ogień pożerający przyłożone na kumin drewka,
nigdy nie mowi *sufficit*, tak y ia do tąd się nieukonten-
tuie, poki zawziętey Imprezie zadofyc nieuczynię. Przy-
znał tam komus Owidyusz; iakoby był Xiążąt Xiążęciem:
Dux erat ille Ducum. Běpieczniej to przyznać mogę
Benedyktowi Ursyniemu, że nie tylko, iako Swiátá
całego Głowá, był *Rex Regum & Princeps Principum*,
ale iako *Vrsinus*, był oraz y *Dux Ducum*: Bo Ursynowie
byli złączeni, skolligowani z Nayaśnieyszymi Cesarza-
mi, Krolámi, Cesarze, Krolowie z J. O. Ursynami.

Herman *Vrsinus* Marchio Brandeburki, miał za
sobá Annę Auftryacká Woyćiecha pierwszego Cesarza
Corkę. Otto *Vrsinus*, nazwany małym dla małego wzro-
stu, miał za sobá Iadwigę, Rudolfa pierwszego Cesa-
rza Corkę. Woyćiech Ursyni Pierwszy Xiąże Salkie, po-
iżł *in Sociam vite* Helenę Ottona czwartego Cesarza
Corkę. Poppo *Vrsinus* Xiąże Askańskie, dostał Gon-
dewinę Corkę Ludwika pobożnego Cesarza. Ian Ior-
dan-

dan Xiążę Bráceianu, miał Maryą Corkę Alfonfa Kro-
la Neapolitańskiego; Poncellus miał Agnieszkę Corkę
Krola Theffaliyskiego. *Vrsus Augustalis Septemvir* Iudyttę
Corkę Krola Dańskiego. Ian miał Zofią także Corkę
Krola Dańskiego. *Conradus* także Zofią Corkę Trzećie-
go Krola Dańskiego. Ian Ursynus Xiążę Saskie miał
Gerburgę Corkę Henryka Krola Szweckiego. Arabo-
nus Xiążę Askanij wziął Assalę Whtynda wielkiej Sa-
xonij Krola Siostrę. Dwa zaś Marchionowie Brande-
burscy Ursynowie, wzięli Beatrycę y Katarzynę Corki
Krolow Czeskich. BatylDES z Domu Ursynow była za
Klodoweušem wtorym Krolem Francuzkim. Druga
BatylDES za Dykterycem Krolem Saskim. Agnieszka
za Przemysławem Krolem Polskim, Kunegunda Bło-
gostawioney Małgorzaty Matka, wydana była Belowi
Krolowi Węgierkiemu. Adelaida Swenowi Krolowi
Dańskiemu. Agnieszka Druga Henrykowi 12. także
Krolowi Dańskiemu. Mechtyldys Krzysztophorowi teyże
Monarąhij Panu. Elżbieta była za drugim Krzyszto-
phorem, Krolem Dańskim. Katarzyna jedna była za
Gustawem Krolem Szweckim; A druga za Krolem
Brytańskim. Taką Familiją popisali się po wszystkich
Krolestwach, Prowincyach Ursynowie, y swoiemi zaszczy-
cali się Potomkami, między ktorými y nasz BENE-
DYKT był niepośledni.

Ioannes
B. Pit-
toni.

Urodził się ten BENEDYKT w Grawinie Roku
1649. Dnia Iedenástego Lutego, z Oyca Ferdynanda
Ursyniego, Xiążęcią Grawiny, z Matki Ioanny Frangi-
pánij. Który na Chrzcie Świętym otrzymał dwie Imio-
ná Piotr y Franciszek. Tego ile pierworodnego Xiężná
Mátka iego Serdecznie kochała, ktorego serce kierowá-
ła do Boga, ćwiczyła w Chrześciańskich cnotach, wBo-

iáźni

iaźni Bożey, w Manierze polityczney, y do rożnych nauk według lat zachęcał. Ledwo co z dziećinnych lat wyroźszy y czytać się nauczywwszy, zaraz Zywoty Swiętych, nayosobliwszym Jego były ukontentowaniem, a ile Antenatów Jego; ktorych mu roczne Dzieie reprezentowały. Dla ktorych może się o J. O. tey mowić Fámilij: *Hac generatio quarentium eum, quarentium faciem DEI Jacob.*

Pfal
25.

Niedofzedł ieszcze wieku doskonałego Piotr Franciszek, aliści iuż sobie dał zrobić pewne sukienki Dominika Swiętego, ktore do tąd konserwują się w Grawinie, y w tych chęiał, aby Jego chodzili Paźiowie, w ktore przybrawszy się poszedł publicznie między inne Dzieci, ktore pobożność Rodziców w takich że nośła sukienkach, onym kazanie powiadaiąc, y niby według zwyczaju Zakonnego ich cwicząc, iako galeryá Dominikańská swiadczy, w ktorey przydaie Kawalery; iż zrobiwszy sobie Infusę z Pápiery, włożywszy na głowę, uśiadłszy sobie, iák na Biskupiem *Faldistorium*, albo Tronie innym perorował, Ceremonie Biskupie nad nimi, odprawował, ktorym się w Kathedrze Gráwińskiej często przypátrywał. O ktorym bez trwogi sumnieniá mowić się mogło, że *crescebat sapientiâ, etate, gratiâ, apud DEVM & homines.* Z osobliwym iednak zawsze pragnieniem życzył sobie zostać Zakonnikiem Dominika Swiętego. Ktorey Intencyi Jego aby się zadosyć stało, często do Kościoła Dominikańskiego uczęszczał na Kázanie, do Káthedry na Ceremonie Biskupie, w korych się ustawicznie exercytował; zaglądał też często do Zakonnych Braći, ich się obyczajom przypatrując, ile możności aby Rodzicy niewiedzieli, mortyfikacye y Posty sobie zadawał, widząc że y Braćia Dominika S. toż czynią.

Kawa-
liery
to: 2.Luce
zdo.

Gdy potym dziedzicznym Prawem, iako Starszego Bráta Oyczytá Fortuná, z Obszernymi Włóściámi oczekiwála: á ile tego, ktoremu BOG dał urodę na wybor piękną, dowcip żywy y bystry, do tentowaniá wielkich rzeczy, sposobność także do skarbienia sobie u wszystkich affektu, á przytym, osobliwy nad innych talent w cnotach y w náukach, w ktorých ták był szczęśliwy; iż naytrudniejszye rzeczy łatwe mu do poięciá były: czemu się Jego Dyrektorowie wydziwić nie mogli; gdyż w tym wieku *in publicam lucem* iuż niektóre *sacra* wydał był *epigrammata*: Będąc tedy iuż dobrze w naukach ufundowany myśli pobożny Młodzieniec: iákoby swoje intencye mógł przywieść do skutku; znajdujący się na ten czas w R. Szefnastym wieku swego: czuie w sercu instynkt Duchá Przenayświętszego; aby wstąpił do Zakonu Kaznodzieykiego, ktorego od młodości lat swoich benedykowane nośił sukienki, wiedział to dobrze z Proroka Pańskiego: iż kto chce być pilnym przykazań Boskich obserwantem, trzeba szukać takiego gościńca, albo do Zakonu drogi, *in quo corrigit*; a iáko *simacus* tłumaczy *in quo illustrat adolescentior viam suam*. Pragnie serdecznie w tych lećciach zamyśly swoje wypełnić: biorąc sobie ná trutyńę owe słowa: *Bonum est viro cum portaverit jugum ab adolescentia sua*. Więc po śmierci Xiążęciá Oycy swego zostawszy Dzieńcem, turbuie się iakim by modeluszem zadofyc uczynić Świętemu swemu przedsięwzięciu. A ile że go iuż rowney w urodzie, Familij y Fortunie zaręczyć deklárovano Dámie. Tu dopiero wszelkich szuka sposobow; áby czym prędzey co zamyślił otrzymał: aż słyszy głos z Niebá; ktory go ánimowál do nieiakiejs ućieczki; *fuge Dilecte mi & assimila re caprea hinnuloꝝ cervorum supermontes aromatum*. Poznawszy tedy wokacyą samego BOGA,

GA, który go chciał mieć oddalonym od Domu, stofował się do woli Jego, iako niegdyś Abrahám, na którego BOG wołał: *egredere de terra tua & de cognatione tua, & de Domo Patris tui & veni in terram; quam monstravero tibi.* Tu trudno wymówić: z jaką ochotą, z jakim pośpiechem, przedsięwziętą myślił odprawić drogę: tak dalece; że ani tak Jeleń uciekający po lasach do żywey śpieszy wody, iak nasz Piotr Frańciszek pośpieszą do Zakonney klauzury. Wybiera się BOGU chcąc swoje pokazać posłuszeństwo, lustruje różne we Włoszech naypryncypalnieysze Miasta; aby gdzie znalazł konwent; w którym by, Intencyi swoiey mógł zadofyć uczynić, na którą się rezolwował, nieznayduie żadnego: Bo w Neapolitańskim Mieście y całym Państwie; iako y po bliższych Prowincyach dali wszędy *repulsam* Prowincyáłowie Zakonu Dominiká Świętego, obawiając się Xiężny Matki Jego. Co oczywiscie widząc nie traći animuszu, ale pośpiesza do Wenecyi; mając mocną nadzieię, iż tam Intencyą jego skutek odbierze: Co się y stało.

Wenecya ta, byłá owa Gora wszelkich zapáchow, do ktorey uciekający Urfsyni znalazł tam refugium, kiedy w Intentach swoich upewnionym został. Tá to Wenecyá o ktorey powiadáią: że iest *miraculum Orbis*; z teyrácyi że na Morzu stoi, którą całe oblewa Miasto y wszystkie Ulice; Tá to wenecya, którą iest obroną y *Antemurale* Kościoła S. K. Rzymskiego: zaszczycając się w Pátryárchowskiey Bazylice Ciałem S. Marká Ewangelisty, ktorego S. pierzcień wrzucony w Morze, burze usmierzą, króre sobie morze tymże pierzcieniem, Dogá to iest Xiążę Weneckie w dzień w Niebo wstąpieniá Pańskiego zaslubiá; która Ceremonia przy bytności tamteyszego Pátryárchy rożnych Kardynałów, Europy Xiążąt y Fo-

restyerow z applázem y Tryumfem odpráwuie się, w Tey to Wenecyi pánuie pobożność y cnotá, ktore miásto iest exemplárzem Nabożeństwa, á osobliwie ku Mátcie Nayświętzey, ktorey Obraz Zwiástowania zlotem ykonstzownymi kleynotami ozdobiony, w Skarbcu S. Márka konserwuią, y ten tylko pod czas trwogi, Woyny, głodu y inszych przydatkow z osobliwą pompą y tryumfem processyonálnie noszą, ná ubłáganie Majestátu Boskiego: przy ktorey Protekcyi, Tamteyszą Nayaśńnieyszą Rzplta, y wszyscy obywatele Miásta y całego Państwa dni szczęśliwe y látá spokojne prowadzą; ze wsząd odor wdzięczny cnot Chrześciańskich z siebie wydávaiąc. Mieysce to mowię Wenecyá było owo, ktore sam BOG pokázal młodemu Uršynowi; ná ostátek ta to Wenecyá, ktorá umie wenerowác Pápiczow, y tych ktorzy ná stopniu teyże są Godności piástowác, y Innych cudzoziemskich Forestryerow przyimowác y *lautissimé* tráktowác.

Niebáwiąc przybywszy do Wenecyi Piotr Franciszek, spieszy do konwentu S. Dominiká *de Castello*, upodobawszy go sobie z samego Imienia; lubo w tym Mieście są wspániálsze inne Konwenty tegoż Zákonu; iáko to konwent *SS. Joannis & Pauli* Prowincyi Weneckiey, Konwent OO. Obserwantow Dominikánow, nazwany *Sacratissimi Rosarij*. Drugi blisko Miásta ná Morzu także OO. Obserwantow Dominikánow, nazwany *Sancti Secundi*. Trzeci w Muranie naszych Dominikánow, Nazwany *S. Petri Martyris* Prowincyi Lombardzkiey, iáko y ten S. Dominiká *de Castello*. W tym tedy upodobánym sobie Konwencie, znáyduie godnego y pobożnego Przeorá názwanego Jacek *Mária Conigli*; Domu Szlacheckiego z Wenecyi, krory młodego Xiążęciá chętnie przyiął y láskawie przywitał, dávwszy mu wszelką wygodę;

dę; á poznawszy potym wszelką wokącyą tego; ktorá była z samego Niebá, uwážaiąc oraz wielkie dálekicy podroży fátysi; iáko teź dáremne w rożnych Konwentách záwody, ochotnie go do Zákonu Świętego przyiął, włożywszy náń Hábit Dominiká Świętego, dnia 12. Sierpnia Roku 1668. máiácy ná ten czas Ursyni lat 20. ktorému przy obłoczynách dáno Imię *Vincentius Maria*, y zaraz pozwolono mu affiliacyą, do ktorego by sobie Konwentu zyczył, y mieyscè upodobał.

P. Ari-
mani.

Tá niespodziána nowiná, iák prętko doszła uszuw Xiężney Matki tego y serdecznych kolligatow, od wielkiego żálu nie mogli się utulić; żáluiąc naybardziej tego, że się to bez woli y wiadomości ich stało; Dużo się tedy trwożyli tą nie poćieszną Nowiną, á ile że miał po śmierci Oycá swego być Pánem pozostałey fortuny Xiążęciem Bracciánu y Gráwiny, tu dopiero wszelkiemi sposobami staraią się; aby od Świętey Intencyi odwieść Młodzieńca, y pobożnemu przeszkodzić przedsięwzięciu, záchodzą od nich do Klemensa dziewiątego Tyśiączne zwybornymi racyami próżby y instancye; áby w tak ciężkim żálu supplikuiących poćieszyl, y władzą swoią Pápieuską z Sukienki Zakonney zewlokł Ursyniego, iuz na ten czas Wincentego; deklaruie ná ich requizycyą wszelką uczynić konfolacyą; wokuie Wincentego z Wenecyi do Rzymu Naywyższy Pásterz, z Konwentu do Watykánu, z Pod posłuszeństwá Zakonnego do posłuszeństwá Stolicy Apostolskicy, ná ktorego rozkaz stawá czym prędzey *Vincentius Maria*; ktorego gdy examiniue z Intencyi Oćiec Święty, przypatruiąc się jego modestyi, wdzięczney y mądrey wymowie; zważywszy stateczne zamyśly, y dokonála, bo od samego BOGA wokącyą; nie tylko go przy powołaniu tego zostáwuie, a tego teź,

tenże

tenże Klemens, z wrodzoney swoiey Klemeńcy, w tym dyspensuie; aby tylko przez puł Roku w Nowicyacie Zakonnym probował, y po skończonym solenną Professyą uczynił: ná którą posłany w Rzymie do Konwentu S. Sábinsy (w którym Konwencie S. O. Dominik przyjął do Hábitu S. Jacká y S. Cestawá Brátá iego) Ten zaś wypełnił Professyą dnia 13. Lutego Roku 1669. W rękę samego Náprzewielebnieyszego Generála, całego Zakonu Káznodzieyskiego; który się nazywał Jan Chryzostom *Marini*, y tę ręką własną podpisał, ktorey formulá konferwuię się w Konwencie Weneckiem S. Dominiká *de Castello*.

P. Ar-
maju.
S. Chris.

Po uczynioney Professyi określić nie podobna, iaki *progress* uczynił w Zakonie Świętym: osobliwie w oby-
czaiách Zakonnych y w nauce; w ktorey miał talent
cudowny, który mu był dány od samego Pána BOGA,
ták, że innych Kondycypułów daleko przewyższał, Ar-
gumenta iego godne ząwsze były uwagi, wáloru y esty-
mácy; kiedy w Neápolim, Bononij, Wenecyi, y po
innych Miáściach publiczne, ták Philozophiczne, iáko y
Theologiczne defendował konkluzye, z admiracyą y áp-
plauzem było wzystkich, ząwsze Audytorow; by ná-
mniey się jednák tym wysokim Talentem niezáfzczycáł,
y owšem w oczach wzystkich nayliższym się pokazywał.
Całego czasu godziny, momentá ták sobie rozmierzył,
aby jedne na gorących trawí modlitwách, insze ná ná-
nauce, albo pobożnych kontemplacyach; wiedziáł bo-
wiem dobrze, ten nowy Zolnierz Chrystusow, co po-
wiedziáł S. Chryzostom, iż wzystkie rzeczy, iáko to
złoto, skárby, dostátki utráczone, człowiek zá pilnym stá-
ránieniem swoim, odzyskać może, ále utráczonego czasu
rzecz niepodobná; dlá tego po Jutrzni, iuz się snom
zwy-

zwyćięzić nie dał, lecz czytaniem Xiąg resztę czasu strawił; aplikując się do iák naydoskonalšzey ſcyencyi: Aże Leo S. *Sermone* 8. mowi *quotidiano experimento probatur, potús ſatietate, aciem mentis obtundi, Et ciborum nimietate vigorem cordis hebetari*. Więc Urſyni naſz, chcąc ząwſze trzymać w dobrym ćwiczeniu ſerce ſwe y myſł, y áby mu do Zakonnych obligácii, zbytnie porcye, częſte poſiłki nieprzeſzkądzały, poſtánowił ſobie wieczery nigdy nieiádác; co do ſamey obſerwował ſmierci.

Do Roku po tym przyſzedſzy 22. otrzymał od Stolicy Apoſtolskiej Dyſpenſę, áby mogli w tym wieku zoſtác Kápłánem, co ſię y itáło, ordynował go ná Prezbitery Kárdynał Paluzzi *Altieri*, po którym ſwięceniu, y zakonczonych medytacyach, według zwyczáiw támtęyszych kráiw, poſpieszył zá konſenſem Przełożonych ſwoich, ná poćiechę y konſolacyą Xiężny Jmći Mátki ſwoiey do Gráwiny, áby tá *primam victimam* odprawił. Tu niech mi ſię godzi przywieſć ná pámięć pewną prędykcyą, czyli proroctwo, ktore ſię weryfikowało w ten dzień, ktorego naſz Xiądz Wincenty Máryá Urſyni pierſzą ſtráſzną ofiarę odprawował; ktorą ták opiſuję: kiedy Xiężna Jmć w ciąży znajdowała ſię, z tym Piotrem Fránciſzkim wielkiey nádziei Synem, poſzedł z wizytą do niey pewny Zakonnik S. Theologij Doktor, Zakonu Káznodźieyſkiego, Xiądz wielce wſzytkim wiadomy y znáiomy, ile będąc wielce przykádny y przyſtoynego życia, ten Xiężną Jmć oraz z Dámámi zaſtál przy pracy, robiące bogaty Ornat, ktorey roboćie przypátruiąc ſie, rzecze do niey, ten Ornat będzie dla tego Syná, ktorego W. X. Mſć w żywoćie noſiſz, ten będzie Dominikánem, á potym Kápłánem, y tego Ornatu przy ſwoiey Mſzy pierżey záżywác będzie. Tá rozſmiáwſzy ſię w

Galeria
Domi-
nie:
to: 2.

żart obróciłá rozumiejąc, że z Fancišká nie Xiądz, ále Xiąże będzie; Aż gdy dzień Prymicyi przypáda posyła Prymicyánt, po nowy iáki Ornát do Xiężny Mátki swoiey, áż ten przyniesiono, o którym przepowiedział ten Xiądz Doktor Dominikan. Syn nie wiedząc o niczym, co się stało dopiero po Mszy Świętey Mátká całując go rzecz wšzytkę Synowi opowiedziała, samá potym niebáwiąc wybudowáwšy Klasztor dla Pánien Zakonnych Dominiká Świętego, y w nim Hábit przyiąwšy po świątobliwym życiu, BOGU ducha oddała.

Pełen już będąc nasz O. Ursyni cnot Zakonnych, áplikuje się; aby mógł uczynić z swey duszy, náczynie Honoru Świętego Iposobne do służby Bożey, co czyniąc postempował co dzień, z cnoty w cnotę; dając znac że *non accepit in vano animam suam*, zgoła wšyſtkie momentá, trawił ná zábawách y Exercycyach Duchownych, á osofobliwie ku Mátcce Náyświétszey y S. Dominikowi y swemu Pátronowi Filipowi Neryuszowi.

Tymi y innymi widząc go Przełożeni utalentowanego cnotami, osądźili go być godnym dalszey Promocyi, y uczynić S. Theologij Doktorem; gdzie niebáwiąc poſtáli go (pod poſtufzeństwem mu przykazując; bo żadnego nigdy niechciał Urzędu,) zá Professorá Philosophij do Bryzyi, áby tam młodzi w konwencie S. Dominiká náuczał, w którym Mieście przy ſzkolnych prácach, wydał z Praſy Drukárskiey wielce sławny Panegyryk pogrzebowy, w którym wychwálał święte życie zmarłego Kardynała Antoniego Bárberyńskiego, Protektorá całego Zakonu Káznodzieyſkiego; dowodził tak że bárdzo chwálebnie, iákiego wáloru jest Hábit Zakonny, ktorego Biskupi z Zakonu wzięci, z obligacyi no-

Vinc:
Mar:
Ursinus.

ścić powinni, przytaczając konstytucyą Zakonu naszego: *Priores, Provinciales debent Episcopos ex Ordine Nostro assumptos admonere, ut secundum Ordinis instituta, vestibus Ordinis, calceamentis, jejunijs & abstinentijs, alijsq; rebus utantur, quae officio Episcopali non inferunt impedimentum, si contrarium fecerint, priventur beneficijs Ordinis.* Wywodzi także, że Pozwolenie brać powinni od Generała Zakonu całego ci wszyscy, którzy chcą być Promowani na godność Biskupią. *Contrarium* nauczał *Josephus Ciantes*, Biskup Marsyceński, ale nieśluszenie.

Consti:
Ord.
Præd.

Z Brvxyi przeniesiony do Bononij, tam gdzie Święty Pátryarcha Dominik świętobliwe życie zakończył, y gdzie śiało Jego spoczywa w spánialey Káplicy, niezliczonymi slynąc cudami, spodziewając się w tey obzerney Dyecezyi pozyskać urząd Apostolski, ná świętą Qwádragezymę ktorá w tym Roku 1672 Zaczynała się 2-Marcá, oktorem dowiedziawszy się Náywyższy Pásterz Koscioła Rzymskiego, ná ten czás Klemens dziesiąty; iz się w Bononij Znáyduie, umyslił go wyfokiem wkościele Bożym udárować tytułem, aby potym y do náywyższego, ná pociechę Bogu y Kosciołowi mógł przyść Honoru, ile ze iuz nieráz był informowany Oyciec Święty o wielkiej Mężá tego náuce, pobożności y urodzeniu, dla których Przerogátyw mógłby być moźnym ná Swiecie Pánem, Więc zaráz wtymże Roku Dnia 22 Lutegodeklárował mu Kárdynałstwo, ktorá Godność według kánonistów, krolewskiej równá się godności.

Tá wyraźná y dobrá, gdy iuz ząwitała nowiná, oddáją list O. Wincentemu Márya Ursynowi, który do niego z dekláracyą Pápieką ordynował Kárdynał Páluzzi Altierij, który go nie tylko ná Káplánstwo poświęcił, ale y osoblywym iego u Oycá Świętego był Promotorem.

rem. Ten list czytając Ursyni trudno wymówić z iaką pokorą, unizonością y rzadkiem przykładem, tak że im więcej czyniła applauzow tamteyszą Prowincyą y całą Ziemią Włoską, iż tak godnego męża w Regestrze Purpuratów Rzymskich mieć będzie, tym bardziej ten dobry Zakonnik smucił się y confundował, struchlały iak bez duszy zostawał, czując ná sercu wielką boleść, odcchnąwszy nieco y swieźego nábywszy Duchá protestował się zosobliwą Submissyą, iż tey tak wysokiey godności niemoże przyjąć, y owszem rzekł, ile swiat miec może sposobow szukać ich będzie, aby uszedł Kárdynałskiey Præeminencyi, perswaduia mu konfideńci iego y Zakonni Confrátres, animuia, Kárdynał Nuncyusz y Kárdynał Arcy-Biskup Bonoński, aby sobie dał wyperswadować y chętnie deklárovaną przyjął Purpurę, á on ná te zachęcenia rzęsiłte Lzy toczył, dając rácye, iż dla tego z Domu, pożegnał się z swiátem y Jego márnościami, unikając wszelkich honorow, prágnać w Zakonie prywatne życie prowadzić, y iż dla tego obrał sobie Zakon Dominika Swiętego, aby iako Habit biały na Ciele, tak serce y Duszę w czystym nośił sumnieniu: iedynego szukając Zbawienia: zászadzając się na owych słowách Proroká Pańskiego: *Hæc requies mea in Seculum Sæculi, hic habitabo, quoniam elegi eam.* Potym westchnąwszy do BOGA serdecznym affektem, prosił go głósem y sercem unizonym, aby go od tak wielkiej raczył wybawić afflikeyi: mowiąc: *vide humilitatem meam & eripe me.*

Pfal:

Na ten iednak list dał respons Oycu Swiętemu w ktorym przy wszelkiej submissyi, wielką swoię wyraził ná takie dostoięństwo niegodność, supplikuiąc do niego całym sercem, aby tę exkuzę przyjął y zoitawił go w Pokoju przy Klasztorze, do ktorego z wielką trudnością był

był przyjęty áby tam za pomocą Boską Duszę swoię zbawił. Te jednak chwalebne expressye osobliwey uniżoności y pokory Ursyniego, by naymniey niezmieżały statecznego serca Klementa X. Wiedział bowiem dobrze ten Oćiec Święty, że takiego przyjął *in gremium Sacri Collegij* Mężá, który będąc tak wysokiey cnoty, musiał się nauczyć y cnoty posłuszeństwá; iest to zwyczajna, że pokorá ząwsze się przed Honorámi kryie, á tym samym honory ią gonią: według pospolitego axyomá *fugientem sequitur Honor*: albo iák S. Ambroży twierdzi pisząc *supra Lucam: Bona humilitas nil appetendo, totum quod* S. Amb.
contemnit adipiscitur. Dla tego expedyuie do niego iedno *Breve*; Dnia pierwszego Marca Roku 1672. ktore posyła przez samego Generála Zakonu Káznodzieyskiego, ná ten czas Nayprzewielebniejszego Oycá Tomaszá Rokabertego; Mężá wielce sławnego, ktoremu tę expedycyą wielce rekomendował, áby ią sam swą osobą oddał w ręce Ursyniemu. Tudzież aby go obligował pod Zakonnym świętym posłuszeństwem, żeby zadosyć uczynił woli y dyspozycyi Stolicy Apostolskiey, ktore *Breve*; że godne czytania, tu się kommunikuie.

Na Kooperćie Listu Tytuł

Dilecto Filio Nostro Vincentio Mariæ Ursino de Gravina S. R. E. Presbytero Cardinali

Poczgtek Listu

CLEMENS PAPA X.

Dilecte Fili Noster salutem is Apostolicam Benedictionem.
Ea quâ parerat. animi admiratione suspeximus in te religiosæ humilitatis præstantiam, quâ Cardinalitiam Dignitatem,

Nostre tantummodo in Ecclesia DEI secundam recusare cogitasti, eximiamq; pietatem tuam, prolixis Laudibus profecuti, accuratas Divinæ bonitati gratias egimus, quæ tam Præclaros, ut ex Literis ad nos datis patere videtur, cordi tuo sensus impartiri dignata est, examinanda tamen, atq; ad trutinam pensanda ducimus ejusmodi Consilia, quandoq; enim sub amictu Lucis Princeps tenebrarum latet, mentitaq; melioris boni speciè, Divinæ Gloriæ resistit. Sententia quoq; Nobis fuerat oblatum infirmitati nostræ Pontificatûs Maximi pondus omnimodè declinare, profususq; in id precibus, ac lachrymis vehementer incubuimus: subiecimus verò tandem voci DEI per Cardinales Nos alloquentis, Et voluntatem nostram onerisq; Angelicis etiam humeris formidandi gravitatem, impares licet, subire passi sumus. Eadem quocirca sequenda in presentiarum vestigia, pronasq; loquenti in Nobis spiritui Sancto præbendas satius aures esse, consultum in Domino reputantes, Auctoritate, quâ Nos in Terris Christus donavit, præcipimus hisce Tibi, Dilecte Fili Noster, ut Dignitatem, quâ te Vrbe universa plaudente nuper insignivimus, omnino acceptare velis, jucundius ita Pontifici sempiterno sacrificium, inclytam nempe animi tui repugnantiam ingenti cum fenore meritorum oblaturus. Nec ullus nobis dubitandi locus esse potest, retardatum in te ad præstandam Mandatis Nostris, ut perfectum Religiosi Instituti sectatorem decet, debitam obedientiam à metu ut scribis amittendæ salutis æternæ, Damnabile nimirum summo opere foret, adeo turpem maculam inferere præclarissimo ordini, à quo tot, tamq; illustria Christianarum virtutum exemplaria prodire. A pluribus itaq; abstinentes, à perspectâ probatâq; pietate tuâ hujusmodi solatium prorsus expectamus, Tibi Dilecte Fili noster Apostolicam Benedictionem Paternè interim indulgentes. Datt Romæ Die 1ma Martij Annò 1672.

Ztą Papieską expedycją wyjeżdża czym prędzey z Rzymu pomieniony Generał y przybywszy do Bononij spieszy z ochotą, iako mu rozkazał Oćiec Święty, oznajmując Oycu Wincentemu wyraźną wolą oraz Papieskie *Praceptum*, przydawszy y swoię Oycowską admonicyą, aby pod Świętym posłuszeństwem przyjął konfelowaną Godność Kardynalską, na ktore perswazyie płać zaczął Ursyni, atoli znając się być Świętego posłuszeństwa Synem y ochoczym przełożonych Sługą przyjął na się tę Godność, wyjeżdża z Bononij do Rzymu, ztą iednak nadzieią rozumiejąc, iż się z tego Oycu Świętemu wyprosić może, stawa przed Papieżem w Rzymie Dnia 18. Marca, u ktorego zaraz miał audyencyą, ktoremu upadłszy do pocałowaniá nog, tam zaraz z rzadką eloquencyą przy Zakonney unizoności, y niewypowiedzianey pokorze, przekłáda Oycu S. przed oczy, iż nie jest zdolny do Purpury, daie różne racye, ktore exponuie przy bytności niektórych Kárdynałów, ále ani racya, ani *orator* nic niewymogli, y owszem w wielkiej admiracyi było u Oycy Świętego, iż tak młody Zakonnik bo w Roku dopiero 23. z osobliwą konstancyą dobrym Duchem rekurował Kardynałstwo; co wszystko zwązywłszy Oćiec Święty wielce się z tego cieszył, iż aggregowal tak wielką cnotę w Poczet Kardynałów y uczyniłszy publiczną do niego Przemowę, iego modestyi y zasługom służącą, włożył mu na głowę własnymi rękami Biret Kardynalski, przydawszy to, aby się we wszystkim na iego zdał wolą. Co y uczynił. Dnia zaś 9. Kwietnia Roku 1672. dał mu Kapelusż Kardynalski, deklarując go Prezbyterem Kardynałem *S. Xisti*; Tu może każdy zważyć, iż bez wątpienia nieco inszego Ursyniego do tak wielkiego Honoru y prerogatywy przywiodło,

San:
 Augus:
 S. Bafil:
 Magn9

dło, tylko że wszystkie swe akcyę od Pobożności y pokory zaczynał. Augustyn Święty mowi: *Humilitas gradus est, à gradu incipe & ascendisti.* Pokora zawsze do Naywiększey godności toruie drogę: z kąd mowi Fundator OO. Bazyljanow: *Optimam dignitatis viam ostendit Dominus, nempe humilitatem.*

Ten tedy nowo kreowany Kardynał, był z starożytnego J. O. Xiążąt Ursynow Domu XXXI. á w Zakonie Dominika Świętego, z teyże Familij III. Pierwszy bowiem był Mateusz Ursyni, Drugi Latynus Ursyni, którego Bog różnymi udarował cudami. Nowy ten Purpurat Ursyni, ustawicznie myślał, aby Powinnościom Zakonnym zadofyć uczynił, żeby przy tak wysokich honorach niewkrádła się ambicya, boć to często bywá że *Honores mutant mores.* Každy to mógł w nim widzieć, iż toż samo zachowywał w Kardynalskiej purpurze, co y w Zakonnym Habićie, który zawsze pod purpurą nośił, owa unizoność, pobożność, moderacya y mortyfikacya, te wszystkie nayiedynszą były uniego kontentecą.

Ze zaś był nad zwyczaj biegły we wszystkich naukach w Prawach, oraz świeckich y duchownych, za co go Klemens dzieśiąty serdecznie kochał y uczynił go Assessore w różnych Świętych Kongregacyach, w których aby się w czerstwym do prac zaaydował zdrowiu, dla pożytku dalszego w Kościele Bożym pozwolił mu Oćiec Święty Celebrować Mszą S. w mycce, który konsens opisał Pompeusz Sarnelli Tomo I. Lib: 16. który tu wyrażam.

CLEMENS PAPA X.

Dilecte Fili Nosser Salutem & Apostolicam Benedictionem.
 Eximia

Eximia circumſpectionis tuæ in Nos & hanc Sanctam ſedem, fidei, & devotionis, aliaq; multiplicia merita poſtulant, ut tuæ commoditati, ac corporis valetudini, quantum cum Domino poſſumus conſulamus. Cum itaq; ſicut nobis nuper expoſuiſti, Tu Sacroſanctum Miſſæ ſacrificium capite detecto ſine valetudinis tuæ periculo ſeu detrimento, celebrare poſſe non ſperas: Nos volentes Tibi gratiam facere ſpecialeſ, ſupplicationibus tuis Nobis ſuper hoc humiliter porrectis inclinati, Tibi, ſi narrata vera ſint, ſuperquo conſcientiam tuam oneramus, ut de cætero, dum Sacroſanctum Miſſæ ſacrificium huiusmodi celebrabis, caput Biretino teſtum (- non tamen à Præſatione uſq; ad peractam Sacram Communionem -) habere liberè & licitè poſſis & valeas, Authoritate Apoſtolicâ tenore præſentium concedimus Datt Romæ Die 14. Januarij 1673.

Jako zaś zãwſze ten pobożny Kardynał, był kochający ſwoy Zãkon Kaznodzieyſki Dominikã Świętego, tak też ſtarał ſię oto, aby mu wſzelkie ſwiadczyć fãwory, ſupplikował do Oyca S. Klementa X. aby Zãkonowi temu, ten reſpekt wyſwiadczył, żeby mógł uroczyſtość wſzytkich Świętych Zãkonu ſwego co Rocznie obchodzić *cum officio & Miſſa*, co chętnie uczynił naznaczywſzy Tey Uroczyſtości dzień 9. Liſtopádã, iako ſonat Dekret dany 8. *Auguſti Anno 1674.* Tenże Oćiec Święty kanonizował na Inſtancyã tegoż Kardynała S. Ludwika Bertranda Wyznawcę Zãkonu Dominikã S. Świętã Rożã Liemańſkã tegoż Zãkonu. S. Kajetãna Fundatorã OO. Theatynow, S. Franciszka Borgiaſza Soc: *JEſV*, S. Philipa, Benicyuſza, Fundatorã OO. Serwitow, ktorych Habit, Szkaplerz, kaptur y kapã czarna, formã takã iãko y Dominikańſki, nazywãią ſię takie ci Zakonnicy, *Fratres ſeptem dolorum B. V. M.* Ten zakon dzieñ Nayſwiętſzey Pãny Bolesney z oſobliwym Tryumfem y ſolennã Proceſ-

March.
to: 6.

Alang.
Bar-
dżiński.

Privileg
Ord.P.

Brens.
Romæ.

cessyją obchodzi o godzinie czwartej z południa, do ktorej godziny Solenizant powinien być *jejunus*, ile że Msza Solenna, o tey godzinie odprawuie się. Tych Zakonnikow iest dosyć w Niemczech, we Włoszech, w Hyszpanij, we Francyi. Zakonnicy ci naybárdziesy opowiadali świętą Ewangelią, w scythij Europeyskiej. Święty ten Fundátor Ukrzyżowanego Chrystusa Pana nazywał Xięgą, pochowany w Tudercie, gdzie wielkimi slynie cudami, y Zakon iego godnymi do tych czas zaszczyca się meżami.

Pater
Armani-

Tu do swego wracam się Ursyniego, ktory y z tą był chwalebny, że o oryginalnym swoim pamiętał Konwencie S. Dominika w Wenecyi, gdzie mu dano Hábit Święty, do ktorego napisał list wyrażający wszelką, tam rezydującym Alumnom przychylnosć y ludzkość, ktory do dnia dzisieyszego za osobliwy w Archiwum swoim konferwują memoryał przyłączony do listu tego Pańská *Libertas* Tyśiąc Doppiow, aby czym prędzey konczyli fabrykę tegoż Konwentu, co nieodwłocznie wypełnili, iako świadczą Munimenta Konwentu Weneckiego, poznawszy potym doskonałą w nim sposobnosć do Administracyi Kościołow tenże Klemens X. zasiadł w Konfystorzu swoim y nominował Arcy-Biskupem nowego Syponthu, ktore Miasto inaczey nazywá się Manfredonia, ktora *Metropolis* wákowála przez dobrowolną rezygnacyą Benedyktá Kápellettego, co się działo dnia 26. Stycznia Roku 1674. á Ursyniemu było ná ten czas lat 26.

Manfredonia tá położoná ná Kámienistej skále z kámieni pomorskich blisko Appulij w Krolestwie Neapolitańskim, ktore iest Stołeczne Prowincyi Kapitánaty fundowane blisko Stárego Syponthu, od ktorego też má swoię denominacyą Sypponth nowy, sławne dla
Mor-

Morskiego Portu, Bazyliká tameczna Archi-Katedralna, wielce wspaniała pod Tytułem S. Wawrzeńca Biskupa, pierwszego mieysca tego Pasterza y pryncypálnego Pátrona, w którym kościele konserwuje się ciało iego, przy tey Káthedrze są cztery Prælatury w których zá przywileiem Stolicy Apostolskiej zázywają przy solenizacyách Infuły y Pástoráfu, Kánonikow dwunástu; Manlyonárzow czterech, odźwierny Kościoła ieden, który má tytuł Opácki, innych też Káplánow iest Liezbá znaczna. Archidyecezyá tá obszerna mil 90. W tym kásztelow dzieścieć kráju: między którymi Gorá Gárgany náysławniejszyá przez ziawienie S. Michála Archanjoła, którą Uroczystość cały Kościół Katolicki Rzymiski corocznie obchodzi dnia osmego Májá.

Morery.
in Diócio.
Histo-
rico.
tom 3.

Riufu
Sulus
in Mun.
do.
Antiq.
& Mo-
derno.

Kárdynał zaś Ursyni, który z wielką unizonością niechciał akceptować Kárdynałstwá, iáko godności wyfokiey, dobrowolnie po tym przyjął Arcy-Biskupstwo dla zábawy Duchowney: zostáwszy tedy Pásterzem, o to się szczegulnie stárał, iákimby posobem salwować owieczki sobie powierzone. Sądził to za rzecz dobrą barzo, kto się Biskupiego Urzędu niewzdryga, y dla tego mowił, co Apostól do swego Tytá: *Qui Episcopatum desiderat bonum opus desiderat*. Dáleko bárdziej cnotá doskonalszá, kiedy się kto gwałtem nienápierá, ále ofiarowane bierze. Konsekracyá iego przypádlá w tymże Roku dnia 5. Lutego. Konsekrował go zaś w Rzymie, Pánien Zákonnych Dominiká Swiętego w Kościele S. Xystá, tenże sam który go ordynował ná Presbytery, Kárdynał Páluzzi *Altieri*, Arcy-Biskup Ráwenny. *Affistentes* tey ceremonij byli Il. Stefán Brancacci Biskup Witerbu, Drugi, Konstántin Záni Olewitan Biskup Imoli.

Báwiąc ná ten czas ieszcze w Rzymie, chcąc ukon-

tentować swoy animusz Łaskawy przywoził sobie owe ná pámięć Chryzostomá S. słowá: *optima beneficiorum Causa, est ipsa Memoria*, Więć przypomniawszy sobie dobroczynność owego Przeorá w Wenecyi który go przyjął chętnie do Hábitu Świętego, nazwany Oćiec Jácek *Marla conigli*, stárał się oto uśilnie, aby mu tak wielką łaskę rekompensować, więc wyiednał na niego Biskupstwo Zanty, y Cefalonij, które są na Insulach Morskich, w Państwie Weneckim, także Suffraganią Metropolij w korfu, zycząc sobie wtym doskonałego skutku, sprowadził go do Oycyzny swoiey, gdzie się rodził, do Grawiny, y tám go Sam Konsekrował w Kościele S. Zofij, który Matką iego oraz z wspániałym Kláštorem Panien Zákonnych S. Dominiká wystawiła. Przytomni tey ceremonij byli. Jmć Xiądz *Vignola* Biskup minerwiński, y Jmć Xiądz *Rianus* Benedýktyń Biskup Gory Peloskiej.

Ze zaś rzecz przytrudná samym Biskupom trzymać Administracyą swych Kościołow, á ile przy Kárdynalskiej Godności stárają się czuli Pasterze o doskonałych do pomocy tey pracy, w Winnicy Chrystusowey, koadjutorow. Więć y náš Kardynał Arcy-Biskup Urlyni (a ile że był wielce uczony) uważał między wielą, áby mógł sobie dobrąć do takiego ciężáru, zgodne y zdolne subjectum zalecone w nauce y w dobrych obyczaiách, upatrzył tedy sobie iednego Zakonu Káznodzieyckiego Pisma S. Doktora nazwanego Oćiec *Márcelli Kawalieri* rodem z Bergamańszku, który wielce był sławny *in Republica Literaria*, ofobliwie dla wielu Xiąg, które z Prasy Drukarzkiej *in publicum* wydał; tego tedy Mężá godnego przybrał sobie do pomocy w Trybunale Duchownym, deklarując go Wikáryem Generalnym, á to zá konsensem Stolicy Apostolskiej, poniewáz ná takim urządzenie

nie może być ani powinien Zakonnik, iako różne Kardynałskie Kongregacye o tym twierdzą.

Ná tym urządzie Duchownym, w Manfredonij Dyecezyi obizerney będąc Dziewięćdziesiątym siódmym Arcy-Biskupem, pobożny Kárdynał Ursyni, udał się najpierwey do regulowania Duchowieństwá, wszelkicy oráz pilności y aplikacyi dokłádaiąc, áby potrzebom ludzkim zádolyć uczynił, dla czego *instituit duos montes pietatis & frumenti*, áby potrzebuiących y chlebem y monetą rátował, á potym z wielkim pożytkiem y przykřádem wszystkich Urząd swoy Pásterski odpráwowáł. Ošierconą zaś zostáwšy Stolica Apostolská przez śmierć Klementá X. ktorá go zázła w Roku 1676. Dniá 22. Lipcá. póspieszyl *Eminentissimus Cardinalis Archi-Episcopus* do Rzymu na pierwsze *Conclave* dla kreácyi nowego Sukcessorá Piotrowego, ktore przypádało w tymże Roku dniá 21. Wrzešniá, ná ktorým obrány pápiezem Kárdynał Benedykt *Odescalchi* nominowany *Innocentem* iedenástym, po tey Elekcyi y Koronácyi nowego Pápieža wyiácháł z Rzymskicy Metropolij póspieszáiąc do swoicy Rezydencyi Mánfredońskicy, gdzie się nieprzeštánnie áplikowáł, do dobrych uczynkow swym owieczkom, oráz Miásto, áby, miáło wszelkú ozdóbę, obyvátele tákże żeby przez Intercessyá Swiętych Pátronow otrzymáli u Bogá grzechow odpuszczenie, y wszelákú w Doczesnym życiu abundancyą postánowił áby sobie Duchowieństwo oráz y z Pospolstwem (według Dekretow Urbáná osmego) obráli zá Pátrona y Protektorá S. Philipá Neryuszá, cáley Mánfredonij; gdzie *in favorem* tego ápprobácyą otrzymał z Rzymu dniá 13. Lutego, Roku 1677. *Sumptem* tákże włásnym repárowáł rezydencyą Azcy-Biskupią y Košciół Metropolitáński ktory potym sám Konse-

Colletus

Ughel-
lus.
to: 2.
de Sac:
Italiae.

krował Roku 1678., Dniá 20. Májá. Náznáczywšy mu roczną znáczną pensyá dlá iego konferwácyi fundowál przy tym Mánfyonárzow czterech, y tyleż *in Monte Gargano* Świętego Michála.

Y to rzecz godná memoryálu widząc ten godny Pasterz, że ten Kościół owdowiał, nie máiąc żadney obrony Duchowney, á osobliwie Seminárystow, Klerykow, będąc *funditus* zruynowáne *Seminarium* przez inkuršyá Turecká w Roku 1620. ná te ruderá zápátruując się nášz Ursyni Kárdynał Arcy-Biskup wielce ubolewał ná

Iosephus
Crispi-
nus P:z.
Nu. 56

to iáko się w liście Erekcyi czytać daie: *Ecclesiam banc Dilectissimam sponſam nostram magno ejus praesidio, atq; ornamento, Seminario nempe Clericorum à Turcarum immanitate everſo atq; penitus dissipato viduatam cernentes, flevimus super illam.* Dla tego wielkiey pilności dokládał, áby nowe wystáwił *Seminarium*, iákož teź ták wšpániále erygowál, y w nim znaczną liczbę Klerykow osádził, ktorym y roczne dochody obmyšlił, áby przy chwále Boſkiey wšzelká mieli *sufficiencyá*.

Seminarium pomienione, iż było fundowáne ná gruncie szpitalnym, ná którym mało wygody mieli ubodzy, y Peregrynanci, Więć kupił grunt, ná nowy szpital inšzy, który wšasná špezá wystáwił, nadáwšy mu Przywilcie rožne, y chwały Božey uczyniwšy porządek: potym ich prowidowál ták hoynie, żeby w nim ubodzy, Chorzy, Peregrynanci, wšzelká mieli wygodę. Godzi się tu wšzystko co czynił ten Arcy-Biskup, Boſkiey przypisáć opátrności, álbowiem choć okrom tych Fábryk, y rožnych *expens* inšze hoynę nad potrzebuiácyimi świádczył Dobrodźleyštwá, znaczne ubogim rozdáwál *Elemozyny*, ieszcze zostáwił ná rožne potrzeby Dukátow 23800. Táak się przy Prowidencyi Boſkiey popisowál

ten

ten S. Oćiec przez czas wśzystek, poki trzymał Gubernium Kościoła tego.

Przy tych pobożnych operacyách był oraz exemplá-
rzem káżdemu pobożnego Zyciá, naypierwszy zázwsze
do Choru, na kánoniczne godziny, nábożny w Modli-
twie, prędki do Funkcyow Biskupich, pilny do wizyto-
wánia Kościołow, y Chorych, skłonny do Miłosier-
dzia; zgoła wśzystkim przyjemnym Oycem, także się w
tym młodym wieku o nim mowić może, co Apostoł
Páweł do Kochánká Swego Tymotheuszá: *Nemo Ado-
lescentiam tuam contemnat, sed exemplum esto Fidelium.*

Administrując tedy iásnie dobrze, ze wśzelką satys-
fakcyą, y applauzem, Kościół Manfredoński, przeniesio-
ny od Innocencyuszá XI. Roku 1679. Dniá 29. Listopá-
da do Miástá Cezeny, gdzie wákowała Káthedrá po śmier-
ci Jmci Xiędzá Jákuba Elefantuccijuszá Biskupá tegoż
Miástá, który umarł tegoż Roku y Mieśiáca.

Miásto to Cezena położone na korzeniſtym pustym
Págorku ku rzece Sepi, między fawencyą y Rymini w
Prowincyi Romándyolskiej, Kościół Káthedralny, pod
Tytułem S. Janá Chrzćiciela, zázszczycá się dwiema Pre-
laturámi Kánonikow 15. Mánſyonarzow 4. Beneficyow
innych 15. Prebendy wśpániałe dlá Theologow y Peni-
tencyarzow, są y inne Kościoły Zákonne, między który-
mi naywśpánialſzy nášzych OO. Dominikánow, u któ-
rych w Konwencie wśzystkie *ſedilia* Cypryſowe, y ſtoły
náwet y drzwi w Kościele Káthedralnym, konſerwue się
y wenerwie między inſzemi Reliquiámi, Ciało S. Máurá,
26. Biskupá mieyſca tego, który ieſt całego Miástá oſo-
bliwym Pátronem y Protektorem.

Gubernium odebráwſzy Kościoła tego Náſz Urſy- Coletti
ni, ktorego był 83. Biskupem, otrzymał ten fawor od to: 12.
Stolicy

Gawant.
in Mar.

Stolicy Apostolskiej, że się przy Honorze Arcy-Biskupim utrzymał y nim się tytułował, na co konsens Uniwersalny y Dekret *fac: Rit: Congregat: Datt: 16. 8bris Anno 1604.* odebrał. Wyiednął także sobie approbacyą na swego officyala, albo Wikaryego Generálnego wyzey wspomnionego Oycy Marcellego Káwálierego Dominikána, w ktorym przez czas długi chwalebne uslugi w sądach, y wszelkiej, w ciężkich pracach doskonálej doznał experyencyi zostaiący ná tym urzędzie.

Tu znowu udał się do Fábryki nasz Biskup Kárdynał y inszych ornamentow, widząc wiele mieysc próżnych, koło Firenzuoli y karpinetu á pożytecznych; stáwia ná nich wylokcie z gładkiego kámienia, Budynki repáruie, Páłac Biskupi, y *de nova radice* samę Káthedrę, na co wszystko sześćioletnie swoje spendował, te prace y inne oraz fatygi przez lat trzy podeymuiąc, widząc, że iuż Bazylika Kathedralna do doskonálej przytżlá Perfekcyi sam ią Konsekrował Roku 1683. Dniá 23. Mája.

Reformował także w tey Dyecezyi *Clerum*, sam osobą swoią ugęszczal do Choru, áby z siebie dał przykład całemu Duchowieństwu, że tá iest Káptánow powinność być pilnym do chwały Bozey, y Świętych obrządkow Kościoła Bozego, iákoby do niego mowił Apostoł, co do Tymotheulzá, *in primis te ipsum prabe exemplum bonorum operum*; czemu się przypátruiać Oćiec Święty y żywe w nim widząc przykádności zwierciadło w wielu okázyách Osobę iego enkomizował, mowiać nieráz publicznie; iż ten czuły Pásterz iest to *decus praelatorum*, tak właśnie iák o Proto-Pátryarsze Weneckim S. Wáwrzyncu Justyniańskim mawiał Eugeniusz czwarty; że był *gloria Praesulum*; iż nieprzeštánne prace y fatygi podeymował w Kościele Bozym.

Gdy

Gdy zaś tenże INNOCENCYUSZ XI, uznawał doskonałe za Dyrekcyą Kardynała Biskupa Ursyniego rządu, tak w Manfredonij, iako y w Cezenie, dobrze uregulowany przy znaczney reformie Clerus, Kościoły, *Seminária*, szpitale erygowane, prowentami opatrzone, własnym jego sumptem y do tego ieszcze ná inne potrzebne Fábryki zostawił Dukatow 18650. Kościoły także kwitły w Nabożeństwo, Ludzie w boiaźń Bożą; skończywszy Oyciec ten łaskawy, y dobroczynny Pasterz lat sześć Urzędu tego Kościoła, y Miesiący dwa, przeniósł go Oyciec S. INNOCENCYUSZ XI, ná Arcy-Biskupstwo Benewentańskie; która *Metropolis* wákováła, po śmierci Kardynała Hieronyma Gastraldego, który umarł Roku 1685. Dnia 5. Kwietnia: Więc przez *Breve* Apostolskie obrány ná Arcy-Biskupstwo to Ursyni, w Mieście Benewentańskim Roku 1686. Dnia 18. Marca, y tam przez lát 30. rządził, gdzie też naywiększą w Kościele Bożym gorzał ku Bogu y Bliźniemu miłością: świadcząc každemu, ile możności z Beneficencyi swoiey, miłosierną dobroczynność. Był w tym Mieście Biskupem 102. Arcy-Biskupem 56. a Kardynałem Arcy-Biskupem 15.

Benewentum Miásto leży między dwiema rzekami, iedna się názywa *Sabbathum* druga *Calor* Stolicá przeszláchetnego Domu Sannitow. *Metropolis* obszerná Xięstwá Wielkiego w Krolestwie Neapolitańskim pod Jurisdykcyą iednak Biskupa Rzymskiego, za Tytularnych Patronow czci SS. Apostołow Piotra y Páwła, ktorých, oraz z Honorem Biskupim wyiednáł S. Fontynus który w tym mieście był. początkiem y fundamentem wiary S. Kátolickiey. Koło Roku zaś Páńskiego 969. Dnia 26. Mája został ten Kościół Kathedralny erygowány

na Metropolią Kofztem na ten czas Pápieża Jana XIII. Za Landolfá pierwszego; który pierwszym tám był Arcybiskupem Beneventańskim, a ostatnim Biskupem Miáftá tego, między innymi przywilejami ktorými się Arcybiskupi tey Metropolij zaszczycaią jest y ten potwierdzony od Oyca S. Páwła wtorego, iż im wolno pieczętować, znaczyć Listy y infze expedyce pieczęcią ołowianą, iakiego zwyczajú sam Rzym tylko záżywa z iedney strony tey pieczęći figurá Najswiętszey Panny w Niebo Wzięcia, y S. Bártłomieia Apostofá, z drugiey strony Imię żyjącego Arcybiskupá-

A. Bar-
dżinki.

Wielki też to Miasto *Beneventum* má z tąd zaszczyt że się w nim godni rodzili y sposobni do Tyarów Pápiekich Mężowie, iako to *Felix* Jmienia tego czwartý, który od Ośtawy Narodzenia Páńskiego, to jest á *prima Januarij* Rok nowy zacząć y pisać kazał. W Rzymie wspániałá Bazylikę SS. Męczenników Kofina y Damiáná wystawił, żył Lat tylko cztery, Miesiący dwa Dni 18. Wiktor trzeci wzięty z Klauzury S. Benedyktá, który approbował Pustelników S. Antoniego wielkiego, Schizmę Gilbertá potempił, żył Lat dwie zupełnie; Grzegorz osmy y ten był Benedyktynem pínował tylko Miesiąc ieden y dni trzynásćie; zdobili też to Miasto swoią Prezencją y inni Pápieżowie, iako to Leo 9. rodem z Niemiec Mąż wielkiey świętobliwości Reguły S. Benedyktá kánonizował S. Wolfángá Biskupá, y S. Gerárdá Biskupá, rządził Lat pięć, Miesiący dwa dni ósm. Grzegorz siódmy który Bolesławowi Smiałemu odebrał Koronę y tytuł Krolewski, za zabicie S. Stánisława Biskupá Krakowskiego, który potym pokutował między Gorami Alpes w Kárynthij blisko Willáku, usługując tám u OO. Benedyktynow w Klá-

Długosz

w Kláštorze przy kuchni, widziałem tam sám epitafi-
um iego własnymi oczymá. W tym zaś Kláštorze gdzie
jest pochowany tak że Benedyktyńskim według świáde-
ctwa Hozyusza Kardynała y Biskupa Warmińskiego, jest
ten ná kámeniu wyryty nápis. *Hic iacet Rex Poloniae*
Boleslaus occisor S. Stanislai Episcopi Cracoviensis. Żył ten
Pápiez ná Stolicy Apostolskiej Lat 12. Miešiąc ieden,
Dni 13. KALLISTUS II. zá ktorego życia S. Norbert
wiele fundował Kláštorow, żył Lat pięć, Miešiący
dziesięć. HONORYUSZ II. który do Danij, Nower-
gij Szwecyi wesoło ordynował Poselstwá, żył Lat pięć,
Miešiący dwa, dni 17. Innocencyusz Wtóry Kánonik
Regularny, Kanonizował S. Hugoná, żył Lat 13. Dni
dziesięć. Adryan czwarty także Kánonik regularny
rodem z Anglij, ten dał Inwestyturę Cesarzká Frydery-
kowi. OO. Sylwestrynom dał regułę S. Benedykta
żył Lat cztery, Miešiący ósm, dni 16. Alexander trze-
ci krory approbował Synod Łeczycki, które Miasto
fláwne było w mury, mocną fortecá zászczycájące się;
Tam teraz funduje Kollegium Soc: *Jesu J. O.* Xiáże
Prymas Arcy-Biskup Gnieźnieński Theodor Potocki, pá-
nował ten Pápiez Lat 22. Kánonizował SS. Edwárdá,
Bernárdá y dwoch Thomászow, ná ostátek nasz Ursyni,
o którym niżej będzie więcey. Zászczycáli się támtęysi
obywátele y tym, że w Benewenćie odprawowáli OO.
Swięci Koncylia, trzymał iedno Mikołáy wtory Floren-
czyk, który rządził Lat dwie Miešiący 6. Drugie Kon-
wokował Wiktor Trzeci, Urban Wtóry Benedyktyn
miał Trzecié, który był Dyscypułem S. Brunoná Fundá-
torá OO. Kartuzow, zá tego Pápiezá zaczął się prze-
świętny Zákon OO. Cysterów; Kánonizował S. Ar-
tyliáná, żył Lat 11. Miešiący 4. Dni 18. Páschálisz

A. Ko-
fudzki.

A Bardz.

zaś Wtory w tym Mieście Trzy trzymał Koncylia; był w przod Benedyktynem, Kánonizował S. Piotrá Anagninśá, żył Lát 18. Mieścicy pięć dni dwánaście; Arcybiskupi zaś Miaśtá tego Synodow Prowincyálnych odpráwili piętnáście. *Vldaricus* celebrował dwa, *S. Milon* trzeće, *Landolfus* Konwokował czwárte, *Monaldus* piątę, Hugo Wtory trzymał dwa *Conradus* zebrál osme, Jan osmy przydál dziewiáte. Jákuł trzeći odpráwił dwa; Máximilián dwunáste. Jan Chrzćiciel Foppá 13. A nász Ursyni celebrował tákże dwa; o których potym ná swym mieyscu iásniey określi się.

Przy tey Metropolitańskiey Kátedrze iest Práátow 6. Kánonikow 21. Mansyonárzow 16. którzy wśzyscy zá osobliwym respektem Páwłá piątego zázywáią kap iák Kánonicy Wátykańscy. Kánonicy máią Tytuł Opácki, którym codziennie wolno nośić Sygnet y w Infulę celebrować; ták wielką ich widząc Prerogátwę Ursyni, ktorá znáczną w Kościele Bozym czyniśá powágę záchęcony ich modestyą y pobożnośią więcej onym ieszcze wyiednáł, o czym po tym będzie wzmianká. Archi-Dyceczyátá nád zwyczaj obśzerná máiąc oprócz ozdobnych Káştelow Wśi 168. oprócz Metropolitańskiego Kościołá znáyduię się w tym Mieście Kollegiátow pięć, ktore sá w Altáwille ná Łysegorze, ná gorze *fosculi* w Morkonie, y w Pádulij; Inizych teź Kościołow wśpániałych y ozdobnych ták Farnych iákó y Zákonných znáczná liczbá.

Jednákże opuściwszy infze rzeczy godne przez ktore słáwná Benewentá mieć może ápláuz wrácám się do nászego Kárdynała Arcybiskupá, Ten znáydował się w Neápolim, kiedy był obrány Pásterzem tych owieczek do których expedyował ná odebranie Possessyi
tego

tego Kościoła Benewentańskiego wielkiej roztropności Męzą Jmci Xiędza Pompeusza Sárnellogo; który dla wielkich swoich zasług y Xiąg *in publicum* wydanych był Generálnym jego Audytorem, wiązd ten ná Arcybiskupstwo Benewentańskie odprawił pomieniony Prálat Imieniem Kárdynała Arcybiskupa Ursyniego w dzień 28. Márcá Roku tegoż; zá którą fátygę wnieśli powážną Instancyą Kárdynał Ursydi wyiednáł rzeczonemu Pompeuszowi Sárnellemu Biskupstwo Wigilińskie y Seglij.

W tym też czáście odebrał Kárdynał *Vrsinus* bawiający w Neápolim Pálliusz Arcybiskupi Dniá 26. Májá w który to dzień obchodzą uroczyśćość S. Filipa Neryusza, który Pálliusz chciał z rąk Jmciow XX. Biskupow Orázyusza, Fortunátá Biskupa Nerytoneńskiego, Mikołáia Antoniego Tunij Biskupa Sárneńskiego y Dydáká Ibagnezego Biskupa Puteolańskiego przyjąć w Káplicy dedykowáney temu S: Protektorowi Filipowi Neryuszowi.

Sám też potym czuły ten Pásterz wybráwwszy się do swego Kościoła odprawił swoy sólenny ingres do Benewentu Roku 1686. Dniá 30. Májá: Gdzie przyiácháwszy do Brámy więkšzey wysiadłszy z Kárety szedł pieszą szeroką drogą ktorá była ozdobnie przybraná aż do samey Metropolij przy támtczych obywatelów assystencyi z wielką liczbą Forestyerow ktorzy przyrezonancyi Kápelli y rożnych Feierwerkách nieprzestanne czynili applauzy.

Tę obiąwwszy Dyecezyą myśli pobożny Pásterz iákiby y tu profit mógł uczynić powierzonym sobie o-wieczkom; więc doznáwšy iuż dobrze Administracyą dwóch Kościołow Sypontu y Czeny godnego swego Wikáryego Generalnego Oycá Kawálierego Márcelle-

go Dominikaną, znowu go pragnał za Socyuszą do swo-
iey Archi-Dycezyi Benewentąńskiej, ktorego zaraz po
caley tey Archi-Dycezyi prokuratorem generalnym
uczynił oraz Wizytátorem y Theologiem swoim.

Pierwsze stárzenie Kárdynála Arcy-Biskupá było, aby
sobie Clerus y pospolstwo wedlug surowey obserwancyi
y Dekretow Urbána Pápieza obráli za Pátroná y Pro-
tektora Miastá S. Filippá Neryusza y expedyowawszy do
Rzymu dla ápprobacyi Elekcyi wielce łaskawy wedlug
intentow swoich odebrał respons, à *Sac: Ritt: Congregat:*
wydany z Rzymu Roku 1686. Dnia piątego Páździer-
niká.

Obserwując też rózne potrzeby około Kościoła, y
rezydencyi Biskupiey, wszyscyemi siłami zaczął myśleć
o ich reparacyi; zaczął naypierwey, repárować swoię
Archi-Episkopiá, potym Bazylikę Metropolitáńską S.
Bártłomiejá, także Seminárium; *item* Dom polny nazwa-
ny *La pace Vecchia*: uczyniwszy znaczną reparácyą w Ko-
ściołach, y w Oltárzach, dał ulać piękną Státuę ze sre-
bra, ktorá reprezentowála Świętego Bártłomiejá Aposto-
łá; Drugą Státuę ná Reliquie Świętego Januarego Mę-
czennika y Świętego Bárbátego wyznawcę Biskupow pá-
tryotow Benewentáńskich, oraz Tutelarnych Pátronow
y Protektorow Benewentu; ták; że się mowić może z
Augustynem Świętym, iż opátrzywszy Dobroć Náywyż-
szego Boga Kościół ten pobożnym y cnotliwym Páste-
rzem, chciałá oraz, aby tenże był ádornowany rożnymi
Świętych Páńskich Relikwiámi *Hanc enim Ecclesiam quam
fecit Nomini suo construi, fecit etiam Sanctorum Reliquijs
amplius honorari.* Skończywszy reparácyą Bazyliki Me-
tropolitáńskiey, wystáwił zaraz z bogátego mármuru
wielki Oltárz, reponując tám wiele Ciał Świętych y zna-
cznych,

cźnych Relikwiow, z piękną inskrypcyą ich Imion wyrzniętą, złotemi Literami ná tymże Mármurze, nim to uczynił odprawił wprzod sołenną po Mieście Proceßyą dnia dzieiesiątego Listopádá Roku 1687. potym dla wielkopomney pámięci wszystkich swoich Antecessorow ná wielkiej Sáli w Rezydencyi Arcy-Biskupiey, dał pedzlem Malarskim ich odmálowác Herby, z Jchże Imionámi, oraz z Hystoryą ich życia y ákcyow, tudzież fundowác dwie Sepultury w tey Bazylice Metropolitańskiey, ie-dną dla Arcy-Biskupow, drugą dla Kánonikow, że zaś między Fárnemi w Benewencie Kościołámi, których jest pietnaście, znáydowály się niektore Ekonomie bárzo ubogie, których było ósm, więc áby przy nich zostájący *Clerus* był do chwały Bożey do usłuzenia chorým ochotniejszy, dla ich lepszey wygody edyktem swoim który wydał Roku 1688. Dnia 7. kwietniá uczynił znaczną Fundacyi aukcyą przydávszy oraz, áby przy dwóch były Kongregacye gdzieby wiedney *casus* w drugiej Ceremonij Kościelnych náuczáno; w których by się *Clerus* ćwiczył; áby się wszyscy doskonálymi w naukach y pobożności znáydowáli sługámi Bożymi w Kościele Świętym.

Applikując się tedy wszelkiemi siłámi tá powážná Duszá nieprzestánną żarliwością do Pobożnych uczynkow, chcąc: aby w náylepszym widziál swoy Kościół y Miasto porządku całą prawie Fortunę ná to spendowác. Dla czego przyznaé mu bez trwogi sumnieniá káždy moze że *Vrsinam Beneficentiam in Urbem Benewentanam nulla unquam delebit oblivio.* Coż się w krotce stáło? Drugi dopiero Rok Gubernium Kościoła Benewentańskiego skończywszy, wysypávwszy znaczną ná reparácyą świątnic Pańskich, Miastá, y inne ozdoby sumnę

to jest skutow 30000. y ciesząc się z ozdoby wszelkiej pobożny ten Pasterz, aż tu z tego wszystkiego wolá Boská jedno sobie zrobiłá igrzysko, *ludit in humanis Divina potentia rebus*, kiedy stráśnym trzęsieniem Ziemi Benewentańskie nawiedziła Miasto; Ten ci to BOG który iednym okamgnieniem wszystkę poruszyć może Ziemię: *respicit terram & facit eam tremere*. Ten to Pán ktoremu ziemia jest zawsze posłuszna; *a facie Domini mota est terra*.

Stało się to trzęsienie Ziemi Roku 1688. Dnia piątego Czerwca, w Sobotę święteczną, kiedy szumiejące nastąpiły wiatry, a potem wielkie poruszenie Ziemi, pod czas ktorego wszystkie zruynowały się Benewentańskie Fábryki, pod ktoremi ruderami umarłych zostało Mieszczánow y innych obywatelow 1367. obcych 200. Párafiánow rożnych tej Dyecezyi śmiercią pádło 793. co wszystko uczyni osob 2360.

Pod czas tego trzęsienia Ziemi zapadła się oraz wspaniała noworeparowana Rezydencya, pobożnego Arcy-Biskupá, gdzie z wysokimi pokojami, zapadł też y nasz Kárdynał Arcy-Biskup Ursyni który na ten czas miał konferencyę z Pewnym Szlachcicem, za ktorym też w też tropy pádła szafa w ktorey były Obrázy S. Filippá Neryuszá wyrázające całe życie iego, pod zamknięciem, te wszystkie Wielkim Cudem bez szkody zostały, tak właśnie iák odwod Moyżeszow, który na potem miał być Prorokiem Páńskim, y Wodzem Ludu Bożego z Nievoli Egipskiej.

Poznawszy Nasz Kárdynał Arcy-Biskup, wielką nad sobą BOGA Łaskę przez intercesyę S. Filipá Neryuszá osobliwego swego Protektora, niechciał aby to w niepamięć Poszło y owšzem chcąc tym więcej a więcej wzbu-

wzbudzić sercá ludzkie prawowiernych Katholikow ku Nábozeństwu do tego S. Pátroná, dáł ten Cud z Drukárskey Prásy całemu publikowác Swiátu, który się tak zaczyna.

RELACYA CUDOW.

KTore BOG przez Intercessyá S. Filippá Neryuszá uczynił Kárdynałowi Arcy-Biskupowi Ursyniemu, który pod czas trzęsienia Ziemi Miásta Benewentáńskiego pod rumowinami wásnego Páłacu, wcale był przywáloný; od niegoż opisaná po Włosku, potym przetłumáczona ná ięzyk Łáciński, niemiecki, á náostátek po Polsku wyrázoná w ten przezemnie sposob.

Ná wíekszá cześć y chwálę BOGA Wszechmogácego, y Náyswíetšzey Máryi Pánný, oráz S. Filippá Neryuszá: Já Brát Wincenty Máryá Ursyni, Zákonu Káznodzieyckiego, nieszczéśliwy grzesznik, zcierpliwošci Košciola Swíetego Rzymkiego Prezbyter Kárdynał, Tytułu S. Xyštá, Košciola Benewentáńskiego niegodny Arcy-Biskup; ošwiadczam się y przysięgám *circumpositis Sacris Evangelijs*, iako nástąpiwszy dla grzechow moich trzęsienie Ziemi w moim Miešcie Benewentáńskim, dnia Sobotniego w samę Wigiliá Swiáteczná Roku 1688. Dnia piątego Czerwca, o godzinie 25. ráchując zegar cały, á nasz o godzinie trzeciej, gdym był w moiej stancyi, ktorá była w gornych Rezydencyách, Páłacu mego Biskupiego, máiąc konferencyá z pewnym Szlachícem Dycezanem moim, oczekiwáiąc posláncá, ábym poszedł ná Nieszpor do Košciola, przerzeczony Páłác moy od strášznego Ziemi trzęsienia obálił się, y páwiment gdzieś się znáydownál také upádl, y stáncye dolne kto-

re podemną były także západły się, y iá z tym Szlách-
 ćicem upádłem až do komory skárbowey, y zostáliśmy
 przykryći kámieñmi cáłego Budynku, ktore ná nás pá-
 dły, nierówną jednák fortuną, albowiem ten zostál umar-
 łym, á iá nienáruszony wyszedłem z niebespieczeństwá.
 Głowę moję defendowały niektore trzciny, ktore náde-
 mną dászek náleżyty zrobiły, tak żeby głowa była wol-
 ná, y żebym miał wolne *respirium* álbo oddech; w poko-
 iu z ktoregom iá spádł, była száfá orzechowa pełná ro-
 żnego y potrzebnego písmá, w tey także konserwowá-
 łem obrázy wyráżajúce dziecie znácznieysze zyciá Święte-
 go mego Protektorá Filippá Neryusza, ktorem z tą in-
 tencją konserwował, ábym ie kolokował w tym Ko-
 ściele, ktorym wystáwił zá Míastem, ná mieyscu názwá-
 nym *La pace Vecchia*. Tá száfá z tymi obrázami opáriá się
 o dászek tenże trzciany, tá lubo była zámknietá sámá się
 jednák nieotworzyła, obrázy zaś te o ktorem się náybár-
 dziey turbowál znáydowały się wszystkie koło mnie, pod
 głowami też był ten, ktory reprezentował mego S. Fi-
 lippá, modlącego się przed Náyswiętszą Maryą Panną, kto-
 rá wydáwála się, iákoby dźwigála *trabem antique Ecclesie
 Vallicellane*, ná tę száfę upádł wielki Kámieñ mármuro-
 wy bárzo ciężki, jednákże iej nie nieszkodziło, Já też
 sám przez wfzystek czas ten, zostájąc pod tymi ruderami
 nieczułem żadney molestyi, áni Bolesći, y owszem z o-
 sobliwey Łáski Boskiej y mego S. Filippá, głosem wol-
 nym y mocnym mogłem odpráwiac niektore pácierze,
 byłem zawsze przy dobrej reflexyi, y pamięci, oddá-
 jąc się BOGU y S. Pátronowi májąc mocną nádzieję,
 iż mnie z tamtąd wybawi; twierdzili moi Dworzanie,
 że byłem záwalony przez pułtorey godziny, lecz mnie
 się zdało, że ledwo kwadráns; Przyšzedł potym do mnie

Oćiec

Oćiec Lektor moy *Bonacorsi* Zákonu mego wołając mnie nád ową kámienną mogiłą, y prętko uslyszálem głos iego, y on moy wzáiemnie choćiáz słow rzetelnie nie možná zrozumieć, y ták z X. Kánonikiem názwanym Farelli odwázylí się mnie dobywác, z pod owych kámieni, przyszło y drugich dwóch, ktorých pomocą wyćiągnęli mię z pod tych kámieni, gdzie y to dziwná, że padające kámienie zporuszenia, áni mnie, áni im nieszkodziły. Gdym iuż był wyćiągniony z owego lochu, pomieniony Kánonik pod głową moją znalazł ow Obraz S. Pátroná mego y drugi z owych ktoré były koło mnie, więc mnie obáczywszy, wziął ieden z tych y dáł mi do pocałowánia, ktorý całując widziałem ná nim S. Filippa wskrzeszającego Páwła-*de Maximis*, y ták ućieszony nieco byłem niešiony zá Brámę Mieyską, z wielą rán w głowie, w práwey ręce, y w práwey nodze, iednák że mi te żádneý boleści nie przyczyniały, y owšem wziąwszy wręce Przenajswiętší Sákrament, miałem mowę do Ludzi, chorým dáwálem wiatyk; tylko oczy dlá wielu wápnistých gruzow ktore ná nie spádły dužo ćiekły, y lubo nieco przeszkodá do widzenia, iednák bez boleści. Nie tu ieszcze koniec Dobrodzieystwá mego Świętego. Albowiem bronil od ruiny y zguby całego Domu mego, liczną familią, Officyálistów, Ministrów, Hálábártników, Zbierów, y exekutorów mego Trybunálu, wszystkich Gości y Dworskich, ieden tylko nieuszedeł śmierci, który w Domu niebył, w Domu tákże Biskupiem máło co umarło, oprócz tych ktorzy nierychło ná Trybunál Duchowny przybyli. Wybáwił tákze ten S. XX. Mansyonárzow, odemnie do Miasta sprowadzonych, y z nimi cále *Seminarium* Alumnow; lubo samo *Seminarium* zruy-

nowane, mowić iednak mogę ná pochwałę mego Świętego: *Quos dedisti mihi, non perdidisti ex eis quenquam.* Chciał (mowi nasz Ursyni) moy Święty wznowić we mnie niegodnym Biskupie, co się przytrafiło w Roku 537. w Antyochij, gdzie także wielkie było trzęsienie Ziemi, ktore zabiło Ludzi 60000. a Biskup S. Grzegorz y z inszymi swymi wolnym został: Choć Dom iego iako y moy upadł. Mowi daley Ursyni o swoim szczęściu, ktorego doznawał od swego Pátrona S. Filippá Neryusza, iż on między inszymi ruinami Budynkow Miásta Cálego, zachował *Archivum* Biskupie, Kancellárya, Rezydencye Wikáryow, w ktorych było wiele skryptow, Bibliotekę Kápituły Metropolitańskiey, w ktorey były Erekcye y insze munimentá Kościołowi memu potrzebne wielce; zgoła na większą moię konfuzya, trwały nádemną miłosierdzia tego Świętego; a osobliwie dnia 18. Czerwca, gdym przyszedł do Kaplicy iego w Kościele OO. Filipinow Neápolitańskich, tam nieco pomodliwszy się, spadły zgłowy moiey (z tey Kaplicy wychodząc) wszystkie wrzodow strupy, y wszystko się iák od plástrow iákich samo zgoiło, y choćiáz w Piątek zrana dnia 22. Czerwca náde brwią znáydowało się nieco plugástwá, przecież ná oczy zá Błogosławieństwem mego Świętego przyszedłem do siebie, wierząc mocno, iż moy Święty ktory zaczął dokąnczy, nieták, iák trzy Doktorowie znáczni tuszyli, iż iuż do śmierci widzieć nie będę, zwiększą ielzcze nadzieią, którą mám mocną záwíze w moim Świętym, gárdząc náaturalnymi medykamentámi, zá dotykaniem Reliquiow Świętego Filippá, nábyłem zdrowiá a to od pierwszego weyscia do tey Káplicy, nie mogąc ná ten czas y ná náymnieysze światło pátrzyć, z niey záś wychodząc, pochodnią zrzenicá scier,
pieć

pieć mogła. Co dlá wieczney pamiątki, tak wielkiego Dobrodzieystwa, ktore mi ten S. świadczył, ná większą jego pochwałę, ktory mizernemu grzesznikowi, tak wielki cud pokazał, áby się pomnázalo codzień Nábożeńwo ku tak łáskáwemu y dobroczynnemu Protektorowi, to świádectwo zregistrowálem, y przy pieczęci moiey ręką wlásną podpisałem się: *Datt: in Conventu Sanctæ CATHARINÆ apud Formellum Die 22. Junij Anno 1688.*

(L.S.)

*Fr: Vincentius Maria Vrsinus
Card: & Archi-Epi: Benevent:*

Dini Sekretarz.

G3

Ego

EGO DOCTOR Medicus Physicus Vincentius Griseonius attestor & confirmo, quantum in praescripta relatione narratum fuit ab Eminentissimo Cardinali Vrsino circa suam indispositionem oculorum.

Ego Doctor Santolus sicca, Chirurgus Medicus ocularis attestor ea quae supra.

Ego Doctor Physicus Fridericus Menini attestor, et confirmo ut supra.

Testor ego infra scriptus Antonius Cerillus de Neapoli Regia atq; Apostolica, Auctoritatibus Notarius, adscriptus in Archivio Collegij Notariorum Nostrae Curiae, retro scriptam Narrationem fuisse de verbo ad verbum dictatam, ab Eminentissimo & Reverendissimo Domino Frazre Vincentio Maria Vrsino Archi-Episcopo Beneventano, suaz; manu subscriptam, proprioq; sigillo signatam, & insuper testor, suprascriptas tres attestationses fuisse scriptas, a supradictis Vincentio Griseonio, Santola sicca, & Friderico Menini Doctoribus Medicis Physicis, & Chirurgo respectivè in cujus rei fidem me subscripsi & solito signo signavi.

Antonius Cerillus ut supra.

Imprimatur dummodo Eminentissimus & Reverendissimus Cardinalis Vrsinus consentiat, qui tanti Beneficij narrationem ostendit.

Sebastianus Pensius Vicarius Gúlis.

Czyniemy instancyą aby tá nąsza relacyą byłá Drukowana, żeby káždemu wiadomá byłá, otrzymána nám łaská, przez Protekcyą y Intercessyą wielkiego Świętego Filippá Neryuszá.

Fr: Vincentius Maria Vrsinus Archi-Ep: Be:

OPisawszy tę relacyą w Neapolim nasz Urzyny, potym porzucił owe ruiny, podziękowawszy S. swemu Protektorowi, myśli nappierwey, gdzieby Panny Zákonne lokowác, ktore

które z pewnego Kłaſztoru ſprowadził w teyże Dyecezyi na Gore Erkoli, potym przeniósł je do Neapolim za iakawym konſenſem, Kárdynała Arcy-Biſkupa Neapolitańskiego Antoniego Pignátellego, y tam one do czasu po rożnych Konwentách lokował. Potym *oculo mentis* przypátruiąc ſię z daleką ſwemu kochánemu Miáſtu, nie widząc nic tylko puſtki, żal y láment, á ile że ich nie miał kto poćieszyć y sám nárzekać począł; *Quomodo ſedet ſola Civitas plena populo? non eſt qui conſoletur eam, ex omni-* Thren 1.
bus charis ojus. Więć krotko zábawiwszy w Neapolim poſpieszył do Benewentu wieżdżając w Miáſto, obſerwując tak ozdobney ſtruktury Deſolacyą, ktorey przypatrzywszy ſię plékáć począł, mowiąc z Jeremiáſzem: *Hec cine eſt Vrbs perfecti decoris?* potym iáko oblubieniec oſierocony z oblubienicy ſwoiey, poſzedł z wielkim frafunkiem y zalem, między ulice zruynowane ſzukáiąc mieyſcá owego gdzie ozdobná ſtała Metropoliá, y znalazłszy we wſzytkim zdezolowaną z początku turbować ſię począł, atoli odrzuciwszy turbácyą ná ſtronę, w Prowidencyi Boſkiey ſamę zakłádając nádzieię, dodaie ſobie ſerca pomysliwszy, aby bez odwłoki nową zacząć fabrykę, co ſię y ſtało. W krotkim albowiem czasie, bo we trzy láta tylko, tá nowá edyfikacya ſliczną oku ludzkiemu reprezentowała ſtrukturę, nowotá erygowaná Bázyliká Metropolitáńska w Benewencie teyże ozdoby, tego ſplendoru, álbo ieſzcze, iáko drudzy twierdzą piéknieyſza niź pierwſza była, pod czas tey repáracyi, gdy ſię iuż znáydowały *ſtudia* y inſze niektóre *pro Clero* według możności wygody, widzi ten dobry Paſterz iż nie maſz ieſzcze Mánſyonarzow, áni Zákonnikow, więc chcąc ich znowu ſprowadzić, á ile że niegodziło ſię nikomu inſzemu zoſtáć Kánonikiem, áni ko-

go inszego obrać, tylko z Mánfyonarzow, zniost się w tym Interesie z Kápitułą swoią Roku 1688. Dnia 4. Października.

Reparował znowu Rezydencyą swoią Arcy-Biskupią z fundámentu zruynowaną, z własney intráty swoiey dedykując w Niey Káplicę, czyli Orátorium S. swemu Protektorowi, Filippowi Neryuszowi, tą Fábryką zabáviając się Benewentańki *Archiprasul*, niewidząc mieysca gdzieby mógł tym czasem pomieszkać ustąpił *ad Castellum Cervinarium*, który w teyze był Dyecezyi, y tám przez Adwent z wielkim pożytkiem Dusz ludzkich, częste y godne miewał Kázania, częścią też bawił się w Zamku, ná gorze *Ercoli*, gdzie w Roku 1689. przez całą Qwádragezymę o mece Páńskiey sam miewał zarliwą Kázanie.

Wielkiego Kárdynała Arcy-Biskupá, y ten osobliwy animusz godzien pochwały. Albowiem przy tak wielkich prácach, fatygách, konfylliach; przy wielkich expensách z własney fortuny, przy prokuracyi pomocy ludzkiej do dobrego, przy ustáwicznym dozorze y aplikacyi do Fábryk, przyprowadził samo Miásto w krotkim czasie do pierwzey ozdoby, będąc piekniejsze ieszcze niz przedtym, Kościoły wspanialsze, mieysca święte, Zákonne Konwenty, Cenobia Zákonnice, (do których że potym wprowadził) przyjemniejsze, tudzież łożywszy wielkie stáranie ná erekcyą nowego *Seminarium*, w którym przyczynił fundacyi, aby ich więcey niż sto być mogło, wystáwiwszy także nowy ápartment, ná odprawowanie Rekollekcyi, dlá tych którzy áspiruią *ad Ordines Sacros*, ná który uczynił fundacyą więcey nád 2000. Szkudow Reparując dwa rázy Kościół y swoię Rezydencyą, rozszerzywszy dlá więkzszey okázalosci, Miásto-

sto Benewentáńskie, moze o ták godnym Prálaćie mowić
co *Eccle;* 50. *Ecce Sacerdos Magnus qui in vita sua suffulsi-*
Domum, in diebus suis corroboravit Templum, duplex adifi-
catio: qui pravaluit amplificare Civitatem.

Pod czas tych prác Ursyniego zostála osierocona
Stolicá Apostolská, przez śmierć INNOCENTEGO XI. kto-
rá go zaszła Roku 1689. Dnia 21. Sierpniá, który sie-
dział ná Stolicy Rzymskiej, lat 12. Miesiący dwa, dni 18;
Zá tego to Pápiezâ oburzył się Turczyn ná całą Europę
y pod sam Wiedeń ze 300000. Turkow y Tátárov po-
spieszzył, w piopiół Austryá y okoliczne kraie obracájąc,
chcąc potęgá Turecká wśytko pochłnąć, lecz ten
cerber Polskiej Szabli wytrzymać nie mógł, álbowiem
Jan trzeci Krol Polski skoczywszy chyžo zá gránicę Pol-
ská, zá perswazyá tego Pápiezâ INNOCENTEGO XI. (ktorzy
z tobá w Páryżu w wielkiej przyiáźni żyli, á potym y
jednego Roku Koronowáni, to jest 1676. Ten ná Pá-
piestwo, á ten ná Krolestwo Polskie) złączywszy się
z Cesarzskimi y Elektorskimi, Lotáfynskiego, Bawár-
skiego, Saskiego Xiążąt Woyskami y nád wśytkim Chrze-
ścianńskim Woyskiem wzięwszy komendę, osiodławszy do-
brze Polskim kopytem Austryackie kaukazy, w Roku
1693. Dnia 12. Páździerniká, od godziny osmey, aż
do godziny piątey po południu, z Bissurmánem certuiąc,
krew Bissurmánskiego Smoká przez godzin czternásćie
tocząc, z tryumfem wiktoryá otrzymał, zá którą Sálwá-
torem całego Chrześcianaństwa jest nazwany. Dzięki po-
tym Bogu z zwycięstw w kościele S. Szczepáná oddá-
wszy, Chorągiew bárzo bogátá samego Máchometá z
obozu wziętá, Głowię Kościolá wojującego przez Kázi-
mierzá Denhoffá pod nogi rzućil: Nápisawszy Krole-
wiká ręká ták do Oycá Świętego INNOCENTEGO XI. List

Beatissime Pater. Venimus, Vidimus, vicit Deus. Joannes Tertius Rex Poloniarum: który przeczytawszy Oćiec Święty; Tákie (oprocz inszych Tryumfow) ná znacznym kološie Sármackiemu Herkulesowi dał elogium w Rzymie.

JOANNI Tertio, Electione Polonico, Lithuanico, Liberatione Austriaco, Pannonico, profligatione Othomanico, Thracico, Scythico, Religione Christianissimo, Pietate Catholico, zelo Apostelico, Inter Duces bellicosimo, Inter Reges Sapientissimo; Inter Imperatores Augustissimo; cui gloria Militaris Regnum peperit, Clementia stabilivit, meritum perennavit; Qui raro pietatis & Constantiae exemplo, propria deserens docuit quo pacto fœderis jura incantur, custodiantur, compleantur; Othomanicam Lunam fulgentissimo Crucis vexillo eternam ecclipsim minitantem, adeo prosperè feliciterq; è Christianorum sinibus eliminavit, ut unum idemq; illi fuerit venisse, vidisse, vicisseq; inter innumeros igitur Christiani Orbis plausus, inter vindicatæ Religionis & Imperij letitiam: inter cruentæ lunæ extrema deliquia agnoscant presentes, credant posteri, non tantum enascenti Evangelio, quo promulgaretur, sed & adulto ne profligaretur, utrobiq; à Deo missum fuisse hominem, cui nomen erat JOANNES.

Notandum teź y to, iż iuz Proces Kanonizácii tego Innocencyusza jest zakończony w Roku 1731. który we Włoszech roźnymi slynie cudami. Jan zaś trzeci wielkiej sławy Mąż zostawiwszy Całą Europę w żalobie, oyczyznę w śierocctwie, teraz dopiero w Roku 1733. Dnia 14. Sierpniá za pilnym stáraniem J. O. Xięcia JMci Prymasa Theodora Potockiego Vice-Reia z Warszawskiej OO. Kápucynow Bazyliki, do Krákowskiej (gdzie Krolom náleży odprawiť przenošiny Káthedry, wespoł

ktory pisał roczne dzieje Dominikańskie, iako się znajduie *in Diurnali literatorum in Italia tom: 19. art: 14. pag 430.* Jezcze tym niekontentuię się Kárdynał Ursyni, że swego Wizytatorá y Theologá Biskupią udarował godnością, ale też za iego nieprzeštánne práce, ktore w sądach y wizytách podeymował, sam go dlá więkšzey swey kónsolácii y iego Honoru konsekrował w Rzymie w Kościele Dominikańskim nazwanym *Santa Maria super Mineruam*, przy asystencyi niektórych Kárdynałow, Biskupow, y samego Zákonu Generála w Roku 1690. Dnia 25. Stycznia, a potym pozwołił mu odiáchac do Rezydencyi swoiey do Gráwiny, gdzie we wszystkim násládownał pobożnego Kárdynała: Repáruiąc zaráz do *Seminarium* zdobiąc rożnymi Argenteryami Oltárze, Murry, Fabrykę, lustruiąc oráz caley Dyecezyi Kościołow erekcyę, aby gdzie potrzebá przy Boskiey Prowidencyi swoią ząbiegál munificencyą. Wtych y inszych pobożnych akcyách násládownał ten Biskup swego Protektorá Ursyniego.

Sam zaś Kárdynał Arcy-Biskup powróciwszy z Rzymu do Benewentu, zaczął miešzkać w nowey swoiey Rezydencyi, w krotce potym dnia 14. Májá w samę Niedziele Święteczną Benedykował Przerzeczzonego Opátá Sárnellogo Solennym obrządkiem, według Ceremonij opisaney w Pontyfikale Rzymskim. Máło co odpoczawszy po rożnych fatygách porządkiem spisáne Inwentarze, wszystkich Kościołow, Mieysc Świętych, ták w Mieście iako po caley Dyecezyi, kazał do siebie poprzynościć, ktore zrewidowáwszy wedłud Konstytucyi Syxtá V. kazał ie złożyć do *Archivum* Arcy-Biskupiego, ktore się názywá *armarium librorum: in Gloss: in Clemen: Vnic: in Verb: Archivijs de iure.* Y nie bez rácyi te Inwentarze

w tym

w tym *Archivum* złożyć kazał, albowiem to miejsce było miejsce rady, gdzie zasiadali, Biskup, Xiążę y konfiliarze bliscy, ktorzy byli Kanonicy.

Czas zaś barzo krotki rządząc Stolicą Apostolską Naywyższy Pasterz Alexander VIII. pożegnawszy Rzym, y cały Świat Roku 1691. dnia 1. Lutego, siedząc na Stolicy Rok tylko ieden, y miesiący cztery, ten przecie zostawił memoriał, że Kanonizował S. Laurentego Justynianá, S. Janá Kapistraná, S. Janá à *Facundo*, S. Janá Bożego, y S. Páschalifza Báyloná. Bibliotece też Watykańskiey znaczną uczynił ozdobę. Trzeba było, aby Kárdynał Ursyni pośpieszył do Rzymu, na Elekcyą nowego sukcesora Piotrá Świętego: pod czas ktorey Elekcyi obrány za Pápieżá Kárdynał Antoni Pignatelli, Arcybiskup Neápolitański, dnia, 12. Lipca tegoż Roku, ktorzy sobie wziął Imie *Innocencius XII.* To skończywszy Powraca do Benewentu Ursyni, gdzie obaczywszy, iż doskonale we wszystkim skończoną swoją Bazylikę, Metropolitáńską 26. Májá Roku 1692. następującego w Poniedziałek święteczny, ktorego przypadało, S. Filippá Neryusza, konsekrował ją z Pompą osobliwą, z Tryumfem y z Solenną appárencyą, oraz y Ołtarz wielki przy asystencyi J. X. Mikołaiá Turry, Biskupa Sarny; w Dni zaś następujące konsekrował wszystkie Ołtarze, ktore się w tej Bazylice znajdowały, pretendując potym, aby tym więcey a więcey miała ozdoby, przyozdobił ją ślicznymi mármurámi, rznięciem, pikturámi, złotem, argenteryą y innymi kosztownymi sprzętámi, y bogátymi Ornámentámi, przy ták wielkich pracach, aplikacyach ustawicznych Fábrykách, był iednak y do Kościelnych Funkcyi prędki, a nie tylko do tych ktore się z Ceremonią Pontyfikálną, lub na Mszy Świętey, lub na nie-

szporze pod czas świąt Pryncypalnych odprawia, ale y do tych ktore asystencyi potrzebowały w Chorze: do ktorego on był zawsze pierwszy a nie ostatni. Administrował często owe pięć Sakramentow; to jest Káplánstwo, Bierzmowanie, Spowiedz, Kommunią y Oleiem Świętym ostatnie sam własnymi rękami pomazanie dawał. Kazywał ustawicznie, a bez fatygi, z wielką nauką y Profitem Dusz, sobie powierzonych, nie sadząc się na wyboryczne słowá, koncepty, ale to co do nauki Chrześciańskiej należy opowiadał. Ten to Biskup dobry, o którym może się mówić: *Amplectentem eum qui secundum Doctrinam est, fidelem sermonem, ut potens sit exhortari in Doctrina sancta*: y dlá tego mając tak znaczny Profit w Duszách, może się o nim mówić, co S. Máxymus o dobrych Biskupách, *Quantorum animas Deo viventes in corpore iam defunctas, & delictorum mole obrutas ac sepultas, ad emendationem, tanquam ad lucem vocando, Deo resuscitavit* we wszystkich trzech Kościołách którymi rządził, to jest Manfredońskim, Ceseńskim y Benewentańskim, miał tyle Kazań, że ich naliczono 4392. iáko świádczy w swoim Pánegiryku wielki Zakonu OO. Kápucynow Panegirystá.

S. Máximus.

Cajeta: de Bor-gamo.

Widząc potym iż jest rzecz potrzebná złożyć Koncylium prowincyałskie, więc dlá Celebrowania tego Aktu náznaczył dzień Nowego Roku, który publikowác kazał Roku 1693. co y po inlych Kościołách uczyniono, iák jest zwyczaj Synodow y Pontyfikála Rzymskiego. Expedyował też listy do wszystkich Biskupow y Suffrágánow, iákoby *edictum Indictionis*, gdzie im ná oczy ukázuje, iż od Roku 1656. był przez iego Antecessorow ten Synod opuszczony dlá rożnych przyczyn, áże jest barzo potrzebny Synod dla reformacyi Duchowienstwa, chćiał

chciał go zaraz złożyć na samym początku, gdyby go były, po strasznej ruinie nie zatrudniły fabryki, dla których nieprześcannie podejmował fatygi. Oczym informuje *litera de data 10. Januarij.*

Ten synod chwalebnie zaczął się celebrować w Roku 1693. od szóstego począwszy Kwietniá, aż do dnia trzynástego, a ten był czternásty w tej Prowincyi: ostatniego zaś dnia tej Konwokacyi. napisał nasz Kárdynał Arcy-Bikup list Synodalny Imieniem wszystkich Biskupów tej Prowincyi do Oycá S. Jnnocencyusza XII. na otrzymanie powtórnych Dekretów Pápieskich, Prosząc oraz o approbacyą zakońzonego Aktu, co otrzymali w następującym Roku 1694 Dniá 26. Stycznia w ordynowanym do Ursyniego *Breve*, w którym wyrozumiawszy rzetelną rekognicyą odprawionego konsylium, wychwalał Oćiec Święty wielce tę pobożność y zelozyą Kárdynała y inszych Biskupów, Prałatów, którzy przytomni na tym Akcie byli.

To *Concilium* Prowincyałskie, od różnych godnych Pánegirystów jest chwalebnie enkomizowane, osobliwie jednak wychwala je między inšzymi: *Pater Natalis Alexander in sua Theologia Dogmotica morali Tomo 2.* gdzie w wostátnej Epistole, to jest 108. wielce popiera opinią pewnego Xiędzã Plebãná, na fundamencie dość doskonałym *Tot 52. de Injurijs & damno dato, cap: 1mo.*

Dnia tego 16. kwietnia, to jest ostatniego tego zgromádenia, na *Concilium* Prowincyałne napisána była, y drugá expedyca Synodalna do Oycá S. INNOCENCYUSZA XII. w ktorej supplikowali do Oycá S. aby ich uwolnił od wszelkich ciężarów, łupów w tej Prowincyi, na ktore prózby godnych Orátorów, chętnie pozwolił Oćiec S. y nie tylko onych, przez

Kon.

Konstytucyą ktora się zaczyna: *Inscrutabili*: wydana Roku 1694. dnia 30. Stycznia, uwolnił, ná tak pobożną ich instancyą, ale y innych wszystkich Arcy-Biskupow, Biskupow, y wszystkich Prałatow całego Państwa Neapolitańskiego; A to dla tego, áby te spoliały, należały ná ozdobę y repáracyą Kościołow Metropolitańskich, Káthedralnych, y innych ktore tego potrzebują.

Pożykawszy tak wielką łaskę y reskrypt łaskawy, wyrażony w odebrány Konstytucyi Nasz Ursyni starał się usilnie o to; áby czym prędzey ta pamiątká była potomnym wiekom ná kamiennym koloście wyrażona, *cum sequenti epigrapha.*

Neapolitani Regni

Sublimia templorum tecta aeternum quatiat Alleluia.

Ne deinceps nuda sint, Pastorum spolijs ditavit,

**JNNOCENTIUS XII PONTIFEX OPTIMUS
MAXIMUS.**

Instante Provinciali Beneventano Concilio
Celebrato.

Mense Aprili, MDCXCIII.

Divino certe consilio factum!

Pseudo-Clemens VII bis adinventis spolijs

**URBANVM VI Neapolitanum Pontif: Maximum
spoliare nixus est**

**JNNOCENTIUS XII Neapolitanus Spoliorū abolitione
Concivis memoriam & nationaliū Ecclesiarū inopiam
decore vestivit.**

Tanto

Tanto Hierarchæ Beneficentissimo;

Hoc in marmore,

Novum Trophæi genus,

Non ex adeptis sed ex remissis spolijs

Frater Vincentius Maria Ursinus Ordinis Prædicatorû,

Cardinalis Metropolita,

Ac cæteri duo de viginti;

Samnitium Provinciæ Pontifices
erexerunt.

Anno ab Orbe redempto MDCXCIV.

Wielce też będąc nabożnym do Najswiętszey Panny, postanowił, aby przy Brámie kázdey Miastá był fundowany Kościół, albo przynáymniey kaplicá dedykowana Najswiętszey MARYI Pánnie, żeby tá była obroną Miastá y aby od kázdego wchodzącego y wychodzącego odbierała weneracyą, do czego záchęcając sam kázywiał, co sobotá Exorty miewiał.

Przykładem tego Wikáryusza Chrystusowego powinni by się miárkować, y záchęcać ci wszyscy, ktorzy ná to wysádzeni, Presentowani, Instytuowani, Introdokowani ná Altárye, aby honor Najswiętszey MARYI Pánny promówowali, Rozaniec S. nie przez świeckie Osoby, ale sami Táiemnice Rozáncá S. tłumaczyli w komży przystoynie, przykádnie, żeby się we wszytkiem intencyi Fundatorow zádość stáwało. Przywiodł albowiem całą Kapitułę swoię ten pobożny Arcy-Biskup, aby co Sobotá Jmc XX. Kanonicy spiewali Litanią o Nays: Pannie, ná co uczynił fundacyą dukátow dawszy 25750. Zalecając y to, aby tak XX. Kanonicy,
I iáko

iako y Manfyonarze codziennie odprawowali, dla zachęcenia potym większego y wz budzenia prawowiernych Katholikow do Nabożeństwá ku tey wielkey Krolowey Niebá y Ziemi wyiednał Odpufty zupełne, ktore po Paráfiach Benewentańskich w dni Prynypalnieysze Ludziom rozdawał, dając zawzse kochánye swey Trzodzie wielkiego Doktora Boná-wentury S. admonicyą: *Quotidie studeas ei specialemq̄ singularem reverentiam exhibere.* Stárał się y o to, aby w całej Dyecezyi y kazdey Ziemi we wszystkich Miáściach y wsiach wystáwiali Kaplice, Ołtarze, *Statuy*, Obrazy Nayś: MARYI Panny S. Dominika, S. Filipá Neriuszá co wszędy chętnie czyniono.

Sposóbując się potym do wszystkiego dobrego Kárdynał Arcy-Biskup, uczył się náybárzieszy ubogich kochać, tak, iż się onim mówić mogło: *Pecuniam suam non dedit ad usuram*, codziennie szcudrobliwą ręką Ubostwu rozdawał Elemozyny, co widziało całe Miásto Benewentańskie y tamteyszą Dyecezya, że: *dispersit, dedit Páuperibus*; albowiem codziennie onych miewał u stołu swego, onym usługiwał, ich Potrzebom hętnie zádośyc czynił, y do Domow ichże odprowadzał, y nigdy próżno żadnego od siebie niepuszczał. Sam też w ábstynencyi się kochając często pościł, ktorego potráwy bywały, iak iákiego ubogiego Człowieká, tak że się mówić mogło, co Leo S. *serm 2. de jejunio: Fiat refectio Pauperis abstinentia jejunantis*; na wykorzenienie zaś Lichwy wystáwił w Benewencie *Montem frumentarium* y w całej Dyecezyi swoiey Ludzi sto na to wyśadził; áby ubodzy ludzie, za ich dozorem wszelkie *Subsidium* mieli na ktore Fundusze włásne summy swoje ípendował.

Zycie jego było niepokálane, pobożność, zarliwość, mądrość y nauką w wielkiej záfwsze były estymacyi nad innych náyuczeńszych Meżow.

Stárał się też o to, áby wszystkie sprawy do niego odestáne kázdego czásu z aplauzem swoy skutek odbierały; Posłány był do Luceryi Miastá, áby tam pogodził Biskupá z Kapitułą, ktory miedzy sobą dlugo *in Lite* zostáwali; gdzie tyle szukál sposobow, że obiedwie strony ukontentowane zostály. Zá ordynacyą Oycá S. był posłány do káztelu Spinador, áby tam zawily bardzo interes uspokoił, gdzie wszelką pretendującym Satisfakcyą uczynił. w Dyecezyi Wenużyńskiey y tam pogodziwszy interessa z Honorem powrócił. Była mu także zlecona sprawa bárdzo ciężká w zględem zlodziejstwa popełnionego w Bazylice S. Michała Archanjola *in monte Gargano cum facultate*, áby mógł *delegare* kogo inszego, iakoż z wszelką informacyą posłał tam *Marcellum Cavalieri* Dominikána biskupá Graviny, ktory wszystkie interessa szczęśliwie zakończył. Była mu także zdána *cum potestate vicariatus Appostolici* sprawa przeciwko Biskupowi Diusco; Oraz sprawa Panien zakonnych Aryeńskich w Mieście y Dyecezyi S. Agathy y sprawa miedzy Dyecezami y Wikaryuszem Apostolskiem ktory tam, nie zá konsensem Stolicy Apostolskiej, ale Biskupá miejsca tamtego siedział, y te wszystkie interessa miedzy tymi szczęśliwie uspokoił: Zgoła mówiąc niebyło tych spraw, tak Kościelnych, iako też Praśackich y roznego stanu ludzi ktorych by nieuspekoił, zaszuzyl sobie naten Honor; że wszyscy Neapolitańskiego Krolestwa Biskupi y Panowie w swoich potrzebach y interssách, iako do jakiego oraculum o poradę udávali się.

Do Oratoryow y konfraterniow introdukował *exercitia spiritualia*, ktorym wielkie nadął fundacye, opisał im powinności kanoniczne, nakazał także *in vigore & rigore* obedyencye Kapiłanom, aby dawali instrukcyę nauki Chrześciańskiej, tak w kościele, iako też y w Rezydencyi Biskupiey; Uczynił też fundacyą na 20. Anniwersarzow na ktore legował 269. Dukatow roczney intraty. Co się stało Roku 1694. Dnia pięć wższego Maja.

Ze zaś żadnego czasu, ani okazyi nieopuszczał aby niemał pokazać iakiey przyślugi w Nabożeństwie S. swemu Protektorowi Filippowi Neryuszowi, wybrał się do Neapolim Roku 1695. ktory był setny po jego śmierci, aby tam *cum facultate Loci Ordinarj* w Pontyfikalnym apparacie Mszą S. Solennie celebrował w Kościele OO. Filippinow dnia 26. Maja. Gdzie też w tenże dzień miał godny Panegiryk po skończonych Nieszporach *in laudem* tego Świętego, ktorey ceremonij y Nabożeństwu trzy *aderant Kardinali*, Kárdynał Kárraffa, Kárdynał Aguirre, y Kárdynał Kátelmi: powróciwszy potym z tego Miastá 2. Czerwca do Benewentu wziął *Possès* na Opactwo wspaniałę S. Zofij, ktore rezygnował Kárdynał Benedykt *Pamfilius*, tam Kościoł widząc nieco zruynowany y do upadku nachylony zaraz go reparował dawszy wspaniałą faciátę y różną przyozdobiwszy apparencyą, wystawił oraz Dzwonnice z ślicznego Marmoru, reliqvie zaś wszystkie w ozdobnych srebrnych skrzyneczkách de nowo na to sporządzonych reponował, y po różnych lokował Ostarzách, żądając potym więcey dopomagać Miastom y Dyecezyom w swoiey Prowincyi chciał dla dálżego Honoru zgromadzić drugie koncylium Prowicialskie, dia ktore-

go konwokował do Benewentu swoiey Dyecezyi Biskupow Roku 1698. Na trzy dni Majowe 10, 14, y 19, ktore koncylium było według porządku 15. iako każdy widzieć może w Synodach Kościoła Benewentańskiego, ktore są podane do druku od tego Kardynała Arcy-Biskupa Urlyniego y potym Roku 1714. przedrukowane w Rzymie. Ostatniego tedy dnia S. tego radnego kongressu wysłali synodalną expedycją swoie tak Jmieniem Arcy-Biskupá, iako też Jmciow XX. Biskupow y Sufraganow do Oycy S. INNOCENTE-go XII. wktorey przy wszelkiej submissyi wszystkie swoie actus tego Koncilium Sądowi y censurze S. Stoicy Apostolskiej rekomendowali.

Przy tej okázyi drugiego koncilium Prowincyal-skiego uczynił znakomitą za znaczną expensą Urlyni nasz Ciała S. Bartłomieja Apostoła translacyą z Kościoła Metropolitańskiego, gdzie się przez czas długi w depozycie konserwowało, aż do Kościoła temu Swiętemu dedykowanego, ktory kościół sam Urlyni z wielką spezą wystawił, y osobliwą apparencyą przyzdobił, ta translacya była między różnymi solennymi Aktami naysolennieysza, y podobno w Kátolickim Swięcie (iako niektorzy twierdzą) nigdy niewidziana, do ktorey nietylko włásny Miastá obywátelcy y niezliczoná liyzbá forestierow, ale y Poblisze ziążęta asystowali, ktorzy się zmieysc dálekich, odebráwszy tej solenney Processyi wiadomość zieżdáli, y ná tenże solenny akt kosztowne dla wspanialszey apparencyi S. temu Apostołowi vota oddawali. Była osobliwą ciekawość przypatrzeć się wszystkim Biskupom na to koncylium zgromadzonym ktorych umyślnie na to przytrzymał Arcy-Biskup, aby asystując wszyszczy w Ponty-fikalnych

fikalnych apparatusach w tak solenney Processyi spiewali hymny na cześć y chwałę Świętego Apostoła, którego Ciało do nowego kościoła przenosili, co z wielką odprawili modestyą, nayosobliwsza jednak do widzenia ta rzecz była zapatrywać się na samego Kárdynała Arcy-Biskupa który przez całą Processyą wielce długą na własnych ramionách niośł Bogatą trumnę w ktorey inkludowane były Święte S. Apostoła reliquie, ani się żadną miarą niechciał odmieniac pod czas tego dźwigania co drudzy Biskupi często czynili wespoł z nim noszący, tę tylką czynił folgę obracając się na tę y owę stronę, dając ludziom y całemu Spektatorowi Aktu tego Benedykcyą, zapatrując się też na gorące modlitwy y serdeczne w zdychania z gromadzonych Ludzi sam z wielkiego affektu płakał.

Ta funkcyja iako, była pięknie od Ursyniego ordynowana, tak też slicznie była od sławnego iego Theologa X. Dominika *Viva Soc: IESV* w Xiązeczce *Ephimeride* tytułowanej opisana, którą po tym do czytania ofiarowano JNNOCENTEMU XII. ktoremu tak była miła y przyjemna że tegoż porządku tey Processyi, na przeniesienie S. Pięta V. Papieża zażył, ktore w nowym wspaniałym Grobie w Kaplicy Sixtusa V. *in Ecclesia Sancta Mariae Majoris* jest deponowane oczym *Cavalieri*

Po tych tak wielkich Pracách swiętobliwego Mecenasu serdecznie ukontentowani będąc Benewentancy obywatele wielką w swych Sercách w zniecali konsolacyą zaszczycając się tym, iż on byłich Oycem, miłością y całego Ludu *delicium*, ktorego zawsze niezliczonymi naukami Pasterskimi prawdziwie Apostolskimi do BOGA nakłaniał, od złych nałogow odwoził za co go Duchem od BOGA do nich zesłanym nazywali

zywáli, iego Synody wydane z Drukárskiej Prásy y ró-
żne mowy potomnym czasom Kościołowi wojującemu
znacznym biły, są będą memoryałem.

Był zawsze wszystkim łaskawym Oycem, akces do
niego káždemu niezbronny, y owszem dobroczynną
inklinacją, generozją nád innych świadczył, intratę
swoię nietylko z bogatych Włóści ale y z Arcy-Bisku-
pich dochodow wszystkie darował na publiczne y prywa-
tne potrzeby, którą beneficencyą erygowane w Bene-
wencie wielkim sumptem pokázuią *Epitaphia*, wysy-
pał 10000. dukátow OO. Serwitom, aby skończyli
ázcztą fabrykę swego Kościoła Nays: P. Angielskiej,
oraz z konwentem o którym Kościele y konwencie ká-
ždy rozumiał, że dla założonych obszernych fun-
damentow nigdy niebędzie skończony, który do do-
skonałey perfekcyi przyprowadziwszy pomienieni OO.
kázał im swiętobliwy Pasterz na marmurze wyrysow-
wać iako by tę wspaniałą strukturę sami własnym
swym kosztem dokończyli. Założył także na nową
erekcją Nowego kollegium OO. Jezuitow kámiień, áz
chciał aby tá ázcztą fabryká miała w spaniałszą nád
inne kollegia y kościoły w Państwie Neapolitańskim
magnificencyą; dał im na to wielką sumę 4200.
Dukátow, aby razem y Kościół y kollegium murowá-
li; Na reparacyą kościoła S. Dominika oraz y konwen-
tu zakonu swego Kaznodziejskiego dał 1750. Duka-
tow. OO. Celestynom na nadruynowany konwent
350. Dukátow. OO. także Kármelitom bosym dał na
fundacyą 10000. Dukátow. w kásztelu Witulańskim
erygował nowe kollegium na siedmiu kanonikow, w
którym na czterech Legował 4000 Dukátow. Uczynił
także fundacyą aby co rocznie w Metropolitańskim
Koście-

Kościół jego iaszelka stroiono wyrażające tajemnice Narodzenia Chrystusa Pana, na którą dał 1000. Dukatow. Zgoła wszędy pamięć jego tak po Miastach y całej Archidiecezyi wspaniałe kolossy, tak wielkiego Benefaktorá ná wieczną wdzięczność reprezentują.

Czyniąc tak wiele pamiętnych fundacyi w Beneveníe, nastąpiłá w Rzymie śmierć ná Oycá S. J. NOCENTEGO XII. Roku 1712. Dnia 27. Września, więc zaproszony do Rzymu na czwarte konklawe, Kardynał nasz Arcy-Biskup gdzie z innymi Purpurátami zasiadłszy obrali z godnie Naywyższym Káplánem Janá Franciszka Albaniego który nominowany, Clemensem XI. Zábáwiwszy nieco przy Watykanie, rezygnował tam *Titulum S. Xisti* otrzymawszy Kościół Tuskuláński y wiadz tam swoy odpráwiwszy wizytował zaraz w tym Mieście wszystkie Kościoły y całą Dyecezyą; Bierzmował, y inne ceremonie Pontyfikálne odpráwał, to czyniąc odebrał expedycyą Nowo obránego Oycy Świętego Clemensa XI. Dnia 23. Listopadá, którego był obrany na Papiestwo; w którym Liście wielce wyśławiał powtórnie Concilium Prowincjalne w Beneveníe odpráwione, który tu do czytania przydáć się.

Na Koopercie Listu

Venerabili Fratri nostro Vincentio Mariae Episcopo
Tusculano S. R. E. Cardinali Ursino nuncupato,

Titul Listu

CLEMENS PAPA. XI.

Venerabilis Frater Noster, salutem & Apostolicam Benedictionem. Eximia illius, ac vere Pastoralis vigilantiae quâ, praeter egregias animi dotes, te, DEI munere, praeditum esse

esse jam pridem novimus, novum ac præclarum specimen desumpsimus ex zelo, quo incumbis, ut Provincialis ista Synodus congruis statibus, temporibus cogatur, in qua videlicet tum tuo ipsius, tum communi convenientium Antistitum studio, que ad Divini cultus incrementum, Animarumque Salutem pertinent, providè statuatur. Compertum itaque tibi esse volumus, Pontificiam nostram erga te Benevolentiam hoc etiam nomine cumulari, quam tibi luculentis documentis explicare, ubi suppetent Occasiones, non omitemus. Cupimus autem, ut perspecta sit Episcopis, ceterisque Prælati qui tecum allaboraverunt in Novissima Synodo, cujus Acta ad nos deferri curasti, præcipua charitas quâ eos omnes et singulos hac præsertim de causa prosequimur quibus propterea, tibi, inprimis, Venerabilis Frater Noster, Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur; Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo piscatoris Die 19. Januarij 1701. Pontificatus Nostri Anno primo.

Powrociwszy potym do Benewentu stáral się dlá wiêkszego Honoru o Dignitarstwo dlá swoich Kánonikow Metropolitańskich, dlá ktorych od Oyca Swiętego otrzymał konstytucyą wielce łaskawą: Ktora się zaczy-
na *Romanus Pontifex*; wydáną Roku 1701. Dnia 14. Listopadá, w ktorey im Ociec Swięty pozwolił apparátu wszelkiego zázywác, ktorego zázywają Opaći, Infułaci pod czas ceremonij solennych, ná tychże infułach pozwolono onym nośić własne Herby. Otrzyma-
wszy ten przywiley Kárdynał Arcy-Biskup 24. Decem-
bra: Sam te Mitry, álbo infuły solennie benedykował, y sám ie onym kładł na głowę. Tá ceremonia ktorá dość dobrze byłą opisana w pewney Xiążce intytułowa-
waney *Effineride*, do takiej przyszła estymacyi, że ią potym na też ceremonią zázywano, w Milánie y Lisbo-
K nie

nie gdzie tegoż jndultu Apostolskiego nábyli Káno-
nicy tych Bazylík iáko y w Benewencie.

Jáko był zawsze nieprzyiaćielem tych, ktorzy za-
żywáli Peruk obserwując S. Concilia y zdánia káno-
stow w wielu Synodách, swoiey Dyecezyi chwálebny wy-
dál Dekret; áby ich ták Biskupi, iako y inni Prafaći, y
żaden *ex statu Spiritualí* niezazywali, ponieważ wielkie
scandala z tąd brali osoby swieckie, dla lepszey zaś
obserwancyi y niezazywania peruk *in posterum* wydał De-
kret Fráncuskim ięzykiem powtorny, ktory kázal in-
groffowác w Xiazkę Tytułowáną *La storia delle Parrucche
con l' Abuso, et' irregularita, di quelle degli ecclesiastici.*
Ktorá potym przedrukowáná ná ięzyk łacínski y Włoski
w Benewencie y w Wenecyi.

Stárájąc się potym o wszelką ozdobę swey Metro-
politańskiey Bazyliki, o regulárne oráž życie y przyklá-
dnosc całego swego Duchowienstwa, kiedy mu Bog dál
nowe *motiva* do dálszych záslug y prác w Kościele Bo-
żym, až znowu ná Niebie stráśznym głosem zágrzmiała
nowiná, właśnie iakoby był rozkáz Boski, áby Míasto
Benewentańskie powtornie zátrzęsło się: *dedit vocem su-
am Et mota est terra:* ktore trzęsienie ziemi ledwo nieto-
wno iak pierwey uczyniło szkodę, co się dźiało Roku
1702. Dniá 14. Márcá o godzinie 11. ná ten czas Kárdy-
náł Arcy-Biskup Urlyni znáydował się w swoim Páľacu
recytuując w tym Pewne z nábożnym affektem páćierze
do swego Pátroná S. Filippá Neryusza, zá ktorego przy-
czyną zdrowym został y Páľac w cáłosci Míasto iednak
znáczney podlegało ruinie, oráž y Kláštory Pánien Zá-
konnych, ktore iák náypředzey po roznych Kláštorach
w Państwie Neápolitańskim porozsyłał, á potym zá po-
mocą Boską w prędkim czásie, ták Míasto, iáko y zruy-

nowáne Klafztory do pierwfzey przyprowadziwfzy perfekcyi, pomienione Zákonnice do fwoich klauzur fprawádzif.

Dozornieyfzym co ráz będąc y pilnym Trzody fwoiey Pásterzem oráz pefen dobrych uczynkow, erygowál ná reftáuracyą Kościołow w fwey Dyecezyi *Montem pietatis* ná którą fundacyą zostáwił dotem 6000. Dukátow, áby z tey fummy corocznie ubogie w iego Archidiecezyi repárowáno Kościoły, tym práwem y kondycyą, żeby po Roku tá fummázáwifze w cáłości bylá. Introdukowál do Benewentu Klerykow Regulárnych Mátki Bozey Ubogich, to iefť XX. Piarow, tym fposobem, áby fobie Fundowáli tám Collegium: co żeby tym skuteczniey wykonál, dáł im ná tę nową Fundacyą 8000. Dukátow, że záś miał sám w zwyczáiu kázywac záwifze w soboty w fwoiey Metropolitańskiey Bazylice ná cześć y chwátę Najswiętfzey Máryi Pánny, żeby ná potym nie wákowál Pánegirystá Máryáński legowál 00. Dominikánom tegoż Miáftá 500. Dukátow, áby tám záwifze ieden kázywál w soboty. Instytuowál tákże iednego Professorá do czytánia Lekcyi *Sacrorum Rituum*, ktorá lekcyá áby dwá rázy w tydzień bywála zostáwił ná Professora 500. tákże Dukátow. Fundowál przytym prebendę Doktorfką ná iednego Kánoniká fwey Metropolij z tą obligacyą, áby ten, który to Beneficyum trzymac będzie był Patronem fpraw mieysc pobożnych y Kościołow ubogich, ná co zostáwił 1000. Dukátow.

Między ták wielkimi prácami, fátygámi w których nieprzeftannie znáydownál fię zátrudnionym, ofobliwie okofo Dufz fobie powierzonych, odpráwowál wiele zbáwiennych Wizyt, dlá których u Wfzyftkich Kościołá Bożego Prálatow, ná wielkie fobie záfłużył enkomiá, za-

dney nigdy niezaczynał Wizyty, ieżeli początku nie było z Niebá, prosił nieraz rześliwymi számi Pana BOGA, áby mu do tey Duchowney Prácy ráczył być Assystentem, y iáko go obrał Gospodárzem tey świętey Winnicy, tak-by, mu też podáł sposob do zgodnego rzádeniá oney, mowiąc z Psálmistą Pańkiem: *Visita vineam istam & perfice eam, quam plantavit Dexterá tua.* Obáwiał się zázwsze tego, áby tá ná niego niepádła inwektywá, ktorą ná nie-dbálych Biskupow kładzie Prorok: *Vae Pastoribus, vos dispersistis Gregem meum & eiecistis eos, & non visitastis eos;* Otrzymáwšzy potym wszelką pomoc z Niebá popiešzał modláć się, pościł płácząc, wizytowál będąc kázdemu pomocą, tak iż ci wszyscy ktorých wizytowál dziékowáli BOGU, że przez żarliwość tego dobrego Pásterzá kázdy roś w cnotę, łáskę u BOGA y u ludzi: mógł się ten pobożny Arcy-Biskup zázszczycá Jobem *visitatio tua custodivit spiritum meum.*

We wszystkich Trzech Kościołách ktore on administrowál, a osobliwie w Benewencie, gdzie wielki uczynił Profit, żadnego bowiem Roku nieopuścił, ktorego by niemiál wizytowác, álbo Miáštá, álbo Dyecezyi osobliwym przykádem innym, wszystkie wizyty swoje y Dekretá w Xiędze jedney tak porządnie ułożył, ktore potym y do Druku podáł, áby tym modeluszem wszyscy Swiáta Kátolickiego Biskupi swoje Wizyty odpráwowáli. Oczym *Crispinus* w swoim Traktácie: *de visit: Pastoralis* twierdzi.

Jest y to rzecz godná pamieci, iż nie tylko ten Pásterz odpráwiłszy tak wiele Wizyt po mieyscách do niego náležących, ále y inszych w Cudzych Miástach y Dyecezyách, zá pozwoleniem Stolicy Apostolskiej *cum plena Autoritate* dosyć odpráwił. Wizytowál też iáko

Dele-

Delegatus Apostolicus Ziemię barzo obfzerną którą się nazywá *Cirignola* którą Ziemia do żadney Dyecezyi nie należy y nązwána dla tego *Nullius*, Wizytował z tążże Powągą Konwent OO. Hieronymitanow *S. Marie Gratiarum*. Także trzy Klasztory Kánonikow Regularnych *S. Salwatorá* w Neápolim y w Benewencie, także Cály Zakon Gory Pánięskiej. Wizytował Kościół Kathedralny w Alifij mając ná to komifs od OO. Synodu Prowincyalnego Benewentańskiego; był Wizytátorem Ziemi którą się nazywá *S. Lupi*, tá należy do Jurisdycyi Kápituły Metropolitańskiej Benewentańskiej. Był Wizytátorem z Delegacyi Apostolskiej, Abbácyi Kárdynała Terrárego Dominikána, która jest w Ziemi *S. Bartłomieja in Galdo*, otrzymáwszy ná to konsens. *Clemens XI.* obráł go Wizytátorem y Administrátorem Apostolskim do Woltoráryi, gdzie Biskupstwo támtęysze wákowało, Administrował tám Sákráment Bierzmowania, Kościoły ozdobnie repárowane Konsekrował, oraz y Oltárze, y podał do Druku Konstytucye Synodalne, które były promulgowane od dwóch Biskupow, Tomásza Káráffy y Dominiká Sonentieniego dla Informacyi tej Dyecezyi, náostátek zpowągą także Apostolską poiáchał także Wizytowác Xięstwo swoiey Fámilij, to jest: Gráwińskie: gdzie do Miásta Gráwiny przybywszy stáráł się o to, aby náypierwey Świątnice Boskie, które podlegały iákiej ruinie były repárowane, ná których świątnic magnificencyą y sam z swoiey Fortuny kosztu nie żálował, które potym konsekrował.

Niepodobna zápomnieć wielkiego affektu, który miał záwsze do tego Kárdynała *Clemens* iedenásty Pápiez, który iego záługi záwsze estymował y chéiał mieć tekompensowane; Godná pochwały owá orácyá miána

Roku 1708. w ktorey z osobliwą żarliwością bronił y defendował *rationes Ecclesiasticas*, ná którą się w tym Roku Dnia 15. Września. *Totus status Ecclesiasticus Romanus* Zgromadził. Ten tak wspániały Pánegiryk konserwuje się Tomo 1mo. między epistołami Pápieskimi, ktore tenże Oćiec S. podał do Druku w Rzymie Roku 1724. Regestrowáne także Tomo 8vo in *Bullario Romano* nowo wydánym w Lucemburgu Roku 1727. potym wokował go do Rzymu tenże *Clemens XI.* Roku 1715. Dniá 18. Márcá, gdzie rezygnowawszy Kościół Tuskulański otrzymał Káthedrę Portueńską do ktorey wiazd swoy odpráwiwszy zaraz y wizytę zaczął, którą skończywszy do Benewentu powrócił. Chciał tenże Oćiec S. wiedzieć; ieżeli Dekretá Concilium Prowincyalnego Benewentańskiego przysły do skutku y były approbowáne od Antecessora iego, w którym interese do Kárdynała Arcy-Biskupa Ursyniego list barzo wdzięczny nápiisał w ten sposob.

Na Kooperćie Listu.

Venerabili Fratri Nostro Vincentio Mariae Episcopa Portuensi S. R. E. Cardinali Vrsino nuncupato.

CLEMENS PAPA XI.

Venerabilis Frater Noster Salutem & Apostolicam Benedictionem.

I*nter cetera, quae in priori tua Provincia Beneventanae Synodo Anno Millesimo, Sexcentesimo, Nonagesimo, tertio celebrata pie non minus, quam salubriter constituta fuerunt. tit 2. de Constit: cap: 5. sancitum fuisse animadvertimus,*

ut capitula, quæ statutis carerent, i.e. veluti Naves fluctuan-
 tes quovis vento circumferrentur, infra sex menses ea conde-
 rent & suis Episcopis examinanda atq; probanda deferrent;
 idemq; Decretum in altera Provinciali Synodo, quàm subinde,
 Anno scilicet 1698. coegisti tit: imo de Constit: cap: 4.
 instauratum fuisse perspeximus. Etsi autem minime verca-
 mur, quin pro eximio ac abunde Nobis explorato Zelo tuo,
 providi ejusmodi ac plane necessarij Decreti executionem
 postmodum, ac sedulo promoveris; quia tamen ea de re certi-
 ores fieri maximè cupimus, ut exemplum ad alias etiam
 Provincias, ac Diœceses, quæ eâdem indigent provisione,
 manare possit, propterea hisce, nostris literis à te petimus, ut,
 an idem Decretum ab omnibus prædictæ Ecclesiæ capitulis
 debite executioni demandatum revera fuerit, diligenter in-
 quiras, ac nobis significes, nec interim prætermittas, si quæ
 Capitula illud exequi neglexisse compereris, ita urgere, ac
 instare, ut ab omnibus, quemadmodum par est, ad effectum
 primo quoq; tempore perducatur. Datt Rome Diæ 5.
 Aprilis 1715.

Tenże Clemens XI. wszelkie estymując godności
 Kárdynała Ursyniego, wokował go powtornie do Rzymu
 pisząc do niego list ręką własną barzo wdzięczny Roku
 1716. Dnia 19. Stycznia, chcąc go wyśłać do Wiednia
 z Legacyą do Najjaśniejszego Cesarza Jmci Carola
 czwartego, aby tam u Dworu tego Interessi promowo-
 wiał wielce potrzebny, to jest aby uprosił *auxiliatri-
 cem manum* na Nieprzyjaciela Wiary świętey, który list
 konferwuje się także *in Bullario Romano Tomo 8vo.*
 który Drukowany w Lucemburgu.

Ják prędko ten list przyszedł do Benewentu prze-
 czytawszy go Kárdynał Ursyni y zwążywszy tak Oycá
 Świętego *desideria* y całej Stolicy Apostolskiej expres-
 syj

szą niebáwiąc, áni następujących mrozow ápprehendując y tak dálekiey podróży y niewczásu, ále iáko posuszny stolicy Apostolskiey spieszy do Rzymu, áby tę Legácią do skutku czym prędzey przyprowadził. Ze zaś Oćiec S. w tym czásie odebrał respons od Nayaśnieyszego Cesarza więc podziękował Ursyniemu zá oświádczoną ochotę, który potym krotko w Rzymie zabáwiwszy powrócił do Benewentu.

Roku teź tego 1716. Dniá 22. Grudnia skończył się piąty wiek Zákonu Káznodzieyskiego, więc przeniósł tę Uroczyłóść ná dzień 13. Czerwca, Roku 1617. który dzień przypádał wfamą Niedzielę. Celebrował tę Uroczyłóść Solennie Sám Ursyni w swoiey Bazylice Metropolitańskiej przez całą Oktawę którą wspaniale ádornowano; spiewał *Pontificaliter* Sám piersze y drugie Niezspory, oráz y Summę *in Assistentia* pięciu Biskupow, którzy potym przez całą tę Oktawę odprawowali Pontyfikálnie ceremonie, ná to Solenne Nábozeństwo sprowadzeni byli z Neapolim wyborni Kápelistowie którzy ten Akt przez całą oktawę swoią zdobili rezonancją, z tegoż Miastá zaproszeni byli sławni Káznodzieie y Oratorowie którzy przez tę Oktawę chwalebne Kazania y Panegiryki dedykowali, tak pobożnemu Arcy-Biskupowi, iako y przeświátnemu Zákonowi, zrana w samę Oktawę była generalna Kommunia, do ktorey przystąpiło dla otrzymanía odpustu zupełnego ludzi 3600. którym kazdemu zosobná rozdáne były numismata z Odpustem zupełnym dobrej śmierci; po południu zaś w samę Oktawę tegoż dnia odprawowała się po Mieście Solenna Processyá, z Osobą wspaniałą ze srebra laną Oyca Swiętego Dominika, która kosztem Kardynála y Arcy-Biskupa Ursyniego była ná tę Processyá umyślnie

ślnie sporządzona, a potym dárowana temu Kościołowi, który był pod Tytułem tego Świętego Oycy Dominika, gdzie się tá Processyá z Nábożeństwem konkludowała, na ten też Solenny ákt, cały Senát y pospolítwo Beneventánskie dáli ulác wiele metálow, iedne ze Srebra, drugie z metálu, ná których z iedney strony była twarz Kárdynała Arcy-Biskupá z tą inskrypcyą. *Fratri Vincentio Mariae Ordinis Predicatorum, Cardinali Ursino Episcopo Portuensi, Archi-Episcopo Beneventano, Senatus, Populusq; Beneventanus*; z drugiey strony był obraz Oycá Świętego Dominiká klęczącego y modlącego się przed wszechmogącym Bogiem, wspierający Kościół Láteraneński, także Anjoł który wręku trzymał inskrypcyą: *saeculi 5ti felicitas*, które *metalle* były rozdáne Biskupom, Kápitułe, godnym Káznodźciom, Mágistrátowi y inšzym znacznym Osobom.

Niegodzi się opuścić y tey cnoty wspaniałey, oraz rzadkiey pokory, którą pokázal Kárdynał Ursyni woczach całego Rzymu y Swiátá; gdy bowiem wákováły dwa Kościoły Ostyeński y Weliterneński, oraz Dziekaniá Kárdynałow po śmierci Kárdynała Mikołaja Acciajolego: był Ursyni wokowany do Rzymu, aby tam otrzymał te dwa Kościoły y Dziekanią. Ná ten rozkáz niechciał sam stánąć swoią osobą, y owszem z iak nayuniżeńszą *submissyą* listownie podziękował, rezygnując dobrowolnie te iemu náležące Beneficyá y Honory, aby on uważał, komu jurisdycyá tych Biskupstw y Dziekania według zasług náleży, że niekomu inšzemu ten Honor náležał, tylko Kárdynałowi *Fulvio Astali*, który ná ten czas był Biskupem Sábinieńskim y po zmarłym Kárdynałe Acciajoli między rezydującymi Kárdynałami w Rzymie náypierwszym,

w czym należyta dať Oycu S. informacyą Odebráwšy tedy *Clemens XI.* ten list, expedyowál do niego iedno Breve barzo chwálebne Roku 1719. Dniá 8. Kwietniá, wktorym wychwálál wielką iego unizoność y rezygnacyą, deklaruiąc zádosyć uczynić iáko náypředzey iego affektácyi. Ktore Breve rejestrowáne *in Bullario Romano*: ktore tu następuie.

Na kooperćie Listu.

Venerabili Fratri Nostro Vincentio Mariae Episcopo Portuen: S. R. E. Cardinali, Vrsino nuncupato.

Początek Listu.

CLEMENS PAPA XI.

Venerabilis Frater noster, Salutem & Apostolicam Benedictionem.

Eximie virtutis tuae novum, ac sanè præclarum argumentum ad nos attulerunt tuae literæ, die 27. mox elapsi mensis conscriptæ, in quibus tum arctum illud quo obstringeris, vinculum residendi apud Ecclesiam Beneventanam, quam tanta cum tui Nominis gloria, Gregisq; tibi crediti utilitate administras, tum grave iidem onus, quod sacri S. R. E. Cardinalium Collegij Decani dignitas, atque Ostiensis & Veliternensis, Ecclesiarum Regimine secum ferunt, Sapienter expendis: Demumq; á nobis enixè postulas, ut, quocunque Jurium tuorum examine prætermisso, Decanatus dignitatem prædictam, quam bonæ memoriæ Nicolaus Cardinalis Accajolus, dum viveret, obtinebat, Venerabili Fratri nostro Fulvio Episcopo Sahincensi ejusdem S. R. E. Cardinali Astallio

Astallio nuncupato deferri patiamur, eique prefatarum ostiensis & Veliternensis Ecclesiarum, per obitum ipsius Nicolai Cardinalis ultimi illarum Episcopi vacantium, optionem absq; ulla majori cunctatione permittamus. Egregiam propterea, ac verè Sacerdotalem animi tui moderationem meritis in Domino laudibus prosequentes, petitioni tuæ quàm primùm satisfacere non omitemus. Interim verò quemadmodum à nobis flagitasti, Authoritate Apostolicâ tenore presentium declaramus, ex hac tua postulatione, iisque omnibus, quæ illam consequentur, nullum omninò præjudicium inferri posse aut debere ijs Iuribus, quæ de cætero in similibus vacationis Decanatus hujusmodi casibus quovis modo competere possent Cardinalibus promotione antiquioribus, tempore dictæ vacationis extra Romanam Curiam residentibus apud Metropolitanas seu Cathedralis Ecclesias, quibus eos una cum aliqua ex illis sex Cathedralibus Ecclesijs, quæ ipsis Cardinalibus antiquioribus pro eorum titulis seu denominationibus assignari solent, præesse contigerit; sed tam illorum quàm vicissim aliorum quorumcunque antiquiorum Cardinalium in eadem Romana Curia tempore ejusdem vacationis Commorantium Iura salva prorsus & integra sint & esse debeant, ita ut sine ratione Constitutionis felicitis recordationis Pauli Papæ Quarti Prædecessoris nostri circa Decanatum supra dictum Anno Incarnationis Dominicæ 1555. undecimo Calendas Septembris, Pontificatus sui Anno primo editæ, sive aliis quibuscunque Constitutionibus ac Decretis Apostolicis attentis, in eodem omnino statu remaneant, quo erant ante novissimam earundem Ostiensis & Veliternensis Ecclesiarum vacationem: nec cuiquam ipsorum per ea quæ illius occasione peracta fuerint, aliquid novi Iuris acquisitum aut veteris sublatum esse intelligatur. Tibiquè demum, Venerabilis Frater noster, Pontificia

tificie, Et quidem precipua charitatis nostrae testem, Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur. Datum Romae apud Sanctam Mariam Majorem die 8. Aprilis 1719.

Między tak wielkimi pracami zamysła do innych uczynków nasz Kárdynał Ursyni ktorego náywieksza kontentecá była reparować mieysca Święte dla których naymilsza była zábawa, y nayochotnieysza expensa, niedosyć że dwa razy repárował zruynowany szpital Świętego Bártłomieia, y dla pielgrzymow drugi; gdzie ich zawsze przez trzy dni kármił, nogi im umywał, do stołu im chętnie uslugiwał, ale y w Konwencie Świętego Deodata, gdzie są Zakonnicy Świętego Janá Bozego po naszymu Bonifrátrowie, wystáwił mieysce wspániałe ze sześcía rezydencyami, y infze ktore ruinie podlegały, reparując, także wielką Salę szpitalu którą przyozdobił piéknymi dwadzieścía łózkami, przewidował im wszelkie potrzeby aby tam z miłosierdzia chorzy byli przyięci. Lubo zaś miał nasz Ursyni zwyczajni naypryncypálniey repárować świątnice Boskie, niezapominał iednak y Miást, ktore potrzebowały pomocy y reparácyi. Więc to Miasto Benewentańskie lubo leży między dwiema rzekami to jest *Sabato* y *Kalore*, iednak niemá w sobie ani wody, ani fontan żadnych, tak dalece że więkzsza część Miástá niemáiąc studzien, miałyby wielką potrzebę wody. Dla tego czuyny ten y dozorny Kárdynał Arcy-Biskup, który zawsze przewidował potrzebom ludzkim, z wielką expensą to jest 10000. łzkutow y dowcipną Inwencyą sprowadził obfite do Miástá wody: z których są także wystáwione dwie fontanny, iedna przed Kościołem Świętey Zofii, druga ná Rynku S. Bártłomieia, gdzie Senát y Pospolstwo Benewentańskie pámiętne będąc tak wielkiego Dobrodzieystwa

Benedykta XIII. 85
stwá kamienná iemu znástępującą inskrypcyą wystáwili
Kosoffę.

Fratri Vincentio Mariæ, Ordinis Prædicatorũ.

Episcopo Portuensi,

S. R. E. Cardinali Ursino Archi-Episcopo;

Quod post CLXVII. frumentarios montes

Esurgentibus erectos,

Salubres sitientibus suffecerit Aquas

Tanti Beneficij memor S. P. Q. B.

Benefactori insigni

Perenne Monumentum posuit

Anno MDCCXVIII.

Clemente XI. Pontifice Maximo,

Josepho Erculano Gubernatore

Joanne Hieronymo Albino,

Et Bartholomæo de Leone

Hujusce Fontis structuræ Deputatis

Gaudete Cives, ac Pastori Optimo

Qui vestram semper salutem sitiens

Ne vos sitientes aspiceret,

Largas intulit aquas

Ubere gratas persolvite.

Pamiętając też zawsze ten dobry Pasterz o Zbawieniu Owieczek swoich, uczynił fundacyą ná jednego Missyonárza Apostolskiego, áby ten Funkcyą swoię Missyonárską, co trzy lata w tey caley obszerney Dyecezyi odpráwował. Co żeby do skutku przyszło, dáł ná to Oycóm Jezuitóm 3000. Dukátów. Uznáł y ápprobował, *statuta* nietylko dwóch Kollegiów w Benewencie, ale y inszych sześć w tey Dyecezyi, okrom tych nád dwádźiesięć Kościołów Klasztornych, które wteyże są Dyecezyi. Przy tych prácach ustawicznych Kárdynał Arcy Biskupá, zaszła śmierć Klemenśa jedenaśtego, Roku 1721. dnia 19. Marcá, który *gloriosissime rexit Ecclesiam DEI Annos Petri* iuż ledwo niekończąc, nie tylko w Urbinie ale y *in Vrbe Romana* y *in universo orbe perennes* zostawił *memorias*, umiejąc *dies regiminis sui* wszędy *Beneficijs distinguere*. Kanonizował Piulá piątego Zakonu káznodzieyskiego, Beatyfikował Błogustawionego Cestáwá Rodzonego Jacká Świętego, który wielkimi slynie Cudámi W Rocławiu. S. Kune gundę Pryncypálną Korony Polskieu Patronkę *rite Eleclam* aprobował. Jnnych Świętych wielu kanonizował y beatyfikował. Po śmierci tedy Oycá tego Świętego przeniósł się nasz Ursyni do Rzymu, *pro quinta conclavi* na obieranie nowego Papieža, gdzie 8. Maj tegoż Roku przez zgodną Elekcyą stánął Pápieżem, Micháel Conti, nazwany Janocencyuszem trzynástym.

Widząc iuż ná Tronie nowego Papieža, powraca Czymprędzey *Eminentissim9* Ursyni do Benewentu, do swoiey rezydencyi, gdzie kończył swoie Święte zábawy, Introdukował rózne Zakony naznaczając im dobrą summę. Naprzod do kasztelu Świętego Jerzego nazwanego *Demonagna, cum auctoritate Apostolica*; Introduk

kował Oycow Reformatow, do drugiego Kafzetu Świę-
 tego Jerzego nazwanego Diskolarija, z tążé Apostolską
 władzą. Oycow Dominikanow Obserwantow ktorym
 naznaczył 1000 Dukátow. skarbiec też Metropolitań-
 skiey Bazyliki przyozdobił y napełnił roznemi nący-
 niami to złotemi, srebrnemi, pryncmetalowemi, y in-
 szemi bogatemi sprzętami tak dalece, że przez iego
 pobożne exhortacye, pilny dozor, y staranie, wiele
 przybyło Kościołom Boskim intraty y roznym Bene-
 ficiom, iakoż się po dwóch strasznych ruinach przez
 trzęsienie Ziemie w trzydziestym iego synodzie co-
 dziennie dwuynasob przymnażało, y iako się sprawdzi-
 ło co o Jobie w rozdziale 42. litera Święta twierdzi weryfi-
kuie.
Addit Dominus quaecunque fuerunt Job dupliciat z kąd
 zgodnie mowic się może, że zawsze przy tym Wielkim
 Prałacie była przytomność Opatrzności Boskiey, aby
 mógł Świętym swoim intencyom zadosyć uczynic,
 przez lat 38. chwalebnie rządząc, tym Kościołem Be-
 newetańskim, tyle wysypał pieniędzy na pobożne uczyn-
 ki, że się narachowało siedm kroc sto tysięcy Dukátow.
 Między iednak temi tak niezliczonemi pracami, fatyga-
 mi, ktore przez tak wiele lat ponoził, zawsze go Bog
 konserwował w dobrym zdrowiu, choć między tysię-
 cznemi zábawami, to około Miasztá, to około Archidy-
 ecezyi swoiey, prywatnemi oraz zábawiał się naukami
 tak, że wiele swoiey wysokiey mądrości *in lucem* ksiąg
 wydał, osobliwie *in sacram scripturam, Ecclesie dogmatum
 explicationem, regulę ad restám Sacramentorum administrati-
 onem & participationem, historiam Conciliorum Provinciae
 Beneventanae, expositionem Ecclesiasticae disciplinae, antiquae &
 recentioris, tractatum Theologiae Moralis,* y innych wiele, Iac:
Eccard:
Pr.
Grawez.
 ktore wylicza Pater *Jacobus Eccardi scriptor Domini*
kański

kański tom 2. oraz y godny Kassanaty Theolog w swoiey chwalebney Kościelney Hyftoryi tom 1. *Pater Gravezon*. Rezydencyá iego naymilsza w Benewencie, kontenteca iego náykochańsza w swoiey báwić się Archi-Dycezyi, gdzie wszystkim we wszystkim ziedynem był ukontentowaniem, zda się rzecz niepodobná áby człowiek ktory mógł tyle wykonać prác, do ktorych on w iednym garnął się momenćie, przy tak wielu prácach attencyach około budynkow, świątnic Boskich, od niego zaczętych, y skończonych, tyle kosztow łożywszy ná to y owo Duchowieństwo, ná owieczki oraz sobie powierzone, tyle odpráwiwszy Konsekracyi, Kościołow, Ostarzów, Biskupow, Benedykcyi Opátow, Zakonníc, y innych pobożnych Funkcyow, asystuiąc nieraz w Chorze publicznie, wizytuiąc Kościoły, publiczne domy, iáko y prywátne chorych, szpitále, podymuiąc wiele fatyg Apostolskich w Kázaniach, w Celebrowaniu Synodow, Dycezańskich, concyliow Prowincyańskich, odpráwiwszy tak wiele solennych nábożnie Dewocyow, promowuiąc codziennie prawie w szkole Chrześciańskiey náukę Chrystusa Paná, kochaiąc záwżze abstynencyá post, one te, pokory y posluszeństwa, wybrał się do Rzymu ná Elekcyá ostátnią nowego Pápieża poniewász niespodzianie umarł INNOCENCYUSZ XIII. Roku 1724. dnia 7. Márcá, ktory lubo krotko pánował, woiującemu Kościołowi tę zostáwił pámiątkę: Beatyfikował B. *Dalmatium Monorium* Dominikána. *Andream de Comitibus* Zakonu S. Franciszka y innych niektorych, Prezydował tenże Oyciec Święty sam *personâ suâ* ná Kápitułe Generalskiey WW. OO. Bernardynow.

Na tę nowá stanąwszy w Rzymie Ursyni Kárdynał

nał Arcy-Biskup, Benewentański Elekcyą, chciał BOG w tey okazyi obiawić fawor swey fáski samemu Urfsyniemu, co się y stało; widząc bowiem iego dobrą administracyą, chciała mu providencya Boska oddać pod dyrekcyą Kościół uniwersalny, ile że y w partykularnych pilnym był Pasterzem: zostając tedy *in Consors*, więc widząc sturbowanych Kardynał Urfsyni, wdzięczną do nich zaczął przemowę, animując ich do prędkiego skutku kreacyi nowego Papieża, którą uważając owi Kardynali, nadknieni instynktem Przenajświętszego Ducha, iego samego dnia 20. Maja w Roku tymże 1724 iednostáinemi wotami obráli, za Naywyższego Pasterza Kościoła kátolickiego Rzymskiego, uznawając go za prawdziwego Piotra S. sukcesora. Jako się zaś ta Elekcyą oraz y Koronacyą nowego Papieża odprawiła, y innych odprawuie, tu *pro Curiositate* ią opisuie.

Jak się tylko Oyciec Święty w drogę wieczności wybierze, tak się zaraz Officyalistowie *Sacra Camera*, dla konferwowania Pałacu y wszystkiego co jest w nim, schodzą, Kardynał Minister Papieski, rezydencyą Pałacową zesłzłego Pryncypála opuściwszy w prywatnym, lokuie się domu, a Kardynał Kamerlinque przeprowadza się do Pokoiow Papieskich. Pieczętarz, Sekretarz, y inni zaraz pieczęći Papieskie osobliwie ośowiáną do tegoż Kardynała przynoszą, który ie w prezencyi Audytora, Podskarbiego y innych sług *Camera* łamie, toż samo czyni *cum Annulo Piscatoris*, który jest z samego złota *valoris* na 100. Szkutow. Te złamane kawały do Mágistra *Ceremoniarum* należą. OO. Penitencyarze od S. Piotra y XX. Kapelani Oyca Świętego, zaraz cia-

Domin:
Urfaia
De
Elect:
sum:
PP:

ło iego balsamują, Habit Biskupi na niego kładą, Kapelusz na głowę wciśną, y Kielich wrękę dadzą, kiedy Ociec Święty w Pałacu de S. *Quirinal* umiera, tedy ciało iego na Paradowym łożku do S. Piotra przeniesione bywá, przed Ciałem Szwadronów kilka konnych, Trębacze z zatknionemi trąbami iadą, pieśń zaś Gwardya Szwajcarská z flintami y helbardami, tudzież y Dworscy, y Domowi Oycy S. z pochodniami. Ciało otaczają *in Precedentia* Krzyża, który konno wiozą, warta Szwajcarska y Penitencyarze z Swieczami asystunt. Wtyle Koniuszy iedzie, potym *sequitur armata*, niektóre Kompanie Dragonij, y Raytarya zbroyna. Kiedy zaś Ociec Święty w Watykanie umiera, tedy go zaraz do Káplice S. Sixtusa wyhoszą, z kąd bez wszelkiej Ceremonij do S. Piotra *transportatur* procz ze go OO. Penitencyarze y Kapelani *sequuntur*. Kapituła Kanonicza S. Piotrá odbiera ciało we drzwiach Kościelnych, y lokuje ie w pewney Kaplicy, gdzie do obaczenia y pocałowánia nog iego na trzy dni *propter universos exponitur*, ktore za kráte toż Ciało obtaczającą *extenduntur* á między pospolstwo Święce woskowe rozdane bywają. Po trzech dniach, często w spomniáne Ciało w trunnę Cyprysovą, tę zaś wprostą Sosnową, y te obiedwie razem w otłowianą włają, po skończonym całowaniu nog, Marszałek Pałacu Pápieckiego zaskánia białą chusteczką twarz y ręce zmarłego Oycá Świętego, iczeli żadnego z kolligátow swoich niemá Kardynała, kładzie mu także w trunnę trzy worki, z Monetą złotą, srebrną, y miedzianą, potym od kraty daley od suną, albo gdzie iadziecy na wolnym miejscu postawią, aż mu grob zbudują. Po śmierci zaraz Oycy Świętego Rádá Rzymska schodzi się, *ad Capitolium* dla przewidowania bezpieczeństwa

Benedykta XIII.

91
 stwa Miasta, Pospolstwu zaś, uderzywszy w dzwon tegoż
Capitolium, notificatur śmierć Beatissimi, Potym dobrze
 smutnym w bębny uderzeniem też wiadomość *repetunt*
 Tu Rada zaraz powagę swoją pokazuje, otwierając wszy-
 stkie więzienia y aresztantow uwalnia, z tą jednak dy-
 stynkcyą, że zawczasu *deliquentes* (ktorzy ná gardło sie-
 dzą) do zamku *transportantur*. Z każdego domu czło-
 wiek ná wartość dać powinno; á Gospodarz każdy palącą
 lampę przed oknami ná noc mieć powinien. Ablegáci y
 Xiążęta Rzymscy koło Pałacow swoich wartość miewają,
 y każdy prawie bywa *in statu defensionis*, ponieważ *sede*
vacante zaboystwa, rozboie, kradzierze, nadzwyczaj
 panują, lubo *Sacrum Collegium* pod ten czas, iako naj-
 pilniey *justitiam administrant*. Kardynałowie Jchmość
interca zgromadzają się przez 9. dni do zakrystyj Świę-
 tego Piotra dla rozporządzenia wszystkiego, co *Conclave*
concernit. W tych także 9. dniach odprawują się Cere-
 monie pogrzebu Oycá Świętego dziewiątego dnia naj-
 więkze bywają *Solennitates*, bywa Kazanie pogrzebowe;
 Kardynał Biskup w asystencyi 4. Kardynałow *Pontificali-*
ter ubranych, Mszą Świętą śpiewa, y ná ostaték wszy-
 scy pięć. Kondukt przy kadzeniu, y kropieniu,
 odprawują. Dziesiątego dnia Jchmość Kardynałowie
 w Kościele Świętego Piotra *comparent*, tam Kardynał
 Dziekan, albo starzy Mszą świętą śpiewaną o Świętym
 Duchu odprawuje: Duchowny iaki miewa po łacinie
Exortę deducendo iako jest rzecz potrzebna aby z godnych
 subjektow ieden do dyrekcyi y Głowy Kościoła czym
 prędzey obrany był. Po tey przemowie Jchmość Kardy-
 nałowie parami podług godności swoich *ad Conclave*, w-
 chodzą. *Magister Ceremoniarum* onych z Krzyżem Pá-
 pie skim *precedit* po Chorach *Veni Creator* prześpiewują.

w Káplicy Syxtyńskiey nie co się zastánawiają, y tam każdy Kárdynał ná swoim stánowszy mieyscu, Kárdynał Dziekan głośno niektóre pácierze mowi. Po pácierzach *Magistro Ceremoniarum* ludziom y słuźącym ustąpić kážą w tym *Conclave* zamykają, do ktorego procz Kárdynałów (z tych zaś każdy swego sekretárzá y Kámerdynerá sobie zostáwuie) czterech *Magistri Ceremoniarum*, Sekretarz *Sacri Collegij*, y inni ludzie do posług, Kościelny y pod Kościelny, niektorzy spowiednicy, dwáy Medycy, Aptekárz zdwiema chłopcámi, Cyrulik zdwoygiem czeládzia, Mularz, Cieślá y z szesnástá posługaczow do zámiatánia cel, y inney roboty grubszey, w chodzą. Ják tylko po wyprowadzonych ludziach *Magistri Ceremoniarum* powrocą, tak zaraz w prezencyi *Sacri Collegij* wszystkie statuta Elekcya nowego Papięza *concernentia*, y iák się *in Conclavi* sprawowác powinni, przeczytają, potym Kárdynałowie *juramenta prestant*, iákto wszystko obserwowác zechcą, toż samo Xiążę Chigi iáko Marszałek Kościoła Świętego wykona, który dlá lepszego bezpieczeństwa, Regiment nowy wystáwuie. Duchowny pewny *Camera* który iest *Gubernatorem loci*, & *Conclavis*, także przyśięgá. Tu się Ichmśc Kárdynałowie po wykonáných przyśięgách do Cel swoich rozchodzą y każdy z osobná u siebie iadá. Naywiększa część z nich zwyczajnie się do stancyi swoich rozjeżdżá, byleby w trzy godziny przed wieczorem *in Conclavi* *Comparcant*. Pierwszy *Magister Ceremoniarum* dzwonkiem znać dáie, kiedy czas do Zamykania *Conclavis* *appropinquat*, aby Posłowie, posttronni Xiążętá, Práłaci y inni ludzie godnieysi, ktorzy ná wizytach bywają wynisć mogli. Ják tylko wyiáda, tak ná tych miást, całe *Conclave* wártą otoczona y dobrze zámkniona bywá, y tylko iedne mieysce

sce zostaje. Kárdynał Dziekán, y Kárdynał *Camerlingus*,
 albo Podkárbi wizytuia, y upátruia, ieżeli wszystko iest
 w porzadku. Początek *Conclavis* pochodzi od Grzego-
 rza X. bo gdy Antecessor iego *Clemens IV.* 1268. *decesse-*
rat, á Ichmśc Kárdynałowie respektem Elekcyi zgodzić
 się nie mogli, *in Reliquo* od nich *Conclusum*, áby pewná
 bogoboynego życia Osobá, w tym Interesie *decidat*, ná-
 zywaiąc to *S. Bonaventurae* co Generałowi Zakonu S.
 Franciszká było konferowane. Ten nominował Grze-
 gorza X. dla wielkich iego záslug, który był z Domu *Vi-*
scenti y zwał się przedtym *Thebale*. JáK tylko Stolicę
 Apostolską ośiádł, tak zaraz *Concilium de Lion* konwoko-
 wał, y postánowił áby *in posterum certum Conclave* bywało,
 dla tym prędzey Elekcyi Papieskicy, tá Ordynacyá do
 tych czas *strictè observatur*. Zwyczajne mieysce ná *Con-*
clave iest w Watykanie, y tym sposobem w nim dyspo-
 zycyá. Ná pierwszym piétrze są Celle, w iedney wiel-
 kości tárćicami przeforsztowane dlugosc ich iest lokci
 pięć á szerokosci lokci cztery, takže dwie Celle, káz-
 dy Kárdynał miewá, iedną dla siebie, drugá zaś iest dla
 Sekretarza y Kámerdynera iego, *ab extra* są zieloną farbá
 tam zaś gdzie Kárdynałowie od Zeszłego Oycá S. ná
 tę godnosc wyniesieni fioletową farbá ozdobione, we
 wnętrz zaś szarą iedwabną obite. *Extra Vaticanum* Gwar-
 dya Szwaycarská nocą y dniem wartę miewá, procz tey
 Gwárdyi iest drugá z czwartą albo piątą Kompánij złożo-
 ná, ktorá pod komendą Generála Kościoła Świętego zo-
 stáie. Generał zaś bywá zawsze *in Sacro Collegio*, má tak
 że wolnosc *in Conclavi* blisko warty Szwaycarskicy, y Prá-
 láta Gubernátora *Conclavis* mieszkać. Jest y trzecia
 wártá ktorá od Márszałká Kościoła Świętego *dirigitur*.
 á náybárdziej dla bezpieczeństwa *Conclavis* (bo nią wszy-
 itkie

ſtkie mieyſcá potrzebnieyſze, iáko to brámá y forty kto-
 rych ieſt ſiedm do noſzenia *viſualium* ſá opátrzone) kon-
 ſerwowána bywá. Póki trwá *Conclave Continentur*, od
 káмеры Apoſtolskiey *providentur*. Jeżeli zás ktory chce
 żyć *de proprio* tedy mu pewná ſummá dána y mieyſce
 w Wátykánie, gdzieby ſobie mogli ieſć nagotowác by-
 wá náznáczone. Codziennie ſię Officyáliſtowie Kár-
 dynalſcy ku południowi do Wátykánu zieżdżają do
 Náyſtarſzego Kuchmiſtrzá *Sacri Collegii* dla odbieraniá
 Pryncypáлом ſwoim gotowey wiwendy. Jeżeli zás
 zwláſney kuchni żyją, tedy ſię w náſtępujący ſpoſob
 obchodzą. Náprzód dwoch ſłużących Kárdynálſkich
 ſioletowá barwą (ieżeli pryncypál onych od ſwieżá
 zéſzłego Oycá ſwiętego ieſt kreowány) *è contra* zielo-
 ną lakowánemi lálkami idą: przytym, z Cherbem Pá-
 ná ſwego. Potym náſtępuje Kámerdyner z lálká ſre-
 brną, á náoſtátek Szláchtá iego párami máiąc głowy
 odkryte. Poniéž idzie Márſzałek Nádworny máiący
 ſerwetę ná ramięniu *in aſſiſtencia* Kredencerzá y Kray-
 czego. Tú ſłużáli ktorzy iedzenie y picie máią, *ſequun-
 tur*. Dwoch ich nieſie koćioł ná drágu, w ktorým ſię
 náczyniá z roznemi potráwami znáydują, przy tym Poſ-
 miſki y tálerze, drugich dwoch koſz nieſie, á w nim
 chleb, wino, fruktá, y inne *necceſſaria*, Przyſzedzły do
 Forty Imię Kárdynála ſwego. *altá voce exclamant*, zeby
 Kámerdyner *in Conclavi* przy Kárdynále będący, do nich
 przyſzedł, y rzeczy od nich odebráwſzy przez dwoch
 Poſługáczow *ad Conclave* do tego deſtynowánych, do
 Celi Kárdynálſkiey zanieſć kázáł; *praviá reviſione* od
 wyſádzoného Práfatá ieżeli tám iákiego ſkryptu niemaſz.
 Po odebránych potráwach dlá wſzytkich Kárdynáłow,
 Biegun pewny przeſzłego Oycá ſwiętego w ſioletowym
 ubie-

ubierze z laską srebrną, okno (które dy iedzenie podawia) zamykają. Prálat go zaś *ab extra* będący swoią *Et ab intra* Magister Ceremoniarum pieczęćmi zápieczętuja. Prálatci ktorzy przy fortach à *Sacro Collegio ordinantur* ci są, tych fort zaś iest bárzo wiele. Nad iedną fortą má inspekcyą Biskup, Nád drugą Audytorowie Rzymscy, nád trzecią *Spiritualis Camera*, nád czwartą *Conservator Populi Romani*, ktorzy wszyscy od Gubernatorá *Conclavis locantur*. Kiedy Kárdynał, który chce wyniść *ex Conclavi* dlá choroby iakiey, álbo z inšzey rácyi, tego mu niezábraniają, ále do niego poki trwa *Conclave redire* niepowinien, *per consequens*, głos Elekcyiny traći, dlá czego ostrožnie y rzádko się trafiá. Tym zaś Kárdynałom, ktorzy ieszczé *ad Conclave* nie weszli, wolno *extra* zostać, poki im się podobá, owšzem gdyby ktorego w niebytności onych Pápiczá obráć miano, tedy temu *Contrarij* bydz nie mogą, ále go záprawdziwą Kościoła Świętego Głowę uznávać muszą. Do tego *mos invaluit* że záraz po śmierci Oyca Świętego do wšyřtkich Kárdynałow sztařety *ordinantur*, áby ná Elekcyą *compareant ad Conclave*. Kiedy kto z Kárdynałem, álbo z inšzą osobą *in Conclavi* będącá chce mowić, tedy mu godziná *prefigitur*, gdzie w przytomności wárty, po Włosku álbo po Łáćinie ále głořną mowić może. Konkláwiřtowie álbo *ad Conclave* wysádzeni, máją wielkie Przywileie, co Kárdynałowie *ad Conclave* przychodzący, iako ich przytym utrzymywać zechcą poptrzyřać muszą. *Camera Apostolica* pod ten czas dáie im 1000. Talerow, ktore między siebie dzielą, mogą tákże przyřć *ad quavis Beneficia*, tákie iednak, ktore nád 1000. Talerow roczney nie máją intráty: y ci sami przed wšyřtkimi prym máją, Wolno im tákże przez

przez Rok cały absentować się od funkcyi swoiey, y do którego Kárdynała poysć na służbę, żáden z tych Konkláwistów áni Bratem, áni kolligatem Kárdynałskim bydź niepowinien *secundum Bullam Pij IV.* Pośóm postrońnym, Gubernátorowi Rzymskiemu, y innym Pánom przy forcie *à Sacro Collegio* Audyencya dána bywá, ták iákoby Oćiec Święty był obecny tám wszyscy Kárdynałowie Jchmć *in Conclavi* będący, ktorzy chcą *Comparent*, co się iednak nigdy nieśtánie lecz tylko ći trzy *Magistri Ordinum* responsá dáją, która funkcyja między niemi práwie codzień *variatur*.

Ják długo trwá *Conclave* poty się wszystkie Zákony y Swieccy Xięzá w Kościele Świętego Wáwrzencá *in Damasco* schodzą, á ztamtąd párami po sobie do Wátykánu, *ad implorandum Cælum* respektem Elekcyi *pergunt*.

Drugiego dnia po wniściu Kárdynałow *ad Conclave* Kárdynał Dziekan Mszą Świętą *de Spiritu Sancto* miewá, ná ktorey wszyscy do Kommunj przystępują, potym krotko miewá exortę nápominając żeby *Circumspecti* przy Elekcyi byli, y godne *subjectum* obráli. Potym zaraz do Elekcyi *per scrutinium* álbo *schedulas* przystępują, tym sposobem. W káplicy S. Páwła 6. Ołtárzów bywá zaraz przy boku Wielkiego Ołtárzá gdzie by Kárdynałowie Celebrować mogli.

Subsequenter Mszą Świętą *de eligendo Pontifice* w prezencyi *Sacri Collegij* odprawuie się, przy ktorey nypierwsi *Ceremoniarum Magistri* poślugują, y *Magistri Sacri Palatij*, który iest zawsze Dominikan, á potym *trium Ordinum Magistris*, iáko Kárdynałowi Biskupowi, Kárdynałowi *Præbitero*, y Kárdynałowi *Diacono* Pácyfikál całowác przy zwyczajnym kádeniu dáją. Ztamtąd do Kaplice Syxtynskiey odchodzą, ktorą iák tylko

zámkną, ták zaraz każdy Kárdynał *Scrutinium* swoje albo kárteczkę (która od konkláwisty ktorego pisaná od Kárdynała zás podpisana y zápieczętowána bywá) do złotego Kielichá rzucá: bilet zás ten w te słowá iest nápisany: *Eligo in summum Pontificem Dominum meum Reverendissimum Cardinalem N. N. &c.* na ktorego zátym náywięcey głosow albo kresiek padnie ten zaraz wyniesiony y zá głowę Kościoła uznány bywá.

Ják tylko po Elekcyi, ták się zaraz zbliżáją *Magistri Ordinis* do Oycá Świętego, informuiąc się iezeli czego nierozkáże. *Magistri* zás *Ceremoniarum cum Protonotarijs & Notarijs*, uczyniwszy konnotacyą *votorum* cáley Elekcyi oddáią ją *Sacro Collegio*. Potym Dyákonow dwóch, prowadzi Oycá Świętego zá Oltárz, zá którym od officyántá zakrytyi y *Magistra Ceremoniarum* z ubioru Kárdynałskiego rozbierany w Pápiezki zás ubrány bywá, to iest w lutannę biálej kitáyki, drugą z ćienkiego płotna pšászczyk z czerwoney jedwabney Máteryi, kápę bogátą y Mitrę ná głowę ze złotem, Potym mu *Cameraarius* Kárdynał *Annulum Piscatoris* ná palec serdeczny prawey ręki kładzie, ná ostátek trzewiki z sukna czerwonego gálonámi számerowáne na wierzchu znak Krzyzá wyráżony; ná nogi mu włożą.

W takim ubiorze *portatur* ná krzesle przed Oltárz, gdzie mu wszyscy Kárdynałowie swoje oddáią *obsequia*, z nich Kárdynał Dziekan náypierwey przystępuje, nogi y ręce cáluie, ten zás *vice versa* odbierá *osculum pacis*. Co wszyscy podług godności y porzátku odpráwiwszy, pierwszy Kárdynał Diákon idzie do sáli *Benedictionis in praecedentia* Krzyzá Świętego y cálego Choru spiewájąc. *Ecce Sacerdos Magnus &c.* Stánąwszy tám wychodzi Kárdynał ná gánek przed oknem umyślnie wystáwiony, Po-

Pospolſtwu nową Elekcyą náſtępującym ogłaſza ſpoſo-
bem. *Ecce annuncio Vobis gaudium magnum, habemus Pa-
pam Eminentiffimum Cardinalem N.N. qui ſibi nomen im-
poſuit N.* Po ktorey publikacyi armátá wielká u Świę-
tego Piotrá znak o teyże Elekcyi dáwſzy, z wíſzytkich
dział ná zámku *S. Angeli* po 3. razy ognia dáją, y po
wſzytkich Koſciółách dzwonią. Kápitan máiący wár-
tę w Pálácu Pápieżkim dlá lepszego beſpieczeńſtwa zá-
ráz z komenderowánemi Zólnierzámi ofádzá nowego
Pápieża Rezydencyą.

Tego dnia około 22. godziny Oćiec Święty w u-
biorze Pápieżkim przed Oſtárzem w Káplicy Syxtyń-
ſkiej ſiedzący powtornie náleżytą od Kárdynałow (já
ko pierwey) odbierá rewerencyą. Potym akcie *Concla-
ve diſſolvitur*, y Kárdynałowie Parami przy piékney mu-
zyce do Koſciółá Świętego Piotrá udáją ſię, nowotny o-
brany Pápież pod báldáchynem *portatur*, przy wielkiej
Poſpolſtwá akklámacyi *Vivat Papa*, y w Koſcióle przed
wielkim Oſtárzem *locatur*, przy rezonancyi Kápelli *Te
Deum Laudamus intonatur*, á Kárdynałowie po trzeci ráz
ſwoie ſkładáją *ſubmiſſye*. *Tandem* Kárdynał Dziekan
poſt finitam Epiſtolam, exortę, podług ceremonij Rzym-
ſkiej miewá á Oćiec Święty *Papalem Benedictionem* po-
ſpolſtwu dáwſzy záráz rozbierány y w lektyce do ſtán-
cyi przenieſiony bywá. Tu wſzyſcy Kárdynałowie y
káždy z oſobna odchodzą. Tego ſamego dnia wieczó-
rem aż do dnia trzeciego feierwerki y kámenice po cá-
łym Mieſcie illuminowane bywáją. Artyleryá około
Zámku *S. Angeli* ofádzoná dni kilka bez uſtanku ſłyſzcz
ſię dáie.

W dzień do koronacyi determinowáney przycho-
dzi Oćiec Święty w Hábiécie Pápieżkim do Káplice
Syx-

Syxyńskiey *in. Comitatu Prálatów*, ktorzy są tego Podkomorzemi. Márzálkami *intimorum Camerariorum* y Kápelanow swoich gdzie przyięty bywá od Kárdynałow, Posłow postronnych Generálá Kościoła Świętego y od Dźiedzicznych Xiążąt, z tąd do Kościoła S. Piotrá odchodzą. Do drzwi Kościelnych przyszedzsy Oćiec Święty, ná Tronie pod baldáchinem nowo wystáwionym usiedzie w koło Tronu stoią krzeslá dlá Kárdynałow Jehmo; y dlá innych Pánow iák tylko koło zámkną, ták zaráz Dźiekán tego Kościoła przychodzi ze wszystkiemi Kánonikámi *ex Beneficentarijs* S. Piotrá do całowániá nog *Summi Pontificis*. Potym Oćiec Święty do Kościoła *transportatur* y przed Oltárzem *locatur*. W koło Oltárzá wyżey wyrażeni Xiążętá y inni Pánowie *assistunt*, á Kárdynałowie przychodząc całują mu ręce, á Biskupi kolano. Potym Oćiec Święty benedykcyą dáie Pospólstwu. Ják tylko ná Chorze *tertia intonatur*, ták mu zaráz do Mszy Świętey nágotują, Kárdynałowie Biskupi y Prálaći w biáłych Ornátach y kápeluszách w pierwszym Chorze czynią Processyą, pod czas ktorey pierwszy *Magister Cere- moniarum* ma wiedney ręce láskę y ná niey len albo konopie przywiązáne á w drugiey zás ręce pálącą się świecę, ktorą tenże len po kilká rázy zápálając tę słowá mówi. *Sancle Pater sic transit gloria mundi*.

Przyszedzsy przed wielki Oltárz, ná którym siedm swiec Czerwonych pozłoconych bywá. Oćiec Święty miewá exortę albo wykład Pácierzá. Po skończoney exorcie záčzná *Introit* y *Credo*, ná ten czas Kárdynał Dźiekán po práwey, á Kárdynał Dyákon po lewey, zá nim zás Dwoch Kárdynałow assystuie. Po odpráwionym *Credo* Kárdynał Dźiekán ktory pápiezką Koronę trzymá, oddáie ją Kárdynałom zá nim stojącym, ktorzy ją Oycu

Świętemu ná głowę kładą, w tym *Beatissimus* ná Tronie u-
 fiadzy, pierwsi trzy Kárdynałowie Prezbytery ieden
 po drugim przemowy miewaią. Po ktorych Oćiec
 Święty wstáie z mieyscá y zdeymuią onemu Infułę, á
 pierwszy Kárdynał Dyakon Płaszcz ná niego kładzie mo-
 wiąc: *accipe Pallium, Sanctam plenitudinem Pontificalis Offi-*
cij ad honorem DEI Omnipotentis & Gloriosissime Virgi-
nis Mariæ Matris ejus & Beatorum Apostolorum, Petri &
Pauli & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ. Kárdynał Dziekan
 trzy wielkie dyámenty ná trzech Krzyżách ná płaszczu
 będących *affigit*, Potym Oćiec Święty przystępuje do
 Ołtárzá bez Infuły, Ołtárz y Ewángelią całuiąc, zwy-
 czayne odpráwuie kadzenie, potym mu znowu Infułę
 włożywszy od Kárdynałá Dziekana, potroynie odbierá
 kádzenie, ktory mu także lewą iagodę y pierśi całuię, toż
 samo inni Kárdynałowie potwierdzaią. Z tąd Oćiec
 Święty znowu ná Tron swoy odchodzi, á Kárdynałowie
deteclis Capitibus całuią mu nogi, kolána, y iagody. Pa-
 tryarchowie y Biskupi zaś nogi, y kolaná, á Penitency-
 árze od Świętego Piotrá tylko mu nogi całuią. Potym
 Oćiec Święty bez Infuły przed Ołtárz poszedłszy Kyrie
 eleison mowi, a *Gloria in Excelsis intonat.* To odmowi-
 wwszy znowu ná Tron odchodzi, po skończoney Muzyce
 przystępuje do Ołtárzá, mowi Epistołę, y prześpiewá-
 iąc kollektę umyślnie *eo fine* skomponowaną ná Tronie
 ośiáda. Tu pierwszy Kárdynał Dyakon z Subdyakoná-
 mi Apostolskimi z Audytorámi *Sacri Collegij* y Patro-
 námi Konfystorskimi ná mieysce Świętego Piotrá przy-
 szedłszy, *alta voce* mowi: *Affisite Christo Domino nostro nn.*
a DEO decreto summo Pontifici & Vniuersali Pape, co
 trzy rázy powtorzywszy: znowu Kárdynał mowi *Saluator*
Mundi; á drudzy odpowiadaią, *tu illum adiuua* co po-
 trzy

trzy rázy *repetunt*. Tandem Auditor Collegij Epistołę po-
 łácinie (iáko Apostolski Subdyakon) á drugi Subdyá-
 kon po Grecku spiewaią. Oćiec Święty zaś podług
 zwyczajney Ceremonij ná Tronie kómmunikue. Po
 Mszy Świętey *Beatissimus* pod Báldáchinem w asystencyi
 Kárdynałow y Práfatow do sáli *Benedictionis* przenieśio-
 ny y ná Tronie przesadzony bywá, zobudwu stron stoią
 Kárdynałowie Dyákon Pierwsi, á ná Chorze spiewaią
Corona aurea super Caput ejus &c. y tym podobne wiersze.
 Potym Kárdynał Dziekán miewá przemowę, po ktorey
 drugi Kárdynał Dyákon Infulę zdyimuie, Kárdynał zaś
 Dziekán z pierwszym Dyákonem Kárdynałem *Tiaram*
 o trzech dyámentowych Koronách ná Głowę kładzie,
 mowiąc: *Accipe Tiaram tribus Coronis Ornatam & scias*
te esse Patrem Principum & Regum Rectorem orbis in terra,
Vicarium Salvatoris Christi IESV, cui est honor & gloria
in secula seculorum Amen. Potym Oćiec Święty Pospol-
 stwu Benedykcyą dáie, y po opowiedziánym Łacińsk m
 y Włoskim Ięzykiem odpuście, powtorną dáwszy Bene-
 dykcyą, do appártymentow swoich odchodzi, gdzie mu
Sacrum Collegium przez Kárdynała Dziekáná gratulacyą
 składá. Zátym wšlystká ármáta *exploditur*. Infanreryá
 ná Dźiedzińcu Świętego Piotrá stoiącá zręczney strzel-
 by Sálwę dáie, wieczorem Illuminacyie y feierwerki
 bywaią. Tegoż zaś dniá kiedy Oćiec Święty má wżigé
 Posessyá u Świętego Jána de *Lateran*, zgromádzá się cały
 Dwor Pápiezki do Świętego Piotrá, y ztąd do przerzecz-
 nego S. Jána konno solennie Processyá odpráwuię się
 takim sposobem.

Ten Akt záczyná Wáchmistrz z kilkú Drágonij, tych
 stánowniczy stárfzy y wyższy dozorcá Pápiezki *sequitur*.
 Zá niemi ci ktorzy Płászczé Kárdynałskie przy tey się

Processyi znáydujące, nościć zwykli, idą, y każdy z nich niešie mantelzak Szkarłatowy złotem háwtowany. Tu *Sceptrigeri* álbo či, co Berlá Pápiezkie niośá, y z nich każdy srebrny Pástorál Kárdynálki z Cherbem Pryncypála swego trzymájąc w ręku dálszą czynią Párádę, po nich Szláchtá, y Baronowie Rzymscy bogáto ubrání y ná wybornych Koniách idący, nástępują. Zá temi czterech idzie, ktorzy Herb Pápiezki nościć zwykli w czerwonych kápach, y w takimże stroiu krawiec, Cyrulik, Piekárz, Ogrodnik nadworny, y dwáy co Płaszcz niośá Oycá S. ktorzy také szkarłatowe złotem szamerowane mają mantelzaki. Tych masztalesze Pápiezscy w sukniach szerokich z czerwonej szarzy, 12. Mułow biáłych dekami jedwabnymi, ktore z złotemi franzlami y zamiast koronki srebrnymi blaszkami obszyte nakrytych prowadzą. Po nich ieszcze niektorzy domowi Oycá S. prowadzą, y inne Muły Karmazynowemi Axamitnemi dekami złotym galonem szamerowanemi nakryte. Tu trzy lektyki szkarłatem czerwonym *ab extra*, á wewnątrz Axamitem powleczone y złotem szamerowane niośá za temi dwoch *Officyerow*, kuchmistrz Pápiezski konno idzie, reszta domowych piechotą *sequitur*.

Tandem Káwaleryá Rzymká ná wysmiemitych koniach bogátemi rządámi y wstęgámi przybránych w iakonaylepszym porzádku idzie, májąc zá sobá mnostwo służących w bogatym Munderunku.

Po nich pógia Pedellow Oycá Świętego, w długiach fioletowych sukniach axamitnemi czarnemi pásamonámi bordowane idzie, każdy z nich má Pástorál srebrny w ręku. Zá temi 14. Doboszew z Czerwonego atłasu suknie, złotem szamerowane, pióro ná kápeluszach májących, z nich każdy niešie Chorągiew Rzymką Cechową. Tych Chor Trębaczow Oycá Świętego w czerwonych złotem
sza-

szamerowanych sukniach *sequitur*. *Camerarij extra muros* w czerwonych, Komilarze y Instygátor *Camera* w fioletowych, Patronowie zaś Konfystorza w czarnych sukniach *comparent*. Kapellanowie ktorzy krewnemi są Oycá Świętego, czerwono, a *Intimi* iego kamerarij ktorzych czterech, cztery kapelusze Kardynalskie z czerwonego Axamitu zrobione, ná laskach nie są fioletowych.

Tandem Kameryunkurowie *Beatissimi*, General Pocztmá-gister y inni Dworscy potym 40. Officyerow Woyská Rzymskiego, Sędziowie, Pátronowie, Instygátorowie, Sekretárze, Pisarze, ktorzy wszyscy w czarnym ubierze Senatorskim *incedunt*, y ná ostaték UnterofficyerPápiezki Porucznik ná koniu od Gwárdyi Szwáycarskiej z kompaniá swojá Szwáycarow piechotá z hálabárdami *sequuntur*.

Nástępujá potym Duchowni *Camera Auditores Rotæ*, 14. KupcowPospolstwa Rzymskiego w długich spodnich z biá-łey, áwierzchnich z fioletowey Máteryi sukniach, z kapami czarnego Axámitu, ná głowách, potym czternásćie Kapi-tanow Cechu mieyskiego, ktorzy długie suknie z Axamitu karmazynowego, y żupány z biáłey materyi iedwabney zá kolana złotem szamerowane mają, kapá zaś z Axamitu czarnego ná głowách drogiemi kámiieniami sádzono. *In reliquo Pedelli Papales*, y trzy Rzymscy konserwatorowie, w swoich Hábitach ceremonialnych (co się *Trabea* nazywá) z złotego párturu *sequuntur*.

Tu rządzący y Dziedziczni Xiążętá kolligácyi Oycá Świętego Posłowie Krolow, po tych 2. *Magistri Ceremoniarum* postępujá y Apostolki Subdyakon, który bywá z Audytorem *Rotæ* idáe między dwiema Officyerami Krzyż do Oycá Świętego obrocony nieśie, dopiero 50. młodey Szláchty Rzymskiej biáłą matérią iedwabną przybrani, około lektyki Oycá Świętego, idzie Kápitan z Gwardyá Szwáycarską ná przodzie y ná ostatku lektyki

(w kto-

(w ktorey Oćiec Święty bywa) obtaczá; tá zaś wewnątrz czerwonym axamitem, galonami y franzlami iest obita. *Beatissimus* zwyczajnym bywá ubiorze, ponim zaraz Podkomorzy, Cześnik, Sekretarz, y Doktor iego, wszyscy fioletowo ubrani, idą. Jezeli zaś Oćiec S. taki wiazd konno życzy sobie odprawić, tedy ná koniá biálego siada, y trzy *Conservatores Populi Romani* z pierwszym Kapitanem Cechy mieyskie piechotą przy nim idą, trzymájąc cugle y strzemiona, iáko pod czas wspaniałego wiazdu konnego: Klementa XI. 1701. ten Akt odprawiono.

Kardynałowie mogą konno páramialbo w karetach iák im się podoba iechać po nich Patryarchowie, Arcybiskupi, y Biskupi; *tandē Protonatarij Apostolici, Auditor, Podskarbi Camerae Apostolicae, Prałaci Referendarze*, y ieszcze niektóre lektyki tudzież trębáczce Oycá Świętego następuią.

Ná ostatek dwie kompanie Dragonij nowo Mundorowaney y kompania kiraslyerow, á po niey karety Oycá S. Kardynałow y innych Panow ten ákt konkludują.

Droga którą przereczona Processya idzie, iest wzdłuż Zamku Świętego Piotrá aż do mostu *S. Angeli* á ztamtąd do *Banchi Partoni, Pasquini, S. Andreae delle valle, Cesarini*, y do Kapitolum, gdzie Pospolstwo Rzymskie *arcum triumphalem* Oycá Świętego wystawuie, á starszy z Rady oddájąc mu klucze, má oracyą y berło sfoaiowe w ręce ná ten czas Oćiec Święty, *paulisper* zatrzymuie się y perory onego słuchá. Potym iadą przez *Campo vaccino*, gdzie Xiążę Parmy także przed Pałacem swoim ma *arcum triumphalem*. Ztamtąd idą *sub arcum de Titus* ná przeciwko *Colise* á ztamtąd do Świętego Jana. Ulice wszystkie obiciámi są adornowane, y wszędzie niezliczony gmin ludzi *comparet ab arcu Titi*, aż do *Colise*, żydzi mur obiciem obiaiają, ná którym różne wiersze Hebrayckie y Łacińskie Oycu Świętemu, ktorego doczesnym Xią

Xiążęciem swoim nazywają, aplikowane widać.

Rabin starszy Synagogi, Jmieniem wszystkich *Beatissimo* Biblią Hebrayską oddaie, którą przyjmując, mowi do nich, że nadaremnie w tym Messyjaszu nadzieię macie, ktorego wam ta Xiągá S. obiecuie, ponieważ iuż przed wielą lat przyszedł, y że źle bardzo czynią, iż prawdzie tak długo *resistunt*, aby tedy z pilnością prawdziwą *soliciti* byli *Interea* Boga za nich prosić będą, aby ich oświecił, y z ciemności wyprowadził, Jak tylko Ociec Święty, w więkšzey murowaney Arkádzie S. Jana de Lateran stanie, tak zaraz z lektyki wysiada, a Kárdynał *Archi-Præsbyter* tey wielkiej Bazyliki, daje mu Krzyż do całowania, potym ná Tronie swoim pod tą Arkadą dla niego wystawioną usiędzie, tam ná niego Hábit Papiezki, y Mitrę Bogatą, kładą Kánonicy S. Jána de Lateran nogi mu całują. *Archi-Præsbyter* Jmieniem całej Kapituły miewá przemowę, y oddaie mu ná Srebrney, miednicy Kwieciem ádornowanej, klucze Kościelne ieden złoty a drugi Srebrny ná Chorze zaś *intonatur; Suscitans a terra inopem & de stercore erigens pauperem, ut collocet eum cum Principibus Populi sui.* Potym Kárdynałowie Jchmśc; Hábit swoy ná siebie włożą, a Ociec Święty przed wyższą Fortę wychodzi, gdzie mu Arcy Káptan kropidło daie, y wodą święconą wszystkich przytomnych kropi, a Kárdynał Arcy Káptan potroyne odpráwia kádzienie. Potym Ociec Święty wsiádszy do swey lektyki pod Báldáchinem przez Kánonikow Lateráneńskich niešionym przed Wielki Ołtárz *transportatur*, y tam się modli. Po odpráwionym Nábożeństwie ná Tronie swoim usiádszy, Kárdynałowie mu *vovent obedientiam.* Po przešpiwánym *Te DEVM Laudamus* Ociec Święty benedykcyą

O

daie,

daie, a dwáy Kardynałowie Dyákoni usługujący, Mitrę mu zgłowy zdeymuią y kładą. Po tych trąnsakcyách, przenoszą Oycá Świętego do Páľacu Lateraneńskiego, do tego apartymentu gdzie zwyczajne bywá *Concilium*, á tam rozne prześpiewáwšy Himny, Kárdynał pierwszy *Presbyter* miewá rozne mowy. Potym Oćiec Święty Kárdynałom y przednieyszym Práľátom, rozne sztuki złote y srebrne, z portretem swoim *cum Emblemate* rozdaie. Ztąd przeniesiony bywá do Sali *Benedictionis*, y tam Pospolstwu Benedykcyą daie. *Tandem* rozne monety srebrne z herbem swoim rozrzucá mowiac: *disperfit, dodit pauperibus; in reliquo* do karety swoiey wšiadłszy, do Páľacu *de monte Cavallo, in Comitatu* Szláchty Rzymskiej, domowych y sług swoich odieżdza.

Táká Elekcya wšzystkich Oycow Świętych bywá: z tey iednak niebył kontent Kárdynał Urfyni, albowiem usłyszávšy niespodzianie o iednostaynych wotách, przez ktore on sam był obrany Naywyższym Pasterzem, rzecwnie plákáć zaczął. y z iáką pokorą ućiekáł od Purpury Kardynałskiej, ták teź y od naywyższego rzádu całego Kościoła Kátolickiego chéiał być dalekim, iednakze iako go Klemens X. posłuszeństwem przymusił do przyięcia Purpury Kardynałskiej, ták go teź próžby y powázne wšzystkich Kárdynałow suppliki przyniewoliły do tego, że chętnie akceptowál Pápiestwo, y został Námiestnikiem Chrystusa Paná, y práwdziwym sukcesorem Piotra Świętego y ták niesprzeciwiając się woli Božey akceptowál tę godność Naywyższą Kościoła Božego; wzięwšy sobie lmię BENEDYKT XIII. Tá nowina iák prędko po Rzymie rozgłoszona była, wypowiedzieć niepodobná, iák wielką radością wšzystko Pospolstwo Rzymkie nápełnione było, káždy się z osobna

sobna cieszył z tak iednostayney Elekcyi, y choćby był sobie nie wziął to Jmie, same ludnego zgromádenia áklamacye z wielkim applauzem wołały: *Benedictus qui venit*. Nie zbywało iednak ná tych, którzy się bez doskonałej reflexyi dziwowali, że sobie wziął to Jmie; iákoby mówiąc: *non est in cognatione tua, qui vocetur hoc nomine*. Iłe że z tey Fámilij czterech było Pápieżow, á żaden nie wziął sobie tego Jmienia, ktore awizy tego niebácznego ludu, iák prędko doszły Oycá Świętego, dał się slyszec z tym, iż sobie dla tego wziął Jmie inżey Fámilij, że w Zákonnych Cieniach sławne y jasne było, á osobliwie w Zákonie Káznodzieyskim Dominiká Świętego, w którym się niegdys tym że Jmieniem zaszczycał Benedykt XI. ktorego cnoty iáko násladował w Wenecyi, tak też chciáł násladować y w Rzymie, zaszczycając się nie tylko iego Jmieniem, ále y Świętymi pobożnemi uczynkami. Nietrzebá wątpić w tym iż całe Niebo zbiegło się ná Intronizacyá nowego Pápieża, áby go tym utytułowác Jmieniem; Násladował Abrahama, álbowiem na pierwsze z Nieba powołanie y wokacyá uszedł z Domu Oycowskiego, w którym iáko Pierworodny miał rządzić, chcąc Święte pełnić Posłuszeństwo, co dopiero mówić o iego statecznym przedsięwzięciu, do Zákonu Dominiká Świętego, do ktorego wprászając się, lubo nieraz otrzymał *repulsam* od Przełożonych, stateczną iednak miał zawsze nadzieię, za co go sam Bog temi ukontentował obietnicami, ktoremi Abrahámá, chcąc go nie tylko uczynić wielkim, ále y tym przyozdobić Jmieniem: *Magnificabo Nomen tuum erisque Benedictus*.

Luc. 1.

Genesis.

Zakończywszy Funkcyá kreacyi nowego Pápieża, náznáczono dzień Koronacyi iego; ktory był 4. Junij, w samę

w samę Niedzielę Święteczną, którego był ukoronowany, z powinną prawdą y formalną Ceremonią, ale niezwyuczaynemi ákklámacyami, których było podobostku. W tym punkcie będąc trzech Kościołow czułym Pasterzem, zaczął być uniwersalnego Kościoła Naywyższym Biskupem, którego sobie ná ten urząd sam BOG zachował, zá osobliwą Interpozycyą Pryncypalnego iego Patrona, Świętego Filippá Neryusza, tak że każdy może *talis decebat ut nobis esset Pontifex.*

Ják prętko usiadł ná tey Stolicy Apostolskiej Piotra Świętego, tak zaráz Swiát cały cieszyć się począł, y ukontentowány został, Państwą wszystkie w porządnym zaráz znaydowały się Pokoju; potym kontentując swoię tizodę Katolicką, inwitował ją do uwáženia Cudow Niebieskich, y obserwowaniá Dobrodzieystw Boskich, záchęcał ich przytym do dzieł czynienia Májejátowi Boskiemu, tych zażywszy do całego Chrześciaństwa słow ukoronowanego Proroká: *venite & videte opera Domini, quae posuit prodigia super terram, auferens Bella usque ad finem terra;* tą nowiną zafraszona całą Kalwinizwem zarázona Angliá, ktorá ná kontempt Wiáry Świętey Katolickiey Rzymskiey ubrawszy rożnych Świętych, Zákonnych Patryárchów, samego Oycá Świętego státuę, ná Tryumfálnym prowadząc powożie pó ulicach y rynkach corocznie sobie czyni igrzyská, tych wszystkich w przytomności licznego spektatora, ná stus zapalony spychają, wołając y plásając, tey Ceremonij przez cały czas pánowania Benedykta Świętego XIII. zapomniáła niedyskretna Angliá, w tym Roku zá publiczny excés, publiczną przed Swiátem y Niebem odebrała satysfakcyą Toruńská Luteryá, w tym że Roku, z tym się pożegnał Swiátem Nayiaśniejszy
Cár

Car Moskiewski *Peter Alexowicz*, ktorego śmierć rewelowana była, tegoż prawie momentu, Naywyższemu Pasterzowi *Benedyktowi XIII.* Gdy tedy Święty po całej Europie był konferwowany Pokoy, przez wszystkie dni Panowania jego, przypisywano to świętobliwości jego uznawając tak wielkie Dobrotliwego BOGA Cudá, ludzie, wołając do tego który jest Autorem Pokoju y miłości *Pax multa diligentibus legem tuam*; w spo- Psal. 118.
 mniona nawet zadrżać z Potentatem swoim Angielską Monarchia, przyznając to w pewnym Panegiryku *Benedyktowi*, że był *verus Pastor & Israelita* y że był *Rex Pacificus, & Princeps Pacis*, Tak był ten S. Pasterz kochający Katolickie Państwa, iż iak prędko o iakich dowiedział się niepokoiach, zaraz z wielką dewocją pieczo Kościoły Święte obchodził, Páná BOGA o Pokoy prosił, ktorego gorące modlitwy zawsze przebiegały Niebiosa; *Respexit in orationem humilium, & non sprexit precem eorum.*

Na pierwszym potym wstępie do Papieskiego Pałacu, zlustrowawszy bogate pokoie, y pańskie appárence, obrął sobie ieden pokoi w Pałacu, w którym chciał iak w Zakonney Celi pobożne trawić momenta, do ktorego kazał wnieść swoje ubogie łozko, ktore według zwyczaju Zakonnego, takimże przesćieradłem przyozdobić kazał, ktorego gdy czasem pytali wielu różnych narodow Poslowie, czemu by się w tak ubogiej kochał rezydencyi mając bogate gabinety, odpowiedział: tá Cella jest to Brata Wincentego, á te zaś bogate stancye, są *Benedykta XIII.* żył zawsze po Dominikańsku, mięsá nigdy niejadł, ani wieczerzy, zażywał zawsze Tunicelli, y inize mortyfikácie, według Reguły Świętey, do zgonu obserwował, wenerując przy tym zawsze swego Zako-

konu Generała, ażeby potomnym wiekom zostawił memoriał, iako estymuje Zakon ten Kaznodziejski, przytędzał do Herbu swego Herb Zakonny Dominiká Świętego. Miał w Konwencie Minerwitańskim w Rzymie, woję Cellę, w ktorej często pobożne Zakonne zabawy odprawował. Do Choru często Zakonnego uęęszczał, ná Kánoniczne godziny.

Obrął potym zá Audytorá y Sędzię do spraw Duchownych wielce uczonego Meżá Franciszka Marya Pottoniego, ktorego Asystencyá potrzebna była, we wszystkich sprawách, ile że między inszemi w Prawie tak świeckim iako y Duchownym był bárdzo biegły, wydał z Praszy Drukárskiej dwa sławne Volumina Intytułowane *Dissertationes Ecclesiasticae*, y drugie dwa także godne estymácyi *de Iure Patronatus*: Ten tedy we wszystkim w Káncellaryi Pápieskiej pracy dopomagał chwalebnie, zápatrując się ná świętobliwe Oycá Świętego życie, y osobliwy ku owieczkom affekt, chętnie wszystkim służył.

Aże zaś Ociec Święty nie lubił patrzeć wesołym okiem na osoby Dnchowne, osobliwie ná tych którzy głowy swoje zdobili nienależytymi y niepowinnymi trefionemi włosami, więc przywodząc ná pamięć Dekret S. Aniceta Papieżá, w którym zakazuje wszystkim Duchownym trefienia włosow y zázywánia Perukow, który zaráz przez Kárdynała Wikaryego swego Naywyższego publikować kazał, Edyktem takim: żeby ten *abusus* albo szpetny zwyczaj zázywánia Perukow, nie tylko w Rzymie, ale y po wszystkich Kátolickich Páństwach y Miástách był zniešiony, ktory Mandat wzięwszy ná trutyne ná czas niektory Kárdynałi, widząc że to jest rzecz wielce potrzebna y przystojná, czymprędzey áby to do

Exe-

Exekucyi przyszło, ordynowali Imieniem Oycá Swietego od Stolicy Apostolskiej Listy do wszystkich Nuncyuszów Apostolskich, aby to zalećili Arcybiskupom, Biskupom, y innym Práfatom, ná iákichkolwiek urzędách zostającym, żeby od tego nieprzystoynego zwyczaju cále odwiedli Duchowienstwo, á gdzieby iáká zaszła kontumacyá aby tego przez Procesa swoje po Dyecezyach, Dekánátach, wydane zakázowali. Co iak prędko po rożnych Państwach do skutku przyszło y nie tylko Osoby świeckie (ktorzy się przed tym z tego gorszyli) ále y wszyscy Biskupi applauz z tąd mieli, że ich od tego odwiedli. Oczym świadczy Petrá, który potym dla wielkich swoich zasług y Prerogatyw został Kardynałem, iáko twierdzą Konstytycye y *Commentaria* Apostolskie od niego wydane Tom: 5to Num: 15.

Petra-

To do skutku przyprowadziwłzy zdało mu się, iż nie może doskonale święte swoje kontynuować Exercytia y Duchowne zabawy, bez konsensu Kardynałów, więc konwokował ich w tym Interesie do siebie, upraszając: aby przy godności Pápieskiej nie była mu zatámaná droga do wszelkiej w Nabożeństwie doskonałości, y w wizytowaniu innych Kościołów, lubo się mógł w tym sam dyspensować, którą prozbę nie tylko Kardynali, ale y Całe Pospolstwo Rzymskie, y inni z rożnych kraiów Forestryerowie za rzecz świętobliwą mieli, y nie leniąc się sami mu asystowali, w wielu po Rzymie podróżach prowadząc go do rożnych Kościołów, osobliwie gdzie Publiczne y solenne odprawowały się Nábożeństwa, do których idąc nie dyskursami, ale Nábożeństwem się zabawiál, widząc w tęj pobożney drodze niepotrzebnie dyskurujących Kardynałów, lub innych Práfatów, y Panów, Rozańce im rozdawał, áby się

Isa: 26.
Cap:

się nie rozmowami, ale rozmyślaniem życia Chrystusowego y Máryi Mátki iego zabawiali, liczney też zá sobą nie lubił assystencyi mieniąc się záwsze ubogim bydź Dominikanem, do Kościoła przyszedłszy słuchał nábożnie Kazania, Celebrował prywátne Mszą Świętą, ná Kanoniczne godziny iezeli trafił, póspieszyl do Choru, tak w Párochialnych, iako y Zakonnych Kościołách, o którym mogło się mowić, Co *Isaia 26. Capi: Semita Justi recta, est rectus Callis justi ad ambulandum.* Aze był Wikáryuszem Chrystusa Páná, chciał też przykładem (dlá zbudowania innych) samego żyć Chrystusa, żeby się weryfikowały owe Jana Świętego słowá: *Facta sunt Encenia in Jerosolimis & ambulabat Jesus in Templo.* Z tego Świętego Pápiezá, wzięwszy przykład wszyscy w Rzymie ludzie, zá nim do Swiętnic Boskich póspieszali, tak że niemógł mowić ani nárzekać Jeremiaśz. *Vie sion lugent, eo quod non sint qui veniant ad solemnitatem.* Wizytował też często Ołtarze Świętego Dominiká, y Świętego Filippá Neryusza, czyniąc pierwsze mu za to dzięki, że iego otrzymał Hábit, á drugi, iego wielką wychwalając łaskawość, dziękował mu zá to, że po tak straszny trzęsieniu Ziemi, w Dobrym go y czerstwym konserwował zdrowiu, Wizytował często szpitale assystując y usługując chorym, ich potrzebom zadofyc czyniąc, pytał się ich nie raz, iezeli powinny mają wygodę. Przykazywał oraz Gospodárzom, áby iák náypilnieysze staranie około chorych mieli, Kázanie im Sam powiadał, ánimując ich, do Swiętey ćierpliwości, iezeliby iákie boleści w chorobie ćierpieli, Spowiedzi ich słuchał, Kommunią Świętą dawał, Kładł ná nich Oley Święty, Duszę ich oraz rekommendując BOGU. Procz tego náwiedzał nie tylko chorych Kardynałów w Pałacach, ále

y ubogie mieszkania, do których go zapraszali Ubodzy ludzie, y płacząc o Benedykcyą upraszali. Ustału swego miewał zawsze dwunastu ubogich, którym sam z wielką pokorą usługiwał, między kroremi, iezeli znaydowali się Kápláni Nogi im umywał, y ręce całował. Jego ukontentowanie náywiększe áby w tych Konwentalnych Kościołach gdzie Nábozeństwa słuchał, álbo ie sam odprawował, y w Refektarzu Zákonney porcyi był uczestnikiem. Upraszając oto áżeby żadney dystynkcyi nie było w potrawách, chcąc być zawsze równym wszystkim. Takie były drogi przez czas cały Pánowania Oycá Świętego tego Pápiezá ktore mu torowały drogę do Nieba, y otę upraszał z Dáwidem, mówiąc: *Vias tuas Domine demonstra mihi & Semitas tuas edoce me.* Ze zaś następował rok Święty, to jest Generálny Jubileusz więc áby go czym prędzey całemu publikowano Swiátu, Sporządziwszy w Roku 1724. Dnia 26. Czerwca w Rzymie *Bullam Indictionis* expedyował ją w cześnie, sześć Mieięcy przed tym, do Panstw Kátolickich, w ktorey wszystkim zalecił Pasterzom ten rok Święty, áby go swoim Dyecezánom, y wszystkim Párafianom publikowali; donosząc że to jest Rok Święty do przednania zagniewánego BOGA, Rok zbawienia, Rok perdonujący, by náywiększym grzesznikom, ná który Jubileusz wszystkich wokował ten Pobożny Pasterz Kárdynałów y Poblížszych Monárchów, zachęcając z olobná káżdego do pobożnego wizytowania czterech naznaczonych w Rzymie Kościołów, do otwarcia Brámy Świętey, y ná pozyskanie duchownego skárbu. Przy tey expedycyi weryfikowała się owá Profecyá Pobożnego Jezuity názwány *Dominicus viva*, ktory w Roku 1699. w Collegium Neápolitańskim dedykował nie

ktore *opera* o Świętym Jubileuszu Ursyniemu, ná ten czas Kárdynałowi Arcy-Biskupowi Benewentańskiemu, prorokując temu Purpurátowi iákoby miał zostać Wikáryuszem Chrystusá Pána, á sukcessorem Piotrá Świętego w Roku 1724. y Generálny publikowác Jubileusz Brámę oraz Świętą otwierác, w ten sposob: *Non sine fortasse Numinis afflatu, sic statuendum Censeo: Te qui nunc libros de Anni Sancti Jubileo privatis auspicijs ad Publicam utilitatem foro Comitti Imperas, post quinque lustra Pontificia Autoritate Diploma de Anno Sancto inducendo Promulgaturum.*

Ják prędko potym do Chrześciańskich Miást tá wesoła y wielce poćieszna o Roku Świętym z Rzymu doszła nowiná, ták zaraz powtornie ordynáryinym Antecessorow trybem expedyowác iedno *Diploma*, Uniwersálneho Jubileuszu, ánimując całe Chrześciaństwo do dzięk czynienia BOGU że go ná tym wysokim raczył osádzić Tronie, uprászając zaráz oto, áby mu dáł czerstwość y siłę do rządzenia y Dár Duchá przenáyswiętszego do obrad mądrych w Kościele Bożym y áby poznał co jest potrzebnego y pożytecznego.

Pod czas tego Jubileuszu, ordynowác ná Káplánstwo sám Oćiec Święty Kárdynała Piotrá Ottoboniego, Szlachcicá Weneckiego ktorego zaráz y Konsekrowác, á potym odpráwiwszy pierwszą Mszę Świętą dnia 16. Lipcá w tymże Roku Nominowác go Biskupem Sábinenńskim, do ktorey Kátedry w prędcie swoy wiazd publiczny z wielkim támtęszych Dyecezanow applauzem odpráwił.

Jáko zaś ten BENEDYKT XIII. między inżemi swojemi dewocyami był wielce pilnym w Nábożeństwie zá Duszę zmarłe, ktore ustáwicznie Świętymi Modli-
twami

twami. Więc chcąc do tego zachęcić wszystkie Kato-
lickie Miasta po całym świecie, expedyował dnia 20.
Lipca w tymże Roku iedno *Breve* Apollolskie, ktore się
zaczyna: *Omniū Saluti &c.* pozwalając wszystkim Pá-
tryárchowskiem, Metropolitańskim, Katedralnym, po-
całym świecie Kościołom codziennie y názawsze *Alta-
re Privilegiatum pro liberatione Animæ* dając konsens
Pátryárchom, Arcy-Biskupom, Biskupom, áby według
upodobania swego, ieden z Oltárzow Kościelnych ná to
názńczyli.

Ow też konwent w spomniony w Wenecyi *S. Do-
minici de Castello* gdzie ten Ociec Święty przyjął Hábit
Święty, odebrałszy záctne Beneficium o którym wyzey
námieniłem, dowiedziawszy się o testámenście Oycá Świę-
tego ktory uczynił w Benewencie, legując w nim temu
Konwentowi Weneckiemu wielkich sześć Lichtarzow
srebrnych, y Krzyż Wielki srebrny, także bogáte Apá-
ráty, y insze Ornámenta do Oltárzá wielkiego; nápisá-
li do niego list wszelkie mu czyniąc dzięki, zá tak zyczli-
wą pámieć y świadczone Dobrodzieystwá, ná ktory on

P. Ar.
mani-

zaráz odpisać kázał, deklarując w tym liście, wszel-
ką Konwentowi temu przychilność, przykázując
przy tym, do ktorych Należáło, áby to co
testámentem temuż legował Konwentowi czym
prędzey oddáno. Co odebrałszy, *in vim*

Gratitudinis wystáwił mu, Konwentu tego

Alumnus Illustrissimus Victorius Mazocca

Biskup Nowego Miastá w Istriyi, z bo-

gátého Mármuru Státuę siedzącą

ná Tronie w Zákrystyi z tą

Inskrypcyą

P2

DOM

D. O. M.
BENEDICTO XIII.

Pontifici Maximo.
ORDINIS PRÆDICATORUM.
BENEFICENTISSIMO.
CONVENTUS D: DOMINICI VENETIARUM
JAM FILIO, NUNG PATRI
POSUIT.

MDCCXXVI.

PRzy tak wielkich znaydujących się pracach, uważał też subjektá záslużone y zgodne do Purpury Kárdynalskiey, áby były przyięte w Poczet Kárdynałow, więc uczyniwszy pierwszą promocyą nominował Kárdynałem Prezbiterem *Tit: S. Math: in Merulana* Jáná Chrzciciela Altyerego Rzymianina. Kárdynałem Dyákonem *Tit: S. Mariae Della Scala* Alexándrá Falkonierego, także Rzymianina Roku 1724. Dniá 11. Wrześniá.

Nád zwyczáy też będąc Nábożnym Ten BENE-DYKT XIII. do Najswiętszey PANNY MARYI, szukál wszelkich sposobow, áby tá Krolowá Niebá y Zieme po całym świecie więkzú od ludzi odbieráá weneracyą, więc

więc dla zachęcania do tego pozwolił w wydanej Bulle swojej, wszystkim prawowiernym Katholikom wiecznymi czasy odpusty zupełne, którzybykolwiek z rana, w południe y na wieczor kiedy usłyszą Dzwonienie klęcząc odmowili. Anioł Pański &c. Także ufając w miłosierdziu Nájwyższego BOGA y Świętych Apostołow Piotrá, y Páwła władzy, pozwala wszystkim Odpust zupełny y odpulzczenie Grzechow wszystkich, którzyby ráz w Mieśiąc spowiadali się y Kommunią Świętą przyjęli, modląc się za podwyższenie Kościoła Świętego Kátholickiego, za wykorzenie Heretykow, &c. Ná ostátek codziennie klęcząc á to Pozdrowienie Anielskie mówiąc: sto dni Odpustu káždy dostępuje. Co w Rzymie z wielkim affektem Sám Oćiec Święty, Kárdynali, y wszyscy Pánowie publicznie odprawują, wysiadają nawet z káret, klękają po ulicách, iák prędko dzwón usłyszą; Co czyniąc może sobie z ufnością káždy mówić: *Vespere & mane & meridie narrabo, recitabo, & annuntiabo, & exaudiet vocem meam.*

Ná Instancją potym Generála z Kaznodzieyskiego Oycá Augustyna Pipiego godnego potym Kárdynała pozwolił *per Breve* Apóstolskie, ktore się zączyná: *Exponi, nobis nuper fecit &c.* w Kościołach wszystkich Dominikańskich *Altaria Privilegiata pro Liberatione Animae*, áby ile rázy ktory Káplán Zakonu tego w swoim Kościele przed którymkolwiek Ołtárzem Mszą Świętą Celebrować będzie, Dusze z czyśca wybáwił. Choć by zá żywotá nie była w pisana w Regestr Rożáncá Świętego. ktorá Beneficencyá przed tym w Rákowizyi tylko była pozwolona od Grzegorzá XIII. kochając też záwśze Zakon Franciszká Świętego ile że z tego Antecessorowie byli mu przychilni, między ktoremi godny pámięci ow

Collis.
Paradisi.

osobliwy Świętego Franciszka Cultor Jan Jordan Ursyni Xiąże Rzymski, który odsyłając do Grobu Seraficznego Patryarchy wotum, taką na nim napisał modlitwę. *Rogote Beatissime Pater Francisce gloriose ut gratia Sanctissimorum meritorum tuorum sit mediatrix apud Clementissimum Crucifixum pro me Indigno seruo tuo Devotissimo Joanne Jordane Ursino, ut merear juxta voluntatem suam vivere, Et pro sua fide Sancta Catholica vitam finire, sibi acceptam ad Laudem Et Gloriam nominis sui Sanctissimi Amen.*

P. El-
bing.

Drugi Thomasz Ursyni Hrabia Mánupelki, który odebrawszy od niewolniká Saracena *Velum* Najswiętszey MARYI PANNY do Kościoła ie Assyjskiego oddał, nad którym wiśi w skárbcu ten podpis: *Virginis hic velum cunctaque Sacra latent.* które zá Xiędza Kuztosza Philippá Baccucciego aprobował Jan XXII. Pápież. Więc y nasz Benedykt XII. Ursyni z wśelką ku Zákonowi temu tak Oycow konwentuałow, Bernárdynow, Refotmátow, Kápucynow &c. Popisował się propensyż. Pośłał do Generála Oycow konwentuałow po naszymu Franciszkanow iedno *Breve* dnia 30. Wrześniá, w którym łaskawie pozwoił na záwsze, áby konfraternią Franciszka Świętego Chordy: wolno było, nie tylko do swoich Kościołow, Obserwántow, Reformátow Kapucynow &c. ále y do innych Swieckich Kościołow introdukowác. Kommunikując im záraz wszystkie Prywilegiá y Odpusty, lubo iest inszá Bulla *Sixti V.* áby to Bráctwo do Zákonnych tylko było introdukowane Kościołow.

To wyświadczywszy, myślał iákoby Anielskiego Doktorá Thomasza Świętego z Akwinu mógł Katholickim rekomendowác Akademiom Náukę, ile tę którą sam aprobował z Krzyża własnymi ustami Chrystus,

mowiąc: *Bene scripsisti de me Thoma.* Jako świadczy
 Historya życia Jego, więc mając na pamięci różnych
 Oycow Świętych Enkomia, między ktoremi mowi
 nayspierwey Innocencyusz VII. *Hujus Doctoris Doctrina
 præ cæteris habet proprietatem Verborum, modum dicendorum,
 veritatem sententiarum, ita ut nunquam qui eam tenuit
 inveniatur a veritatis tramite deviasse, & qui eam impu-
 gnaverit, semper fuerit de veritate suspectus.* Urban też
 V. pisząc do Tolosańskiej Akademij mowi: *Volumus
 & tenore presentium injungimus ut Beati Thomæ Doctrinam
 tamquam Veridicam & Catholicam sequimini, eamque stu-
 deatis totis viribus ampliare.* Pius zaś V. tak tego An-
 ielskiego wychwala Doktora Naukę: *Factum est (inquit.)
 omnipotentis DEI Prudentia, ut Angelici Doctoris vi, &
 veritate Doctrinæ, qua Apostolicam Ecclesiam infinitis Con-
 futatis erroribus illustravit, ex eo tempore quo Cœlestibus
 Civibus adscriptus fuit, multoque deinceps exorta sunt
 Hæreses, Confusæ, & convieta dissiparenter, quod & antea,
 & liquidò nuper in Sacris Tridentini Concilij Decretis ap-
 paruit.* Wychwala różnemi Enkamiami, y Klemens
 VIII. Naukę tego Świętego Doktora y Páweł V. y in-
 ni. Sam też na ostatk **BENEDYKT XIII.**
 przez wydane *Breve*, ktore się zaczyna: *Demissas preces,
 do tey Náuki wszystkich zachęcił Professorow, przy-
 dawszy to: DEVM veritatis & Pacis enixè rogamus ut
 ad Majora Gloriæ suæ Incrementa creditus Nobis Populus
 non minus tradita á tanto Magistro salutari Doctrina, quam
 ipsius Innocentium morum & illustrium virtutum imitati-
 one proficiat.* Pozwala także wszystkim Dyscyptom
 wszkole Theologiczney się bawiącym *Lauream Doctora-
 lem* po wszystkich Konwentach tak Dominikańskich
 iako y Benedyktyńskich gdzie się *Numerus Completus*
 Pro-

Professorum znayduie, którą promocyą pozwelona nie tylko Osobom Zakonnym, ale y świeckim, iako świadczą Konstytucye nowo wydane, którą wychwála *in Historia sua Ecclesiastica* Doktor Kassanaty *Pater Magister Grauezon*. Potym znowu zápátruiać się ná wielkie záslugi niektórych Osob ile że z Prasý Drukarstkiey wielce sławne y Potrzebne Xięgi wydáli zá ktore záslużyli wzięć purpurę Kárdynalską, którą y otrzymali. Promowował nypierwey ná tę godność Wincentego Petra Neapolitancyka nominuiać go Kárdynálem Prezbiterem *Tit: S. Onufrij* dnia 20. Listopada w tymże Roku Tegoż dnia kreował Kárdynálem Prezbiterem *Tit: S. Silwestri in Capite: Prosperum Marefoschi*, naostatek dnia tegoż ná też Kárdynalską godność promowował Generála Zakonu swego Augustyna Papięgo, ytułuiać go Kárdynálem Prezbiterem *S. Mariae super Minervam*.

Jako zaś był bardzo pilny w tym iż rád często składał synody Dyecezańskie y koncylia Prowincyalne, będąc przed tym pilnym Administrátorem trzech Kościołow, więc widząc iż ztąd wielki miał profit, tak stan Duchowny iako y świecki, uważaiać oraz co napisał w Konstytucyi swoiey 20. *Alexander VII. Idque non Sapienter minus constitutum quam re atque usu frugiferum, compertum est ac salutare:* zostájąc tedy ná Tronie Xiążęcia Apostołow Piotra Świętego chćiał y tu dać przykład z siebie innym Kościołow Katholickich Biskupom, maiać intencyą celebrować w Rzymie *Concilium*, ktorego od dawnych czasow Oycowie SS. nie składali; wydał tedy *Bullam indictionis* w Roku 1724. Dnia 24. Grudnia, która się zaczyna *Redemptor Noster*. konwokuiać wšytskich Biskupow tey Prowincyi y innych

nych poblížszych Podległych Stolicy Apostolskiej. Także z różnych Dyecezyi Opátow; ktorzy iurisdycyę Biskupie trzymáli, obrál przy tym jednego Metropolitę, do Promowowania wszelkich ná tym koncylium Interessow. Konwokowál tych wszystkich do Rzymu ná Niedziele pierwszą po wielkiej Nocy, ktorá przypadała dnia osmego Kwietnia, w Roku 1725. áby zaś tá konwokacyá byla wszystkim y káżdemu z osobna wiadomá, dał ten że Oćiec Święty wydrukować Kátalog, w którym wszystkich wyráził Imiona, y ten *via Cursoria* po Dyecezyach porozsyłać kazał.

Tegoż dnia 24. Grudnia w samę wigilią Narodzenia Páńskiego, kiedy się zaczynał Rok Kościelny, zaczął owę solenną funkcyą Naywyższy Pasterz BENEDYKT XIII. która się w Rzymie co 25. lat odprawiać zwykła, ná którą Ceremonią przybywáią z całego świata różni Forestyerowie, ktorzy z wielką skruczą oczekiwáią Duchownego skárbu, y z iak naywiększym áplauzem do Serdeczney záchęcaią się radości, pośpieszając tak dla ciekáwości, iáko też y dla Nábozeństwa, uwázając że to Rok zbáwienny, Rok odpuszczenia grzechow, ktorego może káždy mowić z Leonem Świętym: *Gaudeat Peccator quia invitatur adveniam*: Odpráwił tedy Oćiec Święty tę solenną funkcyą otwierając naypierwey Bramę Jubileuszowá, introdukując Rok Święty z pompatyczná assystencyą iáko náleży do Pápieżá, y z Ceremoniami Świętymi, ktore są na ten dzień umyślnie sporządzone y opisane. Otworzył według zwyczaju ná wátykanie u S. Piotra Bramę uderzywszy trzy razy złotym młotem, którą Ceremonią kontynuowáli inși Kardynałi, u S. Pawła toż samo czynił tegoż czasu Kardynał *Fabritius Paulicci* Biskup Portu.

tucński Poddziekani Kollegium Kardynałskiego. Inne-
 zaś dwie u S. Janá Laterańskiego, y Liberyana, otwiera-
 rali Kardynał Benedykt Pánfil, y Kardynał Piotr
 Ottoboni. Archi-Prezbiterowie tych że Kościołow,
 iako świadczy Kardynał *Vincencius Petra* w komenta-
 ryách Konstytucyi Apostolskich Tom: 5. nu: 15. pod
 czas tego publicznego Aktu były wielkie odláne z ro-
 żnego kruszczu Metale, ná których z jedney strony
 był wyráżony Oćiec Święty w ápparácie Pontyfikálnym
 z Inskrypcyą **BENEDYKTA XIII.** z drugiey strony w
 osobie Panny, był wyrażony Kościół, która w jedney
 ręce trzymała Krzyż, w drugiey kielich, z ktorego lała
 wodę ná świat, który był pod iej nogami, reprezentu-
 jąc świat Kátholicki z inskrypcyą: *Haurietis in gaudio*
de fontibus Salvatoris, Jsa: 12. Nadole zaś były wyrá-
 żone te słowá, *Indictio Jubilei MDCCXXIV.* było y
 inszych Metalow podobatku wyráżające Brámę S. y O.
 S. ktore są w wielkiej estymacyi &c. o których wyżej.
 Tákże *Agnus Dei.* ktore po zwyczajney konsekracyi
 rozdawał Oćiec Święty z Odpustami.

To zakończywszy z wielkim animuszem swego u-
 kontentowaniem, zakończył doskonale Traktaty wiel-
 ce potrzebne Miásta *Comacchio*, ktore już były zá Kle-
 mensá XI. zaczęte, iako się w wielu jego wydánie Epi-
 stolách, ktore są Regestrowane w Bullarzu Rzymskim
Tomo VI. w ostatniey nowej Edycyi Lucemburskiej,
 zakończone od Innocencyusza XIII. więc dnia 20. Lu-
 tego w tymże Roku miał wielką chęć Oćiec Święty
 widzieć to zruynowane Miásto ktore Łaskawy Cezarz
 przywrócił Stolicy Apostolskiej.

Estymując też Káwaleryą Maltańską, posłał miecz
 Rycerki y Kápelusz Benedykowany wielkiemu Mi-
 strzowi

strzowi Maltanskiemu, J. P. Antoniemu Emanuelowi *de Vilhena* á to przez Kameriera swego, Franciszka Abattego Oliwieriego, Kawálerá Orderu Jeruzolimitánského, który niebáwiąc z tym Regálem póspieszyl: przybywszy tam szczęśliwie znależytym byl przyięty honorem, dla solenney zaś funkcyi náznaczono dzień trzeci Májá, R. P. 1725. ktorá się odpráwiła w Kościele Pryncypálnym Konwentualnym, á że była pierwsza świádczona tá Ceremonia od BENEDYKTA XIII. temu wielkiemu Mistrzowi, więc dla niey nowy ułożono Ceremoniarz.

Chcąc potym uczynić profit swey Duszy, dać oráz z siebie przykład Obywátelom Rzymskim, y zgro mádzonym zewszád Forestryerom, wizytował często Nábożnie cztery Bázyliki náznáczone dla zysku Duchownego, pod czas Roku tego Świętego. Administrował często Sákrámenta S. S. spowiedzi w konfessyónale publicznie sfluchál z zbudowáním nie iednego y z profitem Penitentow, sam nieraz iako iáki ubogi Pleban idąc z wodą święconą, chrzcíl, sluby dáwał, Kościoły, Ołtarze, Biskupow Konsekrowál, często miejscóm Świętým, Domóm prywatnym Ubogim z dalekich kráíow przychodzącym chojne iáłmożny dáwał, z czego się Rzym cały cieszył y budował, zápatrując się na tak wielkie pobożne expensa, zá ktore mogli mu świat cały to przyznać: *Elemosynas illius enarrabit omnis Ecclesia Sanctorum.* W Pewney tedy Konstytucyi ktorá się záchyna *Postulat:* wydana od dnia 7. Marca Roku 1725. confirmował dwie dawno wydane Bulle Alexandra II. y Klemenfa II. w ktorey się rekomenduje Przełożonym Zákonu Dominika Świętego, y Oycá Świętego Fránciszká, áby będąc promowowani

S ap.

ná dostoyność Biskupią, álbo też na insze Prælatury
 Kościoła Świętego, konnotowali to wszystko z czego
 się kákulowác Konwentowi potrzeba, á osobliwie ie-
 żeliby Przełożeni Zakonu niechcieli pozwolić zázywá-
 nia Książ y innych rzeczy. Więc że te dwie Bulle
 są pártikulárnie dane tylko tym dwiema Zakonom,
 nasz Benedykt ie wydał, do wszystkich Zakonow, áby
 Przełożeni Kommunikowane iákiekolwiek z Konwentu
 Biskupom rzeczy ná zád po odbierali: Excypując tylko
 ich *manu scripta* włásne, suknie, y Brewiarz; insze zaś
 rzeczy do punktualney należą restytucyi Konwen-
 tom, z ktorych co wzięli. Májąc też Oćiec Święty
 wielkie nád zwyczaj *desiderium* nabycia iakiey cząstki
 znaczney Reliquij Świętego Jana Ursyniego Biskupá
 Trauskiego Antenata swego, w którym Mieście po-
 winná Ciało ięgo Święte odbiera weneracyą: oznay-
 muie tedy o tym pragnieniu swoim serdecznym Nayia-
 śnieyszej Rzeczypospolitey Weneckiej, ktoremu Pan-
 stwu to Miásto jest przyległe, w Krolestwie Dalmatyn-
 skim, należące do Iurisdycyi Metropolitańskiej Ar-
 cybiskupá Spalátranskiego, z Biskupem swoim Szufrágá-
 nem, iáko jest świádkiem tego *Chiosolus* w Księdze na-
 zwaney, *Mundus Antiquus Et Modernus*; na którą afe-
 ktacyą pobożnego Pápiezá Oyca Świętego BENEDY-
 KTA XIII. nákloniwszy się láskawie Nayiaśnieysza
 Rzecz-Pospolita Wenecka wydała Ordynans, áby czym-
 prędzey ten prezent z pomienionego Miásta publiką
 sprowadzono: gdzie nie bawiąc Biskup Miásta tego
 przybył z znaczną Reliquią tego Świętego, oraz y z
 Autentykiem, ktorá w prędce byśá reponowana w bo-
 gatey krzyżatowej Urnie, y przyozdobiona kształtną
 na wybor złotą robotą, tak żeby się Nayiaśnieysza
 Rzecz-

Rzecz-Pospolita przed Oycem Świętym miała godnie z czym popisać y Naywyższy Pasterz był ukontentowany, tak wielowładnego y bogatego Państwa regalizacyą. Przybywszy z tą znaczną Relikwią do Wenecyi, była zaraz processjonalnie zanieśiona do Pałacu Arcy-Biskupa Trauskiego, ktorey Processyi asystowali Clerus wsiżytek, z Bazyliki Xiążęcey przy asystencyi wielkiego Podskarbiego całego Państwa Weneckiego Marka Rozzyniego, Jaśnie W. Jmci Xiędza Opatu Jana Marya Bettyniego, który niośł Autentyk tey Relikwij, przyśzedłszy tedy do wzwyż wspomnionego Pałacu tam Wikary Xiążęcy Antoni Zamporoni mając na to przygotowany Stoliczek, na kształt Ołtarzyka, tam postawiwszy ten S. Depozyt, zamknął go w szkatule bogatey y zapieczętował; a potym go zaniósł z podobną Processyą do Kościoła Świętego Marka, kollokując tę Świętą Relikwią na Ołtarzu Świętego Piotra który Ołtarz był umyślnie bogato nad to przybrany, potym zaśpiewawszy Antyphonę o tym Świętym, y uczyniwszy Thuryfikacyą, zamknął ją w dobrze blisko upátrzonem skarboncu, oddawszy klucze Podskarbiemu wielkiemu Państwa tego Antoniemu Ruzzyniemu, który ie zaraz z komplementem oddał pomienionemu Opatowi Bettyniemu, iako temu który był destynowany od Senatu Weneckiego do oddania tey Relikwij O. S. w Rzymie: który niebawiac, wybrawszy się z niektórymi Panami Weneckimi do Rzymu, tam posłaną oddał Relikwią, z następującą Ceremonią.

Ceremonia ktora się odprawiła w Rzymie dnia 27. Marca Roku 1725. przy Introdukcyi S. Relikwij S. Jana Ursyniego darowanej od Najjaśniejszey Rzeczy-Pospolitey Weneckiej Oycu S. BENEDYKTOWI XIII.

Przybywszy do Rzymu z wielką asystencyą, Panow Weneckich Jmśe Xiadz Opat Jan Marya Bettyni uwiadomiwszy w przod Kardynała Paulucciego o swoim przybyciu z Świętym Depozytem, prosząc aby o tym Awizował Oycu Świętemu, atoli iednak nie mogli mieć audyencyi, chcąc w przod o tym relacyą uczynić Posłowi Weneckiemu, na ten czas Piotrowi Kapellemu, ktory ná zaiutrz dnia 27. Marca o godzinie 14. żądał aby ten Duchowny tryumf z publiczną był solennizowany audyencyą; á ile wiedząc iż Ociec Święty choć Posłom prywatne tylko dawał audyencye, będąc zatrudniony ustawicznymi Nabożeństwami y mortyfikacyami: uczyniwszy tedy wszelką dyspozycyą, awizował y inwitował wszystkich solennie, na zaiutrz tym czasem wponiedziałek po południu uprzedziło 6. Kardynałow, z wizytą, do Ambasiatora Weneckiego, z wielką kortezyą pragnąc widzieć Świętą Relikwią, więc ciekawości ich iako y innych Prałatow y wielu Szlachty życząc za dosyć uczynić pokazaną Świętą Relikwią, ktorzy się wszyscy dziwowali tak wielkiemu prezentowi, ochoczey Generozyi, bogactwu y Delikatney nád zwyczaj roboćie, y zaraz dla więkzhey ochoty upewnili w tym Oyca Świętego, zalecając mu tak wielką Generozyą; o czym dowiedziawszy się y inni Panowie zachęceni z relacyi do widzenia co żywo poszło, dziwować się tak delikatney strukturze y Bogatemu Regałowi; we Szrodę tedy widziana była z rana ná wiekzhey Sali Ambasiatora Weneckiego znaczna apparencyá, áże się na ten czas w Rzymie znajdowało wiele tak Weneckiey iako y inney Cudzoziemskiej Szlachty y wielkich Pánow, więc każdy spieszył asystować tey publiczney Funkcyi, ziak naywiękzym aplau-

plauzem, chcąc Oycu Świętemu ten oddać Present, wkarcie tedy bardzo bogatey y ozdobney iáchał Jmsć Xiądz Bettyni, ktoremu asystował Prałat jeden Bazylki Xiążęcey Świętego Marká z Wenecyi, który na ręku trzymał rzeczoną Relikwią, y z Adjutantem kamery Xiążęcey: przybywszy do Pałacu Poselskiego, był zaproszony do sekretne go pokoju, dla oczekiwania tam na Posłá, który niebáwiąc zaraz dał Audyencyą: potym będąc wokowany ten Opat z Presentem do Oycá Świętego niośł sam Relikwią S. na ręku, y chcąc według zwyczaju ukłęknać przed Oycem Świętym nie pozwolił mu, ále sam z stápiwszy z tronu, ukłęknał adorując Świętą Relikwią swoiey Familij, potym ją pocałował y do czołá przytulił, z wielkim wszystkich przykładem y Nabożeństwem, zaczął potym sam Oćiec Święty, niektóre Antyphony wiersze y oracye, ná ktore odpowiadał sam Posel Wenecki, y rzeczony Opat, dała się potym słyszeć, Kapella Papiezka, z huczną y melodyiną rezonancyą, położywszy zaś Świętą Relikwią na Ołtarzyku, ná to sporządzonym, Oćiec Święty sam powrócił ná Tron, a rzeczony Opat Bettyni miał krotką do Oycá Świętego z wymowną elokwencyą Perorę ná którą sam Oćiec Święty odpowiedział, będąc ukontentowany tą publiczną Generozyą, protestując się chętnie odwdzięczyć z wizelką swoią obligacyą co wszystko wyraził w Liście do Dogi, y Senatu napisanym. Po różnych potym Dykursách J. P. Posel Wenecki, prosił Oycá Świętego áby mogli mieć akces do pocałowania nog jego, ci wszyscy Panowie y Szlachta, którzy nim dla asystencyi przybyli, iako też y Nacyonalistowie jego, ná co chętnie pozwolił Oćiec Święty y w prowadźiwszy Szlachtę Wenecką, którzy po odprawioney

Ce-

Ceremonij był ukontentowany nad innych Ociec Święty który wielce wychwalał wysoke ich Szlacheckie Urodzenie, y osobliwą ludzkość, którą mu wyświadczyli; potym byli przypuszczeni y inni wszyscy, którym Benedykcyą dał Ociec Święty y Indulgencye, traktując ich Oycowską klemencyą, przystępując zaś do pocałowania nog Oycá Świętego przykazał BENEDYKT Naywyższy Pasterz, aby solennie traktowano, J. X. Opata Bettyniego, Posła Weneckiego y innych wszystkich gości, wyrażając wszelką swoją obligacyą ku Nayiaśnieyszey Rzeczy-Pospolitey Weneckiey, za tak bardzo bogaty Prezent; z ktorego wielce był ukontentowany. Na ostatek utraktowawszy wszystkich hoynie, rozdał im wiele Odpustow, á nie bawiąc odiechali wszyscy do Pałacu Posła Weneckiego, ktorych on *lautissime* znowu utraktowawszy podziękował im za asystencyą ciesząc się z tego że nie litowali fatyg swoich; y tym się kontentując: że pod czas Roku Świętego tą publiczną przysłużył się Ceremonią.

Ioan:
Bettonl.
Ab: in
Cer:

Aże to był pierwszy Rok panowania Oycá Świętego, ktorego solennie zwykł każdy Benedykować *Agnus Dei*, BENEDYKT też XIII. przez trzy dni we Srzodę, Czwártek, y Piątek między oktawą Wielkanocną, to jest dnia 5. 6. y 7. Kwietnia tę odprawował Funkcyą ná którą Ceremonią wiele zawżę przybywało Kárdynałów, Funkcyą zaś ta odprawowała się na tey Sali, gdzie Wieczera Pańska bywa, y gdzie wielki konkurs rożnych zjeżdża się Pánow: była też na ten czas przytomna wielka Xiężna Toskańska Witowá y Xiężna Elektorowá Báwarská, ktorá umyślnie była przyjechała do tey Kościoła Kátolickiego Metropolij, dla otrzymania odpustu Jubileuszowego w tym Roku Świę-

Świątym w Sobotę potym przed Niedzielą białą uczynił nad zwyczaj wielką dystrybutę owych *Agnus Dei*; ktorých co żywo pragnęło ktokolwiek tylko na ten Jubileusz zawitał, tegoż też Roku chciał zaraz pokazać Cud przez te *Agnus Dei* Benedykowane od O, S. Benedykta XIII. między ktoremi ten naypierwszy y naypryncypálniejszy kładę.

W Kondognie Wfi Krolewskiej blisko Lodygianu, zaiął się ogień dnia 7, Sierpnia Roku 1725. w Domu J. P. Antoniego Sanaryki tak straszny, że do ugaszenia nigdy nie był podobny, który spodziwieniem wszystkich spektatorów, nie tylko temu Domowi ale y poblížszym znaczną był do ruiny okazywał, uważając tedy przytomni tak ułożone drzewa, stopy, siano, zboża, y infze rzeczy, przypatrując się oraz że ogień już wszystkie dobrze ogarnął Dachy, które gorzały bez miłosierdzia, widząc tudzież że liczne z wodami na poratowanie przychodzące Pospolstwo mniej pomagało ruynowali bogate Suffity, tłukli ozdobne Mury, lali nieprzeftanne wody, mając nadzieję ugaszenia, ale daremnie, bo się ogień tym bardziej ieszeze szerzył, które nieszczęście wziął na reflexyą Pleban rzeczonego miejsca. Anioł Bellony z instynktu Boskiego przypomniał sobie iak wielkiego waloru y osobliwey estymacyi są *Agnus Dei* Benedykowane od Pápieżá BENEDYKTA XIII. przez ktore BOG już niektore uczynił był Cudá, wziąłwzy tedy iedne z tych rzućił z żywą wiarą w ogień, co iak prędko uczynił, zaráz ogień ustał zpodziwieniem wszystkich, y niedosyć natym, Cudowniejszego coż ieszcze stało się, ten bowiem *Agnus Dei* będąc robiony z wosku, który zwyczajnie topnieie był po pięci godzinách y więcey w całości

Ioan:
Pittoni.

znaleziony w ogniu, wniczym nienaruszony y owszem nie tylko ná nim ale y na popiele mógł każdy rzetelnie przeczytać te słowa *BENEDICTVS XIII.* który Cud wyexaminowawszy wprzod J. Xiądz Kárminaty Wikary Generalny y Officyał Generalny Lodigianu z Dekretem Autentycznym dnia 24. Listopáda odesłał go do Proboszcza Infułatá Bártłomiejá Roty do Gondogny, oznáymiwszy otym y O. S.

CUD DRUGI.

Ex Aq:
Patriar:
Consist:
Ven:

W Roku 2731. 28. Września Jerzy Borezzá kupiec sławny Wenecki, iádc w interesie do Ferázá Bárką przybliżywszy się do Chiofy nieszczęściem nátarła drugá płynącá zwiátre m Bárká do Wenecyi, iego rozbiła Bárkę, widząc się być w wielkim niebezpieczeństwie y ostátniey toni pomieniony Jerzy Borezzá przypomniał sobie, że má przy Relikwiach *Agnus Dei* *BENEDYKTA XIII.* słysząc że wielu w nieszczęściu ratunku doznało ktorzykolwiek przy sobie noszą to *Agnus Dei*, ofiarował się tedy **BOGU** y **N. M. Pannie** y rzecze: Święty Pápieżu, **BENEDYKCIE** ktorego *Agnus Dei* Konsekrowáne przy sobie noszę niech że przy nim Boskiego uznám ratunku, w tym niebezpieczeństwie pokázal mu się ná brzegu bliskim Dominikan wołając go niby do siebie, ten serdecznie wstępnawszy dobywszy do pływania siły, nápadł ná płynące ku sobie drzewo, ktorego uchwyciwszy się szczęśliwie do Portu przypłynął ale ten Benefaktor w Habićie Dominiká Swietego zniknął, powróciwszy tedy ná odwrot do Wenecyi Jerzy Borezzá, ten Cud przed Pátryáchą pod przysięgą zeznał.

Po inższych zaś mieyściach jest także Cudownych Historyi o tymże *Agnus Dei*, którym się na różne defektá ludzie leczyli y leczą, ale żem tych Autentycznie nieczytał do inższych ciekawego Czytelniká Autorow odsyłam.

Roku zaś 1725. dnia 10. Kwietnia Expedyował Oóiec Święty iedno *Breve in Favorem* Zakonu Kaznodzieyckiego, w którym pozwoił Oycom Dominikanom gdziekolwiek się znajduią aby mogli bez żádney przeskody y licencyi *loci Ordinarij* w Niedzielę 1. Pazdzierniká solenną odprawować Proceßyá N. P. M. Rozańcowey z iák naywiększym applauzem y pompą, po Mieście y Ulicach, y gdziekolwiek się podobá bez asystencyi włáshnego Plebana ktore *Breve* znajduie się w komentarzach Konstytucyi Apostolskich Tom 5. Num: 16. wydáne od Kárdynała Petry, który także świádczy iż sam widział że tenże Oóiec Święty BENEDYKT XIII. pieşzo z wielkim Nábożeństwem y affektem nieraz tey solenney asystował Proceßyi, z odkrytą głową, trzymáiąc w ręku wielką swicę. Wydał y drugie *Breve* pozwalájąc Zakonowi Dominiká Świętego, aby z podobnymże Tryumfem odprawować Proceßyá Náýkodszeo Jmienia Jezus dnia pierwszego Stycznia, ktorá Proceßyá iuż po wielu w Polszcze Miástách odprawuie się.

Widząc potym Naywyższy Pasterz iż czas naznaczony do Celebrowánia Concylium w Rzymie nie był sposobny, wydał Edykt który się zaczyna: *Supremi Sc.* w którym prolongował rzeczónie Concylium, naznaczywszy mu termin ná wtórą Niedzielę po Wielkinyocy, który dzień iák nástąpił zaczął go solennie w Kościele S. Jána Lateráńskiego, z wielkim applauzem

y Honorem dawszy w przod wydrukować Artykuły do Aktu tego należące, także praw Kanonicznych Tytuły, y inſze potrzeby: co wſzystko mądrze y chwalebnie ſporządziwszy wielce ukontentowało Oycá Świętego ile że żadney w niczym nie było oppozycji. Odprawił tedy ośm ſeſſyi to ieſt dnia 15. 22. 29. Kwietnia a 4. znowu dnia 13. 22. 27. y 29. Maja y tak uczyniwszy należytą tych wſzystkich ſeſſyi dyſtrybutę przypadł dzień Anniwerſaryiny iego kreacyi ná Pápieſtwo, ktorego, ſię podpisał ſám wprzod ná tym Concylium przynim 52. Kárdynałów, 5. Arcy-Biſkupow, 39. Biſkupow 3. Opatow ktorzy wſzyſcy przytomnemi byli właſnymi Oſobami na tych ſeſſyach: podpisało ſię także 16. Prokurátorow od tych Biſkupow, ktorzy byli *absentes*, nie mogąc dla ſłuſznych przeſzkąd przybyć náoſtatek dwáy Sekretárze tego Concylium.

Po tych Ceremoniach ná Inſtancyą Wielkicy Xiężny Toſkańſkicy pozwolił Ociec Święty chętnie aby była renowacyą pewney ſolenney funkcyi, która od wielu lát nie była widziana w Rzymie, to ieſt Koronacyą pewnego Poety ktorzy był nazwany Xiążęciem Poetow, ten zwał ſię *Mon Signior Cavaliere Bernardino*, ktorzy peſen był mądrych ſentymentow, tak z Piſmá Świętego iáko też y z Doktorow Świętych a wſzystko wybornymi wierſzami, álbo wdzięcznym ſpiewaniem wyrażał, przez co nie tylko náyprzednieyſzych Poetow Wloſkich przechodził ale y Caſey Europy, ten znajdował ſię ná ten czas w Rzymie pod czas Roku Świętego, dla doſtąpienia Jubileuſzu, mając tyſięczne niewymownych ſwoich záſług, wyſokicy y dowſcípney Náuki do Xiążąt y Kárdynałów rekommendácye, ſám też między godnemi Kawálerámi był niepoſłedney eſty-

macyi, ktorego slyszac raz w wieczor mowiacego y
 spiewajacego Heroiczne wiersze, wszystkie przytomna
 Szlachta y uczeni ludzie wydziwic sie nie mogli, sam
 Ociec Swiety dowiedziawszy sie o nim chcial go widziec
 y wokujac go do siebie Oycowski mu swiadczyc dekla-
 rowal respekt, a ze na ten czas Caly Rzym o nieslycha-
 nym y rzadkim dowcipie ustawicznie szepstal, tego
 wielkiego Poety, tydzienne dajac mu enkomia, pu-
 publikujac go co zywo byc godnym Koronacyi: Wiec
 Ociec Swiety zyczac sobie za Panowania swego miec
 ten honor, y tryumfalna odprawic Ceremonia obral
 J. P. Margrabięgo nazwanego *Cenci* iako tego, ktory re-
 prezentowal Naywyzszy Senat Rzymski: aby go ten
 Koronowal w Kapitolium. Przyozdobiwszy tedy kosztow-
 nie dla wiekszey Magnificencyi Sale wielka, dnia 5.
 Maja Roku 1725. zapraszano solennie wszystkie Szlachte,
 takze Duchowieństwo, na ktora publice przybyli y
 nayprzedniejszy rozných, nauk Doktorowie, sam Gu-
 bernator Rzymski iachal wkarycie z tymze Poeta, kto-
 ry stanawszy przed Bramą Rzymskiego Kapitolium, byl
 przywitany od Senatu Rzymskiego, ktoremu on odpo-
 wiedzial wyborna mowa; a wchodzac do Kapitolium
 dala sie slyzec liczna Kapella z wdziecznymi sympho-
 niami wszedszy wszyscy na Sale tam usiadszy Prezy-
 dent mial wymowny Panegiryk na pochwalę Senatu
 Rzymskiego y slawnego tego Poety, po ktorym y inisi
 godni Oratorowie formowali z osobliwym konceptem
 apprekacye: gdzie kazdemu z osobna niebawiac, od-
 powiadal; y dziękował ten godny Poeta: z wielkim
 podziwieniem wszystkich sluchajacych. Potym w przy-
 tomności 36. Kardynalow y wielu Biskupow, Praszarow
 uczonych Doktorow, y niezliczonych Szlachty, J. P.

Márgrabia Cenci w Toge ubrany *in assistentia* 10. Senátorow Koronował własnemi rękami Poetę rzeczonego, włożywszy mu na głowę szczerozłoty wieniec laurowy: y tak zakończyła się ta solenna Ceremonia, po ktorey był zaprowadzony do bogatey Káraty, nakładał tryumfalnego wozá, przy rezonancyi Trębáčzow aż do Páľacu Gubernátorá Rzymkiego. Wszystkie zaś dedykowane iemu Pánegiryki y Enkomia, iáko teź y cała publiczná tá Ceremonia iest wydrukowana, przez X. Kálinę Soc: *FSV*. Co wísztyko znáydziesz *in Historia Cronologica veteris testamenti Cap. 22. lib. 4.*

Tu wracając się do Benedyktá, który wydał Ordynans do Kárdynála swego Wikáryego, áby uformowałszy Instrukcyá, tak z Świętych Kánonow, z Świętych Oycow, iáko y z Pontyfikátu Rzymkiego o Kryzmie, dał ją wydrukować, co się y wpródce stało dnia potym 20. Maja Roku tegoż w samę święteczną Niedzielę poiachał Oćiec Święty do Láteránu gdzie asystował w Chorze z inszemi Kánonikámi na godzinách, á potym prywátne Celebrował Mszá S. po ktorey wszedł na Ambonę, kázac ludziom, y opowiadając im godność wielką Sákrámentu Bierzmowania, ktore skończywszy Kázanie, zwielkim ukontentowaniem pobożnych bierzmował Dniá tego na 300. Peregrynántow. Będac teź zatrudniony Interessámi Kościoła Świętego Kátolickiego Rzymkiego, á niechząc przy tym zapomnieć, y Metropolij Benewentańskiej, więc obrał sobie za koadjutorá y Administrátorá tego Kościoła Mikoláia Kościa, z Dyecezyi Benewentańskiej, promowując go wprzod na godność Kardynalską, który został Kárdynálem Prezbiterem, *Tit. S. M. In Dominica* dnia 11. Czerwca Roku 1725. przy ktorey okázyi został także
Kar-

Kárdynałem Dyákonem, *Tit. S. M. ad Matres* Mikołaj Giudice Neapolitancyk. Uspokoil też szczęśliwie Interes zawziętey sprawy, ktorá przez czas długi trwała między Kościołem Abbacyalnym Gory Kassyneńskiey y Kollegium S. Germána, gdzie w obšzerney Konstytucyi wydáney dnia 4. Sierpniá Roku tegoż, ktorá się zaczyna *Quod inscrutabilis &c.* Aprobował wszystkie *Privilegia* pozwolone od Oycow Świętych, tey wspinałey Abbacyi deklarując iż ten Kościół Abbacyalny zdawna jest w Kassyneńskiey Dyecezyi, między innymi Kościołami za Kathedralny poczytany, y iż Opát ten má Jurisdykcyá Biskupią wszystkiey Dyecezyi: Położył tedy milczenie wieczne tak Kápitulę iáko y całemu Duchowieństwu, y Pospolstwu Miásta S. Germána, anihilując Erekcycyá nowego Biskupstwa y pretensyá niełuszną zazywania Herbu Biskupiego.

Wizytował też nasz BENEDYKT często Kościoły, gdzie idąc dnia pewnego do Kościoła ŚŚ. Apostołow, widział ozdobny kámién blisko Zákrytyi, ná którym była wyryta Beneficencyá tego Pápiezá, że ten Kościół sam Konsekrował, ktorá inskrypcyá uwážając y czytając, nápadł ná słowá *BENEDICTVS XIII. ex Ordine Predicatorum*, z ktorey Inskrypcyi był wielce nie kontent, mówiąc: iż iá nie iezdem záden wychódek z Zákonu Dominiká S. ani mię też moy Generál licencyował od Profesyi, y owszem záwsze znam się być Brátem Dominikánem, więc kázal poprąwić y nápisać *BENEDICTVS XIII. Ordinis Predicatorum*. Nastąpiwszy potym dzień 24. Grudniá a ostatni Roku Świętego zamknął Oćiec Święty Brámę Bázylki Wátykanskiey, z tą aparencyą y asystencyą iák iá y otwierál w przytomności Kárdynałow y Náyiaśnieyżego Pretendenta Angielskiego

skiego, wszystkich Ministrów, y Wielkiego Gminu ludźi, tak całego Rzymskiego Miasta, iako y Forestyerow. mając zaś osobliwe Nabożeństwo ten Święty Oćiec do Świętego Filippá Neryusza za ktorego intercessyą odbierał wiele łask tak Duchownych iako y doczesnych uważając oraz y Nabożeństwo ktore miał o y ma dotąd Pospolstwo Rzymskie do tego Świętego, będąc mu obligowani za to Naybardziey, że przez lat 60. wiele prac podejmował, około Dusz ludzkich, iako mu Kościół Święty przyznaie: *innumeros pene Filios JESV Christo peperit*: dla tych tedy przyczyn, wydał *Præceptum* dnia pierwszego Czerwca Roku 1726. aby tak w Rzymie iako y w całym Rzymskim Państwie, Uroczystość Świętego Filippá Neryusza ktorá przypada 26. Maja, Święcili, słuchając Mszy Świętey, y żadney nie robiąc roboty, według przykázania Kościoła Świętego. Wydał także drugie *innotescentiales* dnia 17. Czerwca, Roku tegoż postanawiając aby na każdy dzień wiecznymi czasy, obadwá Ołtarze tak w Kaplicy gdzie Ciało tego nienaruszone konserwuje się, iako też przed Kaplicą byli uprzywilejowane dla wybawienia Dusz z Czyścá, pozwolił także wiele Odpustów tym wszystkim którzyby Kaplicę Świętego Filippá Neryusza w Kościele Wielebnych OO. Philippinow, nazwanym *S. M. in-vallicella* w Rzymie wizytowali.

W tymże Roku dnia 7. Sierpnia wydał *Breve*, ktore się zaczyna: *Quemadmodum Redemptor*. w którym deklaruie Błogosławioną sługę Boską nazwaną *Hyacintha Marefcotti* Zakonnicę Profeskę trzeciego Zakonu Świętego Franciszka pozwalając oraz oniey *Officium* y *Mszą* Świętą odprawować, w ten dzień ktorego umarła, ale tylko w ziemi Wignanolkiey, y w tym Mieście gdzie się rodziła, y w Witerbie gdzie umarła, y gdzie
Ciało

Ciało iey w całości iakom sam widział, jest reponowane, y w całym Zakonie Świętego Franciszka, y innym też Kapłanom, którzy często z Nabożeństwem przybywają do Ciała tey Świętey.

To expedyowawszy BENEDYKT XIII. uważał wielkie prerogatywy, zasługi znakomitego Męża, którego promowował na godność Kárdynałską. A był ten *Andreas Ercole Discegni Francus*, który został Kárdynałem dnia 11 Września Roku 1726. Konsekrował w tymże Roku z Solenną Ceremonią Bazylikę Świętego Jana na Láteranie w przytomności wielu Kárdynałów, Kápituły Wátykańskiey y Kánonikow tegoż Kościoła, którzy suplikowali do Oycá Świętego, żeby w całym Kościele Bożym tey Konsekracji pamiątká była; więc Naywyższy ten Pásterz wydał dekret, dnia 14. Września, w tymże Roku, aby corocznie Officium y Msza Święta odprawowała się o poświęceniu tego Kościoła naznaczywszy dzień tey Uroczystości 9. Listopáda, którego to Święto corocznie przypadać będzie. Do Lekcyi zaś szostey w drugim Nokturnie, Brewiarzá Rzymskiego przydano to: *Eandem Ecclesiam Incendijs, vastationibus, terra insuper motibus discedam, everfamq; ac sedulá Pontificum Curá reparatam, nova post modum molitione restitutam BENEDICTVS XIII. Pontifex Maximus Ordinis Prædicatorum die 28. Aprilis Anní 1726. ritu solemní Consecravit, ejusque celebritatis memoriam hac die recolendam statuit.*

Tu znów uzukontentowaniem wszystkich kreowál dwóch Kárdynałów następuycey, Mikołája Máryá Lerkáriego Genuencyká, który tytułowány Kárdynałem Prezbiterem S. S. Janá y Páwła. Drugi Wawrzeniec Cozzá

Bernárdyn z Dyecezyi Gory Friaskońskiej, rodem z Miastá Świętego Wáwrzyncá.

Promowując zaś, pilno honor Kátolickiego Kościoła chciał go też nowemi przyozdobić SS. Pańskich splendorami; więc że następowała ośmi Świętych po zakończonych Processach Kánonizacyá, ktorá Ceremonia miała się odprawić u Świętego Piotra ná Wátykanie, rozdzielił Benedykt tę solenną funkcyá, ná trzy dni, w w Mieściecu Grudniu, w Roku 1726. ná ktorey Ceremonij Naywyższy ten Pasterz Wikáryusz Chrystusa Páná wszystkie słowá z wielką rewerencyą czytał, co wszystko obszerniey opisuje w Komentarzách swoich Kárdynał Petra Tom: 5. Nu: 14. nastąpiwszy potym dzień 10. Grudnia, oddał zwykłą Ceremoniá wzwyż spomnionym Kárdynałom Kárdynałskie Kápelutze, po ktorey Ceremonij Kánonizował Błogosławionego Turbiusza Arcybiskupá Limáńskiego, Błogosławionego Jakubá z Márchij Bernárdyná, Błogosławioną Agnieszkę z Gory Policyańskiej Zakonu Káznodzieyckiego. Dnia zaś 27. Kánonizował Błogosławionego Pielgrzymá Láziozego Zakonu OO. Servitow, Błogosławionego Janá od Krzyża, Zakonu OO. Kármelitow Bosych y Błogosławionego Fránciszka Solaná Zakonu S. Fránciszka, ná koniec ostatniego to jest Grudnia w piśał w tenze obizerny Kátalog SS. Pańskich, dwóch Błogosławionych *Societatis Jesu* Aloizego Gonzagę y Stánislawá Kostkę.

Dla záchęcenia zaś prawowiernych Kátolików, do większego Nábozeństwa, ku S. Pátrzyarże Józefowi, y dlá wzywánia potrzebnego we wszelkich potrzebach iego *Patrocinium*; wydał Dekret dnia 19. Grudnia, Roku 1726. Ordynując aby tak w Litaniach o Wszystkich

skich Świętych iako też y w Litaniach zá konáigcych wspomniane było Jmie, Świętego Jozefá, czego sobie zdawna zyczono, żeby spiewając Święty Janie Chrzcicielu modl się za nami, spiewáno zaraz Święty Jozefie modl się za nami, przykazując oraz, żeby ná potym to we Mszałach, Brewiárzách, Pontyfikakách, y Agendach drukowano.

Zyczył też sobie po rożnych fatygách náviedzić kochane swoje Miásto Benewentánskie, więc w tym Interesie exponował intencją swoję, y wołą Kárdynałom, dekláruiąc prędko powrócić, ale zrozumiałwszy wielką w tym trudność, u Kárdynałow inšze wynalazł remedium, prezentując im Bullę Klementa VII. ktorá opisuje: że ten Pápiež wyjechał był także ná Koronację Károla V. do Bononij: w ktorey przydáno y to: że Elekcyá Pápiežá w Rzymie sámym być powinna, nie tam gdzie Ociec Święty umiera. Ná tę wielką remonstracyą otrzymał ná to konsens Ociec Święty, ale z wielkim nieukontentowaniem Duchowieństwa y ludzi, wyjechał z Rzymu dnia 29. Márca w Roku 1727. báwiąc w drodze dni 10. á w Benewencie stánął dnia 7. Kwietnia o godzinie 17 w ktorey podroży kázál przed sobą iachać Kápelánowi z Przenayświętšym SAKRAMENTEM, y gdziekolwiek záwitał, wyjeżdžáli ku niemu wielcy Pánowie, Duchowni, witali z Dyecezánami y Párochiánami, przy uderzeniu we wszystkie Dzwony, wszędy z wielką radością Pospolstwá, Miášt, y innych Forestryerow, przybywali y čisneli się po Błogostáwienstwo do Oycá Świętego, w téy podroży Mszy Świętey nie opuščzál, po ktorey rozdawał Odpusty, Ubogim chojne iałmužny, Košciólom zruynowaným znaczne donátywy.

Ioan:
10.

Wiácháwſzy do Benewentu, iákom powiedział o
godzicie 17. dnia 7. Kwietnia, z oſobliwą konſolacją
y radością niewypowiedzianą Poſpolſtwá, kázáł ſię nieſć
w lektyce nappierwey, do Koſciółá Kathedralnego, gdzie
w Zákryſtyi miał do támteytzey Kápituły przemowę ná
trzy kwádranſe, rekomendując im między inſzemi rze-
czami pilność do Choru, y wſzelkiego Nábożeńſtwá
wziáwſzy ſobie za Themá owe z Ewangeliey ſłowá: *oves
meæ vocem meam audient*, to ſkończywſzy, wizytował w
wieczor ſzpitala pielgrzymſkie, nogi im umywał, do ſto-
łu im uſługował, do Choru potym ſám przychodził ſpie-
wając z Kánonikámi kánoniczne godziny, ná Kázániá
uczęſzczał, náuki Chrzeſćiańſkiey náuczál, Exorty o Nay-
ſwiętſzey MARYI PANNIE miewál, ludziom w Ko-
ſćiele będącym z Przenáſwiętſzym SAKRAMENTEM
Benedykcyą dawał, w ſámę Niedzielę Wielkánocną
Pontyfikálnie Mſzą Świętą ſpiewál, ktoremu roźni Ar-
cy-Biſkupi Biſkupi y Kánonicy Inſuláci aſyſtowáli w
przytomności całego Mágíſtratu, po Ewángalij zás
miał ná Ambonie Homilią do ludzi, ná owe ſłowá:
deſiderio deſideravi hoc Poſcha manducare vobiſcum. Przez
którą Audytorá poruſzył do Płáczu. We wtorek zás
Wielkánocny Konſekrowál Koſciół Kleryków Regu-
lárnych, Miniſtrow chorych, dedykowány Świętemu
Philippowi Neryuſzowi, y dwa poboczne Ołtarze, od-
práwiwſzy wprzod ſoleną z Relikwiámi Świętymi (kto-
re ſą potrzebne do tey Konſekrácii) Proceſſyą. Tym
zás Oćiec Święty Dárowál bogáty z Pátyną Kielich,
Bierzmował roźnych Pánów Neapolitáńſkich, y innych
ludzi wielką liczbę: zás kaźdym teź rázem odieździa-
jąc po tych Świętych Funkcyách do Pálácu, gromá-
dne mu Poſpolſtwu dáwał záwſze Benedykcyą, ná którą
ſię

się zofobliwym affektem y Nábożeństwem co żywo
 ćisnęło.

Zábawiwszy Oóiec Święty Swiętobliwie w Bene-
 wencie przez dni 36. wyiáchał po południu dnia 13.
 Maja, Roku tego 1727. dając przy wáledykcyi osta-
 tniey, niezliczonemu ludowi Benedykcyá, który się ná-
 to zgromádził: w tey podroży kázal tákże iáko y przed-
 tym iachać Xiędzu przed sobą z Przenáyswiętšzym SA-
 KRAMENTEM, w ktorey wizędzie miał liczny kon-
 wuy, chętnie od wšzystkích uznawał usługi. Stánał ná
 powrot šczęśliwie w Rzymie dnia 25. Mája, przed
 wieczorem, w dobrym y czerštwym zdrowiu, z wielką
 rádošciá wšzystkích, gdzie zaráz poiáchał do Bázyliki
S. Mariae Majoris nazwaney ná dźięk czynienie Nay-
 świętšzey MARYI PANNIE, potym do Košcioła Do-
 minikańskiego *S. Mariae super Minervam*, ztamtąd do
 Swiętego Philippá Neryuszá, gdzie dowiedziawszy się o
 chorým Generále Oycow Jezuitow pošpieszył z wizytá
 do niego, ktorego widząc w wielkiej šlábošci klękna-
 wšzy ná koláná przy łozku chorego, zaczął mowić nie
 ktore modlitwy o Swiętym Philippie Neryuszu, ktore
 skończywszy, chory udrówiony został, zá co mu
 wprédce podźiękował. Ná ostátek poiachał do Wa-
 tykańskiey swoiey rezydencyi.

Po tey podroży nástąpiłá drogá w krotkim czáście,
 ale krotšza, Przybył do Rzymu Náyiašnieyszý Elektor
 Arcy-Biskup Kolonki ná Konsekracyá, gdzie wprédce
 štanęšá deklaracyá, že tá konsekracyá nie w Rzymie
 ale w Witerbie Miešcie bardzo piéknym, w Páńštwie
 Rzymikim odpráwować się będzie: w ktorym miešcie
 Košciół Káthedrálny zátzczycá się Ciálem Swiętego
 Walentego Męczenniká y Swiętego Hilarego Dyáko-
 ná

na, iest y kámién bardzo piękny, ná którym ścięci ci Święci, u Pánien nászych *A. S. Dominico* iest Celá B. Lucyi Nárnienkiej, y Krzyż z Figurą Ukrzyżowanego Paná JEZUSA, od ktorego odebrała bliżny w rękach, nogách, y Bógu, tá Świętá Pánná. U drugich teź Pánien Świętego Franciszka zaliczycią się Panny Zákonne Ciałem nienárušonym Świętey Roży Witerbskiej, ktorá w bogátym Grobie złotemi y srebrnemi róžami przybránym ná Kátáľalku spoczywá. Zdobią takze to mieysce Święte, wielkie szczerozłote y srebrne lámpy, aslystuiący ze złotá y srebrá Aniołowie, tá mze przed wielkim Ołtárzem wiśi lámpá z sámych paćierzy łáspizowych, *suffit* w tym Kościele bardzo bogáty zrobiony kosztém Klemenfa VIII. Biskup Miásta tego, má bogátą intrátę 16000. szkudow, w tymze Mieście u OO. Franciszkanów ná Cmentárzu stoi Amboná kámienná z ktorey Święty Bernardyn zárlwe niegdys powiadał Kázania, do tego Miásta wybrał się Ociec Święty BENEDYKT XIII. dnia 8. Grudnia, tam przyblizaiąc się ku Brámie (ná ktorey ozdobná Státuá kámienná stoi, Świętey Roży Witerbskiej) Ociec Święty, zászedł mu Mágistrat drogę, Prezentuiąc przy Pánegirycznym przywitaniu Miásta tego klucze, po ktorey Ceremonij wysiadł Ociec Święty z Kárety y poszedł do Konwentu OO. Dominikanów blisko Brámy będącyh názwanym *Alli Gradi*, tam z Braćmi wespół w Refektárzu obiad Zákonný ziadšzy, gdy po skończoney Refekcyi usiadł przed Refektárzem ná stácyách ná gošey láwce, zrzuciwszy bogáty posłány Dywán; chćiał go pewny Zákonnik pocałowác w nogi, ale się oto wielce gniewał, y owszem sám przed Refektarkiemmi drzwiami zyczył sobie leżeć, y prosić aby ponim wy-

wychodzący Bracia z Refektarza deptali, na co że Nayprzewielebniejszy Generał Zakonu Tomasz Rypoll (dotąd szczęśliwie rządzący Zakon Káznodzieycki) pozwolić niechciał! rzewnie płakał, którego pokory pamiątką na pięknym kamieniu przy drzwiach Refektarskich złotem jest wyrysowana literami, po obiedzie zabawił się Ociec Święty wizytą miejsc Świętych tak w Kościele iako y w Konwencie, wizytował najpierw Cele Świętego Antonina, Arcy-Biskupa Florentyńskiego, ukontentował się potym widzeniem obszernych y długich dwóch Dormitarzow, na których odprawował Kápitulę Generalską O. Ján de Vercellis Generał całego Zakonu Káznodzieyckiego, za którego stanęła translacya Świętego O. Dominika, tenże Generał był potym obrany Pápiezem ale śmierć iadącemu na Koronacya życie odebrała: te kurytarze są przyozdobione ślicznemi pikturami, blisko nich w Prátełach między kamiennemi kolosami są dwie Fontanny, ktore na lato słodkie zdobią muszkatelowe winograpy, z Konwentu poszedłszy do Kościoła BENEDYKT oddawszy w przod weneracya Przenajświętszemu SAKRAMENTOWI ucieszył się ozdobną na murze pikturą Nayświętszey MARYI PANNY nazwanej *alle Gradi*: gdzie blisko spoczywa Ciało Błogosławioney Franciszki Wachini Terciarki Zakonu O. S. Dominika, na przeciwko zaś tego jest Grob wspólniały Klementa III, Pápieza, który w tym że Kościele Kánonizował Świętą Jadwigę Polkę, ktorey ciało wielkimi slynie cudami w Kościele Trzebnickim u WW. PP. Cysterfek: Obraz iey barzo bogaty w Oltarzu, w Mieście też po Pálacach y Kámenicach zdobią iey obrazami, y Statuami, wysokie Facyaty, w tymże Kościele ukontentowane

Serce

Serce Pobożnego Pápiezá, z Kaplicy Nayśłodszego Jmie-
nia JEZUS, w ktorey Oéiec Święty Pátryarcha Domi-
nik częste medytacye odprawował, do samey Krwi się
biczował, która się do tąd Autentycznie w skarbcu kon-
serwuię w kryształowey Ampułce, tamże w wielkim
poszanowaniu konserwuią Kielich O. S. Dominiká,
Drugi S. Jacká Polaká, trzeci S. Piotrá Męczenaika,
S. Thomásza Anielskiego Doktora Bibliá, co wszystko
całuiąc Naywyższy Pásterz, przemocowawszy ráno dnia
9. Grudnia pospieszył do Kościoła OO. Dominikanów
za Miastem nazwany *S. M. alli Querci* to jest Nay-
świétszey Pánni MARYI Dębowey, ato z tey przyczy-
ny. Pewny chroniąc się przed Nieprzytacielem swo-
im uciekł w obszernym polu pod dąb, ná którym gdy
się chciał utaić między rozłożystym gáłęziem, znalazł
tam siedzących Aniołów Obráz Nayświétszey PANNY
MARYI maluiących, u których iako y u samey Nay-
świétszey PANNY MARYI wszelką znalazł protekeyę,
y assekuracyę, które widzenie że prędko znikło, nie co
przestraszyło tego człowieká, pozostały jednak Obráz
ćieszył go y obietnica N. M. Panny, więc zszedłszy z
drzewa, rzecz wszystkę opowiedział támtęyszey Kapi-
tule pod przyśięgą y Mágistratowi, ná tym zaś mie-
scu Kościół wspaniały wymurowáno, w prędcę, w kto-
rym Obráz ten stoi w Ołtarzu ná tymże dębie między
dwieią gáłęziąmi, gdzie wiele łask doznawiają ludzie,
iako pokazuia bogate z Kleynotow, ze złota, srebra,
lámpy y wota; *suffit* w tymże Kościele bardzo bogaty
podobny do tego co w Rzymie u Świętego Janá ná
Lateranie spráwiony kosztem Páwła Piątego Pápiezá.
Tam przybywszy Oéiec Święty BENEDYKT XIII. z
śliczną asystencyą, dnia tegoż Konsekrował Tego Nay-
ia-

jaśniejszego Elektorá Arcy Biskupa Kolonfskiego, ktorému do tey Ceremonij alystowali Jmśc Xiądz Sarmattei Biskup Witerbki, *Farfetti, Fini, Santamaria*, y Gámbaruzzi Biskupi w przytomności także Xiężncy Wielkicy Toskańskicy Ciotki tego Najjaśniejszego Arcy-Biskupa funkcyá tá solenná wielká miała Magnificencyá, tak z przepysznego obicia, którym był adornowany ten Kościół, iáko teź y z poblížszych Szlachty, która dlá ciekawości przybylá. Ceremonij tey Konsekracji nieopisuję, bo wiadoma kazdemu: Generozyá tylko tego Arcy-Biskupa wyrażam, który za tę pracá dał Oycu Świętemu szczerozłotyeh bogato robionych y Kósztownemi kamieniami przyozdobionych lichtárzow 6. Krzyż wielki szczerozłoty, Rozaniec z Perel wielkich Vrvanskich, w którym dziesiątki były Smaragdowé, smalcowane złotem, Metal także złoty, Krzyż Dyamentowy, ná pierśi wielkiego wáloru y Wexel ná 24. tysiące (ná podrozą) szkudow, Rzeczonym Jhmścióm Alystentóm kazdemu z osobná Pierścień Dyamentowy, wáloru sto Doppiów, Bratu zaś Jmści Xiędza Biskupa Santamaryego dał złoty Zegárek z repetycyami w którym było 26, Dyamentow, Drugi podobny Mágistrowi *Ceremoniarum* nazwany *Realí*, kazdemu Kápelánowi 100, szkudow, kazdemu Dworzánowi 30. szkudow, na ostátek stangretóm 30 Doppiów. Zakończywszy z áplauzem tę solenná Konsekracýá Ociec Święty, benedykował w Refektárzu Dzwonek nád stołem, gdzie teź y miała ná prędcie posilił się refekcyá, ktorego beneficencyá pod Krucyfíxem wyrytá złotemi literámi ná kámienu. Po obiedzie zaś wybrał się Ociec Święty ná powrot do Rzymu (*in Crastinum* májac w przod Mfzą Świętą przed

przed Ciałem B. Hyacinty) ktorego konwoiował
Najiaśnieyszy Elektor Arcy-Biskup Koloński: iadąc
na Rzym do Neapolim z Xiężną Ciotką swoią.

Powrociwszy z Witerbu do Rzymu promowo-
wał zaraz na godność Kárdynalską piąci Godnych
Mężow, dnia 26. Listopada Roku 1727. ktorzy tu
następują.

Anioł *Maria Querini* Wenetczyk Benedyktyn Bi-
skup Brzeski *Didacus de Astorga y Céspedes* Hiszpan
Arcy-Biskup Toledit *Sigmunt de Collenitz* Niemiec Ar-
cy-Biskup Wideński.

Philip Ludwik *de Sinzendorf* Niemiec Biskup
Jauryneński Jan *de Motta y Silva* Portugalczyk Ka-
nonik Lisboński.

Gdy potym nastąpili po wielu mieyscach we
Włoszech wielkie trzęsienia Ziemi, straszne wichry,
nieprzeftanne deszcze y powódzie; ktore wszystkie
zalewały polá y gronta, y infzeniepowetowane szkody
poczynily, wydał dnia wtorego Stycznia Roku
1728. Ociec Święty iedno *Breve* ktore się zaczyna:
cum iustus &c. iakoby otwierając w Rzymie dla cá-
łych Włochow y wysp przyległych skárb Odpu-
stow z publikacją Jubileuszową, animując w tey Bul-
li wszystkich do pokuty, aby zrzuciwszy złych ná-
łogow sukienkę, przybrali się w nową Cnot Świętych,
zeby tak każdy mógł przystąpić z ufnością do Tronu
łaski Bożey, y Modlitwami, postami, iámużnami, y
infzemi pobożnemi uczynkami przeprosić *Majestat*
iego, zeby odwrócił od nas tę zasluzoną za grzechy
nasze, plagę.

Aże zbáwienie nasze záwisło na Chwale Boskiej,
więc aby więkšzy affekt dla zbáwienia dusznego do
Na-

Náboženstwá mieli ludzie, wydał drugie *Breve*, dnia 12. Stycznia Roku tegoż 1728. Aprobując Odpust na sto dni który był pozwolił Sixtus Święty Papieź wszystkim prawowiernym Kátolikom którzyby witaiąc się w záiemnie, mowili: Niech będzie pochwálony JEZUS CHRYSZTUS, y tym którzy odpowiadają Amen, álbo ná wieki wiekow. iákimkolwiek ięzykiem. Pozwolił tákże Odpustu dni 200. tym wszystkim którzyby ktoregokolwiek czasu mowili Litanjá do Nayświętszey MARYI PANNY. Tu znowu nastąpiła promocyá ná Kárdynałstwo godnego Mężá, który wiele prac podeymował w Kościele Bozym dnia 26. Stycznia Roku 1728. nazwany Franciszek Antoni *Fijni Minervinus*.

Máiąc potym wszystkie pogotowiu preparámentá, ktore przynależą do Kánonizácii, dnia 19. Márcá tegoż Roku odpráwił BENEDYKT XIII solenną Funkcyą w Bazylíce Świętego Janá Láteraneńskiego, wpisując w poczet Świętych Páńskich Błogóśławionego Janá Nepomucená Męczenniká, Kánoniká Metropolitańskiego Praskiego, który był umęczony y w Rzekę Moldawę wrzucony, zá to, że niechciał wydać sekretu Krowi z Spowiedzi Świętey, którą Kánonizacyą potwierdził wydaną Bullą Ociec Święty, ktorá się záczyná *Christus Dominus &c.* W tymże Roku Beatyfikował Błogóśławioną Lucyą Narnienską. Po tey zaś zákończoney Ceremonij máiąc ieszcze w Roku 1726. dnia 9. Grudnia dekláracyą Oyca Świętego godni niektorzy Mężowie ktorých obiecał zá wielkie ich zasługi w Kościele S. promowowác ná godność Kárdynałską, więc niechcąc ich ná dłuźszey y tęskliwej trzymać expektátywie, widząc tudzież oczywi-

ście ich zařlug dokumentá, promowowař ich ná tę
wysoká godnořć dnia 30. Kwietnia Roku 1728. kto-
rych Jmiona są te.

Márek Antoni *Ansidei* Biskup z Peruzá,
Prosper Lambertini Bonończyk Biskup z Ankony,
Grzegorz *Selleri* Zákonu Kaznodźieyskiego,
Antoni *Banchieri* Gubernátor Rzymiski.

Karol *Kollikola* Podskárbi K. S. R.

Wincenty Ludwik *Gotti* Bonończyk Dominikan.

Lehendor *Porziá* Benedyktyn Biskup Bergama-
szku.

Dnia znowu Czternástego Maja tegoż Roku przez
pewne *Breve* wydáne, ktore się záčyná: *Gloriosus &c.*
Beatyfikowař Wielebnego Sługę Bożego Jána *de Prado*
Męczenniká, pozwalájac o nim Mřzú Świętá y Offi-
cium odpráwiác dnia tego, ktorego w BOGU zářnář,
ato tylko cátemu Zákonowi S. Franciszka, ktory
przez Męczeństwo řlugi tego Bożego wielkú má po-
chwářę. Rodził się ten Błogofławiony Jan Prado w Hi-
szpánij, w Dyecezyi Legionéřskiej w Mieřcie Mogro-
bec názwanym, umęczony zař w Kroleřtwie Márochi-
tańskim Roku 1631. pozwoliř tákże ten Ociece Święty
Celebrowáć Mřzú Świętá tym wřzyřtkim Kapłanom,
ktorzy do Grobu iego z Nábożeńřtwá przybywajú w
tamtejszych krajach. Po tey Beatyfikacyi nářtápiła
zaraz Kanonizacyá Błogofławioney Mářgorzáty *de Car-*
tona, Zákonu trzeciego Świętego Franciszka, ktora Ná-
wyřřzy Pářterz BENEDYKT XIII. w poczet Niebie-
řkich Obywátelow w piřal dnia 16. Mája, odpráwu-
jac tę sołenná funkcyá w Bázylie Świętego Piotra
ná Wátykanie.

Aże Kollegium Przeřwiętne Kardynařow nie by-
ło

to w całości, więc dwóch dla kompletu kreował znowu Purpuratów, dnia 20. Września Roku 1728. ktorých tę są Jmiona.

Jozef Accáramboni z Poletánu tytułowány Prezbiterem Kárdynałem *Sanctae Mariae di Transpontina*.

Piotr Aloizy *Caraffa* Neapolitańczyk nominowány Kárdynałem Prezbiterem *Sancti Laurentij in Pane, e Perna*.

Przy tak nieprzeftannych pracach przenosi się Ociec Święty BENEDYKT do Świętego Janá Lateraneńskiego, ale nie na spoczynek, bo tam znowu Beatyfikował Wielebnego Inge Bożego *Fidelisa* z *Simmaringij* Męczennika Káplaná Professá Zákonu Braćmi mnieyłych Świętego Fránciszká Kápucynow, ná ktorą beatyfikácyą expedyował jedno *Breve*, ktore się zaczyna: *Beatorum Martyrum &c.* wydane dnia 12. Marcá Roku 1729. w ktorey pozwała cašemu Zákonowi Kápucyńskiemu *Officium* y *Mszá S.* odpráwiać, á ošobliwie iednak w *Simmáryndzie Miešcie Dyecezyi Konstantynianskiey, Prowincyi Magonzańskiey*, gdzie się rodził ten Święty, w *Tryburgu* gdzie *Professá* Świętą czynił, y czas długi tam *Świątobliwe* życie prowadził, y w *Koirze* gdzie *Ciało* iego spoczywá: dájac przytym y innym wszystkim postronnym Káplanom *konšens*, áby im ná tych mieyścach będącym *Mszá S.* odpráwować się godziło. Przy tey okázyi, godzi się y ten *fawor wspomnieć*, ktory świadczył BENEDYKT XIII. Zákonowi OO. Kápucynow, albowiem nie májac *Generál* Zákonu tego dotąd *štalum* w *Káplicy Papiěskiey* między *inšzemi Generálámi*, ktorzy bywáją przytomni ná ten czas kiedy Ociec Święty *Pontificaliter* celebruje; więc BENEDYKT XIII.

w tym swoy osobliwy wyświadczył respekt że *ordine suo* Pomienionego Zakonu General *pari modo* asystuje. potym Beatyfikował sługę Bożego *Vincentium a Paulo* Fundatorá OO. Misjonarzow. Drugiego także sługę Bożego *Petrum* Tarkieri Fundatorá Kánonikow Regularnych, ktore Beatyfikacye oznaymił Kátolickiemu światu przez wydane *Brevia* Apostolskie.

Tu uwážając wielki Oycy Świętego ku tey Bazylie affekt tuteysza Kápitułá, ile że tak wiele Świętych odprawił Ceremonij, konwokował *Concilium* Rzymskie y Celebrował, Kościół sam Konsekrował, y na repáracyą choyną opátrzył Beneficencyą, Kánonizował Świętego Jána Nepomucená, Beatyfikował Błogosławionego Fidelisá z Simmáringi y więcey, więc pomienioná Kápitułá wdzięczná będąc tak wielu łásk, wystáwiła mu w Zakrystyi kolos z pięknego mármuru, ná którym sam Ociec Święty siedzi iák żywy, ná wierzchu zaś złotemi literami tę dali Inskrypcyą.

BENE DICTO XIII.

Ordin: Predicat: P. O. M.

Quod Basilicam hanc avitæ Pietatis exemplo
Concilio habito, sacellis instructis,
Tectis instauratis,

Mille aureis quotannis ex Hispanien.
Cruciata restitutis.

Jo-

Joanne Nepomuceno inter Sanctos,
Fidele à Sigmaringá inter Beatos
adscriptis,

Alijsque innumeris beneficijs auxerit
& ditaverit.

Ad preces Alexandri Tanarij Vicarij
Capitulum Roman. posuit Anno MDCCXXIX.

Benedicto Cardinali Pomphilio
Archi-Presbytero.

AZe zaś niedoskonała miłość niepowinna się nazy-
wać miłością według Augustyna Świętego, który
mowi: *Charitas qua desini potest nunquam vera fuit.*
Więc BENEDYKT nie chcąc tracić affektu ku
oblubienicy swojej Benewentańskiej; starał się zawsze
o to, aby się pokazał bydz prawdziwym kochankiem
Metropolitańskiego swego Kościoła uważając y to że
stateczna miłość niepowinna się kontentowac ie-
dnym widzeniem ulubioney iákicy rzeczy, ale dla
doskonałego ukontentowania serca, nieraz tam serce
y oczy kierowac powinna, co potwierdza Grzegorz
Święty *Amanti semel aspexisse non sufficit, quia vis amoris*
intentionem multiplicat inquisitionis. Tak y O. S. BENE-
DYKT XIII. niekontentował się tym, że raz widział
za czasow panowania Swego na stolicy Apostolskiej
kochaną swolę Bazylikę Benewentańską, Duchowien-
stwo, Pospolstwo, y ozdobne Miasto, zyczył sobie y
drugi raz szczęścia tego, aby był uczestnikiem wi-
dzenia tego Miasta więc nim tá podroza nastąpiła
kre-

kreował na Kardynałską Godność Zkonsolacją ośobliwą całego Rzymu, następującego Xięzcia.

23 Martij 1729

Camillus Cibo Xięże Dymassa y *Carrara* Patryarcha Konstantynopolitański.

Nastąpiwszy potym dzień 18. Marca w Roku 1729, wyiachał Ociec Święty z Rzymu, y stanął szczęśliwie dnia 5. Kwietnia, w Benewencie, bawiąc w drodze dni 9. tam powtornie w tym Mieście zabawił się zwyczajnemi Świętymi Exercycyami, y zabawiwszy z wielkim ukontentowaniem sercá tam aż do dnia 23. Majá, ktorego dnia wyiachał nasz Ursyni z Benewentu, w Rzymie zaś stanął ná powrot 10. Czerwca ktorego powrot wielką w sercách Rzymian wszystkich uczynił Konsolacją: w tey drodze wżędzie zwielkim był przyięty applauzem, zachodziły mu drogę gromadne asystencye, iáko przynależáło Majestatowi Papieskiemu. Nie zapomniáł też wielkich zasług znacznych dwoch osob y wysokiey ich náuki którą się Kościołowi Świętemu przyssugiwáć zwykli, zá co deklarował im Purpurę Kardynałską dnia 16. Lipcá Roku 1729. ktorych Imioná są te.

Franciszek Borghese Rzymianin Arcy-Biskup Trájanopolitański.

Karol Wincenty Marya Ferrarij Dominikan Biskup Alexandryiski.

Záchęcając też co raz do więkzshey chwały swoiey trzode swoją według indultow Apóstolskich pozwolił Ociec Święty y naznaczył, áby dnia 12. Páździerniká Officium y Msza Świętá moglá się Celebrowáć o Błogosławionym Seráphinie z Askoli albo iáko go inni nazywaią *de Monte Granario* Zákonu mnieyszego Świę-

Świętego Franciszka OO. Kapucynow, który konsens wydany dnia 18. Lipca Roku 1729. y pozwolony tylko całemu Serafickiemu Zakonowi, Dyecezyi tak że y Miastu Askolańskiemu gdzie S. Ciało iego spoczywá, ná ostátek y *in Monte Granario* w Dyecezyi Fermkiey gdzie się ten Święty rodził.

Iest innych wiele Officyow z Własnymi Mszami wydanych y łaskáwie pozwolonych od tego Naywyższego Pasterza BENEDYKTA XIII., nad którymi sam przez wszystkie czas panowania swego pracował, ktore Kościołowi Uniwersalnemu, różnym Państwom, Kraiom, Miastom, Dyecezyom, y różnym Zakonom komunikował: wiele też Święt dowiększego obrządku przyprowadził, odkładając impedymenta przypadające, áby z większą Uroczystością Solennizowane były. Uprzywileiował wiele po Kościołach Ołtarzow, approbował wiele elogiow SS. Pańskich, ktore pragnął, áby były wyrażone w MártYROLOGIACH Rzymskich. Tym się niekontentując spendował wiele kosztow ná ubogie Kościoły między którymi zaszczyca się munificencyą iego znaczną Kościół Bonoński Dominiká Świętego, w którym tego Świętego Patryarchy spoczywá Ciało w ozdobney bogatey Káplicy, y wielkiemi slynie Cudámi. Reparował tak wiele Káplic, y inne nowe z fundamentow wystawił, między ktoremi wielką má estymę, Káplica Świętego Dominiká w Kościele Rzymskim OO. Dominikanow *S. M. super Minervam*, ktorá z Bogatego kamienia z wspaniałym grobem iest wystawiona, Ołtarzow niezliczonych po różnych Kościołach tak w Rzymie iako y *extra* własną inwencyą, stáraniem, y kosztem wielkim erygowął, wiekować zá pewno będzie

dzie na Watykanie jego Munificencya w wystawionych z bogatego kruszcza do S. wody aspersoryach. Także Baptysterium, różne Mozáiki, drogie Obrazy, inne Beneficencye dla niewiadomości opuszczam, te tylko wyrażając których się do ukontentowania nápassá zrzenica: zgoła gdziekolwiek potrzebá ludzká exostulowála jego pomocy, tam wszyscy szcudroblivey ręki doznawali Benedykta; tak że mu należy co S. Janowi Gwalbertowi iż: *Egenorum Pater passim nominabatur & fuit.*

U wszystkich ten O. S. był przyjemny, y fawor mający, bo też wszystkim supplikującym nie tylko chętnie audyencye dawał, ále y Beneficya świadczył za co przez cały czas panowania swego tę mu dávali y usty y sercem pochwałę, że był prawdziwie *re & nomine Benedictus.*

Nad to wszystko wielce sobie poważał y estymował całe Duchowieństwo Piotra S. życząc áby każdy był *re & nomine gestisq; facinoribus* Piotrem, ktorego następujące niech Enkomizuią Elogia, że był: *Ex arundine Ecclesia Petra ex analphabeta tuba S. Sancti. Ex errantibus vicula Pastor Gregis Dominici. Ex Filio Jone, Filius Columba. Ex piscatore Apostolus, ex Apostolo Princeps. Ex Peccatore Celestium Thesaurorum Thesaurarius, ex Homine Dei Vicarius.* Dla tych tedy pochwał Piotra Świętego y Nayuboższego szanował Petrystę. Tych iednak BENEDYKT XIII. osobliwie miał w serdeczney pamięci, którzy iako Piotr Święty z Apostołami *communem vitam* prowadząc: więc mając zalecone *Institutum Clericorum secularium in Commune viventium*, ktorego *Restitutorem* był Wielebny Sluga Boży Barthłomiej Holtzhauzer w Roku 1644.

Wikaryusz Biskupstwa Chiemieńskiego w Bawaryi y Dziekan S. Janá in Leogenthal, które approbował y konfirmował Innocencyusz XI. Pápież per Breve które się zaczyna: *Credite nobis Divinitus &c.* Roku 1680. dnia 7. Czerwca, oraz y iego Konstytucye które się dzielą ná 6. części imo *De cura propria salutis & profectus in Spiritu.* 2do *de Communitate Bonorum.* 3tio *Cochabitione fraterna.* 4to *De separatione Mulierum,* 5to *De obedientia.* 6to *De Cura Animarum.* Początek zaś tych Konstytucyi jest taki *Finitis hujus vite Clericalis non est novum Institutum, aut Religionem introducere; sed ipsummet statum Clericalem & Ecclesiasticum, á Christo fundatum, & ab Apostolis observatum sub immediata RR. Ordinariorum potestate omni prorsus exemptione -seclusa pure amplecti &c.* Wielce tedy nasz BENEDYKT XIII. to *Institutum* kochał, á widząc że mu wielkie dał *Privilegia* Innocencyusz XI. bo naprzód w Breve wydanym Roku 1686. dnia 9. Lutego które się zaczyna: *Prospero felicique &c.* dáie im *Ius ad Beneficia* y pozwala im *titulum Ordinationis pro Clericis secularibus in Commune viventibus.* w Drugim także Breve wydanym tegoż Roku dnia 11. Kwietnia które się zaczyna: *Cum nos Institutum &c.* pozwala Odpust zupełny dnia tego, którego do tego *Institutum* przyjęty będzie. Tak że każdemu, który przylegę wykona jako w tym zgromádeniu aż do śmierci persewerować będzie, przy zgonie życia, w dzień Świętego Piotra w okowach, y tym którzy przez dni 8. w rezydencyach gdzie się to *Institutum* znajduje rekolekcyę odprawować będą, co dzień także każdemu 100. dni Odpustu który z raną Medytacye odprawi, albo Litanią do Najswiętszey MARYI Panny zmowi.

Ex Con:
Rit: Cle.
fac: in
comv i:

Daie tym Klerykom *in Commune* żyjącym y BENE-
DYKT XIII. intratne w Benewencie Beneficium ná
Instancją W. X. Prokuratora Piotra Artyngera á u-
ważając oraz że toż instytutum z wielką pochwałą
Kościoła Rzymskiego było za żywota ieszcze tego słu-
gi Bożego przyjęte do Arcy-Biskupstwa Talisburskie-
go y Moguńskiego, do Biskupstwa Chiemeńskiego,
Fryzyngińskiego, Herbipolńskiego, y do innych Miast,
po śmierci też w Węgrzech do Arcy-Biskupstwa Stry-
gońskiego w Chizpanij do Miastá Gerundenkiego
do Włoch, Sycilij y inszych Pánstw jest introdukowá-
ne, ná ostátek też zá Nayiaśnieyszego Krola JANA
III. sprowadzono to instytutum przez J. W. J. X. Bi-
skupa Poznańskiego do Warszawy, gdzie im pod Dy-
rekeyą oddano przy Kollegiáckim Kościele Semina-
rium, w krotce potym w Dyecezyi Łudzkiej do Já-
nowá Roku 1684. nowo zaś fundował ich J. W. J.
P. Dolski Marszałek W. X. L. w Karolinie Dobrach
swoich blisko Pińská Roku 1699. Tym że oddał Ko-
ściół Prepozytualny Węgrowski J. W. J. P. Jan Bo-
nawenturá Krašíński Woiewoda Płocki Roku 1711.
ktorego też czasu stanęła przez synod Dyecezański
dla tych nowa fundacya w Kamieńcu Litewskim, Ro-
ku 1726. Introdukowani przez J. O. X. Jmci Sie-
wierskiego Biskupa Krakowskiego, Konstantego Sza-
niawskiego do Kielec, po tym do Lwowá, do Brzezan,
do Gory, do Radzyna, do Brzyścia Litewskiego, do
Łośic które żeby y do inszych Dyecezyow, Miast, w
prowadzone było tenie Benedykt rekomendując to
Instytutum, nápisał List do J. O. X. Jmci Prymasa
Theodora Potockiego Arcy-Biskupa Gnieźnińskiego,
w ten sposób.

Venerabilis Frater salutem & Apo-
stolicam Benedictionem.

Dignissimam tuo Ordine tuaque Pastoralis sollicitu-
dine operam reputamus, si ad propagandum In-
stitutum, Clericorum in Commune viventium Au-
toritatis & Zeli tui vires impendas. Neque verò
gratius tibi quidpiam esse potest quam ea Curare at-
que provehere, quæ ad Ecclesiasticæ Disciplinæ Præ-
sidium Comparata esse intelligis. Te proinde
Venerabilis Frater hortamur, ut ad laudabile illud;
atque ab hac S: sede probatum Clericalis vitæ ge-
nus, tuendum & amplificandum tam in tua ista,
quàm in cæteris Provinciæ tuæ Ecclesiis eam sedu-
litate adhibeas, quam in rebus ad Divinum Cul-
tum animarumque salutem pertinentibus eximia cum
laude impendere non prætermittis. Ad Divini siqui-
dem honoris & discipline Incrementum spectant tam
instituti illius rationes, quam nostræ huiusmodi Com-
mendationis Officia, quibus dum Fraternitatem tuam
alacri Animo obsecundaturum Confidimus Fili Ve-
nerabilis Frater Apostolicam Benedictionem peramanter
impertimur.

Datum Romæ Apud S:M: Majorem sub Annu-
lo Piscatoris Die 25. Octobris An: 1726. Pon-
tificatus Nostri Anno tertio.

(: Archiepiscopus Emissenus :) Po-

Potym w tenże sposob pisał do J. O. X. Jmci Biskupa Krakowskiego do J. W. Jemciow Xięzy Biskupow Wileńskiego, Poznańskiego, Płockiego, Łudzkiego. &c.

Potych, przy osobliwej esymacyi Oycowski affekt świadczył wszystkim Zakonom każdy kontentując z osobna to nowymi Przywileciami, to potwierdzeniem dawnych, y inszymi Dobrodzieystwy, uznał Beneficencyi iego náprzed Zakon Wielkiego Bazylego S. na ten czas kiedy Benedyktowi dedykował Synod Prowincyalny Zamoyki, ná którym przydował J.W.X, Nuncyusz Apostolski Hieronim Grimaldy Arcy Biskup Edezeński, ktoremu Zakonowi przez innych świadczonych Dobrodzieystw wszelką deklarował przychylnosć nie tylko przez tego Nuncyusza ale y w Bulli wydány Roku 1724. dnia 19. Lipca, która się zaczyna *Apostolatus Officium: co wszystko dla wielkich stało się zasług wielkiego Zakonu tego Fundatora y Pátryarchy Bazylego S. który tę odemnie niech má pochwałę, że: Satis maximis magnum cognomen sibi vendicavit. Vno Collegio celebrari nequit cuius nomen & cognomen innumeras laudes continet. Sanctitatem Basilij iam primitus Cælum revclassè festur, cum in Jordane Baptistaretur. Iisdem ablutus est undis quas Filius Dei Consecravit. Spiritus Dei ex ore Basilij visus est loqui, Basilius ex Spiritu Dei auditus est loqui, vox Basilij tonitru vite fulgur-*

R. 300.

Greg.N.

Lobbet.

R. 390.

Pod Imieniem Augustyná S. 40. kwitnie Zakonow, między którymi prym mają Kanonicy Regulární Lateraneńscy, Kanonicy Regulární *cum Rubea Cruce*, iacy u nas są w Poliszce w Miechowie, Kanonicy Regulární *de Saxea* y innych wiele, tym wszystkim
nie

nie zapomniał BENEDYKT XIII. świadczyć faworu swego, między temi iednak OO. Augustyanom Eremitom osobliwy nadał Przywiliy aby wolno było Przełożonemu każdemu Zakonu tego raz w Rok w dzień Poćieszenia N. M. Panny Papieską dać ludziom Benedykcyą, ✠ którą Ceremonia z wielkim tryumfem odprawuie się po wszystkich corocznie ich Kościołach, to wszystko iednak otrzymáli dla wielkich zasług Augustyná S. który: *Majora Augusto gessit fecitque Augustinus, Tanta de Deo & pro Ecclesia scripsit, ut volumina Augustini sit Bibliotheca, Nemo de Gratia melius scripsit Augustino. A victrice gratia factus est Doctor gratie. Seraphinum dicerem si Angeli cor haberet, imò quia cor non habet, Augustinum dico Seraphinum. Corde Caruit & Cordi se Seraphim suffecit ut fieret Seraphinus. Natura Seraphinorum est Deum amare, amare Deum, Gratia docuit Augustinum & fecit Seraphinum.*

OO. Benedyktynom osobliwie in Congregatione *Cassinesi* zostájącym ile że żywy Abrys ná sobie wyrażáią BENEDYKTA, idąc Cierniem Mortyfikacyi, wiele przywrocił Beneficyow, Abbácyow, áprobowáť rozne nádáne *Privilegia* po Cenobiach gdzie się *studia* znáyduią, y Kopia Professorow pozwołił *Lauream Doctoralem tam in Philosophia quam S. Theologia*, nie tylko dla samych Benedyktynow, ále y dla Swieckich, ile rázy ktoregokelwiek widział Benedyktyna ten BENEDYKT XIII. z osobliwszym affektem mu Benedykcyą dáwał, nie tylko dla tego że Imię tego S. ná sobie nošíł, y że był tenże S. z Domu Ursynow, ále y dla tego, że: *In Propagine sua Benedicit Ecclesie sue Benedictus. Dedit Vaticane Cathedrae Successores Petri Celi Clavigeros septem & Tricenos Purpuratorum Du-*

Ducentis plures, Patriarchas Ducentos Archipraesules 1700. Episcopos 1000. Sanctos Innumeros Nempe millia quinquagena. Cum quibus triumphat in Caelo Benedictus Militat in terris cum Militantibus pro Caelo. Praecessit Pater ut Parentem Filij sequerentur. Benedicti Patria Calum, Patria Filiorum Benedicti.

OO. Kámedulom Tenze BENEDYKT XIII. do niektorych Kościołow wiecznemi czasy nádał Uprzywileiowané Oltárze, ná kázdy dzień, po wszystkich zás Kościołách Zákonu tego Uprzywileiował

R. Oltárz S. ich Fundatorá Romuáldá, ktorego godność
1000. samá twárz iego rekomenduie: *Romualdus ipse sui Effigies est Elogij, En Doctorem tuum Paræneticum cui Eremus schola, Crux Cathedra fuit. Habes in Romualdo tot virtutum Documenta quod inclyta facta- ante 20. Anos mortem finivit.*

Synom Brunoná S. toż Beneficium udzielił Ur-
syni, Przywileie ich ápprobował, à *decimis quibuscumque Ecclesiasticis* ich uwolnił, y innych Oycowskich
R. affektow świadczył. Niech mi Pardonuie Prześwię-
1092. tny Zákon Kártyzyiański że trochę pociągne piora na
pochwałę, S. ich Páttryárchy, lubo wiem, że *Encomijs Celebrari Bruno nec potest nec debet. Bo Sacros profanosque honores semper aspernatus* Iednak że *quis Bruno fuerit nesciit Mundus, quid Mundus Bruno nesciit. Quæ Patria Brunoni an Germania, Gallia, Callabria, in Germania vivere cepit natus mundo, in Gallia vivere desiit natus Deo, in Callabria mortuus Caelo renatus ad vitam immortalem. Ter Genito triplex congruit Patria. Alumnos suos esse voluit homines mortuos, vivos Angelos facere iussit, quod faciunt Angeli non homines, sicut non ut homines, Deo psallant in terris, ut Angeli in Caelo.*

Vivit suo in Brunone Ordo Angelicus cuius Spiritum nunquam dimisit. Mortem jugiter meditantur nec timent vix morituri ut homines.

Obracając też oczy ten O. S. BENEDYKT ná Zákón Cysterceński, ktorego był Instytutorem S. Robert, uwážając że Maj Święty nowe prawie ná ziemi wymyślił Niebó. *Cælum Novum in terris Creavit, kiedy Cistercienses omnes fecit veros Benedictinos. Sub Cisterciensi Nomine & Regula Benedicti. Primum Cistercium erexit, Spiritum Patris in Filijs instauravit. Unica vite Roberti regula, erat Deus per Benedictum imperans. Ordinem suum ex Assè Mariæ dicavit. Qui nondum natus, jam Marianus erat quia sponsus Mariæ. Approbował tedy wiele Przywileiów nádanych od O. S. Zakonowi temu, y więcej mu ieszcze przydał, á Decimis Canonicis, Ecclesiasticis, Parochialibus Episcopalibus, ac Papalibus także uwolnił &c. ále godni nie tylko tego Respektu, lecz y więcej, á to dla Miodopłynnego swego Bernardá, ktory ten Zákón ad arctiorem observantiam przywiodł, godzien ztąd pochwały, ten Miodopłynny Bernard, albowiem Cathedra Petri dedit Eugenium Tertium, Sam zaś: Nardum gestat in Nomine, florum ipsè pulcherrimus. Mel ore & calamo fundit, nec acculeo caret. Quid melle dulcius? virtus. Quid vita Bernardi? virtutum omnium mellificium. Lingva illi mellea, mellifluus Calamus. Amor Bernardi Crucifixus, Crucifixi amor Bernardus.*

Przeświętny Zákón Norbertá S. y ten zaszcycá się łaskawą pamięcią BENEDYKTA XIII. álbowskiem tym Oycom Norbertánóm, albo iáko ich inni nazywają Premonstratensóm wiele do różnych ich Kościołów nádáł Odpustów, y Altaria privilegiata ich Approbo-

W

wał.

Urba-
no. 2.
Bened:R
1098.Calix 2.
Bened:

R.
1120.

162

Zywot O. S.

Brev:
Rom:

wął y świeżemi niektórymi Zakon ten Święty przyozdobii. Chceſz ſłyſzeć Elogia Norbertá Świętego, Fundatorá Przeſwiętneſo tego Zakonu: *En magnum apud Deum & homines Archi Episcopum. Rejeſtis mollibus ac ſplendidis veſtibus pellicea melote indutus. Voce divina Ordinem inſtituiſ, Sacrum Candidum Canonicum. Pavit protexit viduas, inopesque pupillos. Hereticos ad fidem, Peccatores ad penitentiam, Diſſidentes ad pacem opere & ſermone revocavit.*

Honor:
III.
R.
1216.

Po tych wiekuie y wiekowác będzie w Zakonie naszym Káznodzieyſkim Dominiká Świętego Naywyższego tego Páſterza BENEDYKTA XIII. niewypowiedzianá Munificencyá, kochaiąc bowiem ten Zakon (ktorego ſię ząwſze znał być Profeſsem, y w nim aż do zgonu *nec jota nec unum apicem pratergreſſus legis*) nie tylko go nád inne eſtymował, ále mu też *in vim Gratitudeinis* nowá y oſobliwą dáł Konſtytucyá, ktorá ſię zączya: *pretioſus in conſpectu Domini Fratrum Predicatorum inclitus ordo &c.* ktorá ieſt oſobno wydáná z Práſy Drukárſkiey Kámery Apoſtolskiey, w ktorey wſzyſtkie Przywileia, *Ordini Predicatorum Sancta ſede hactenus indulta Confirmantur, innovantur, Extenduntur, declarantur, ac novis etiam conſeſſionibus ampliantur &c.* Do ktorey ciekáwego Lektorá odſyłam, nád to *á decimis Canonicis ut ſupra* uwolnił, wiele Świętych Zakonu naszego Kánonizował, innych Beátyfikował, Faldyſterium S. Piuſá do Koſcioła S. *Marię ſuper Minervam* dárował, Officia S.S. Pátronow Kroleſtwá Szweckiego z Dominikańskim Brewiarzem złączył, ná zruynowane Konwenty liczne ſummy expendował, do Choru Zakonnego często uęſzczal, ná Zakonnę Porcyi w Refektarzu w Rzymie, Benewenćie

ție często bywał, z najmniejszym Brátem Zákonu tego
 jaskáwie rozmáwił w Potkámieniu Najswiętżą
 M. Pánnę ná tym tam mieyscu Wielkiemi Cudámi
 Słynącą przez S. P. J. X. Stephána Rupniewskiego
 Biskupá Łudzkiego y Brzeskiego Koronowál; ná o-
 státek pilne miał stáranie áby po wielu mieyscach
 były erygowáne statuy Świętego Dominiká do których
 sam dáwał inskrypcye rózne, Elogia: przy tych niech
 y niegodnego Enkomiásty chwálą Świętego Pátryar-
 che *Visus est mundo Dominicus antequam ipse videret
 Mundum. Vagienti in Cunis Examen apum advolavit.
 Signa Calica Sanctitatem Dominici portendebant. Dulci
 Eloquentia Corda hominũ ad Deum attraxit. Fulgidissimoque
 Doctrinæ lumine mundum illustravit. In Dominico Cha-
 ritas; Dominicus in Charitate elucet. Totus ipse Cha-
 ritas. Hac Deum Corde Complexus ore prædicavit. Con-
 didit ordinem Prædicatorum, qui nil nisi Deum prædica-
 rent. Imò Conditor Ordinis Deus erat, qui bivos Apo-
 stolorum Principes ad Dominicum ablegavit, Petrus Sci-
 pionem, librum obtulit Paulus, insignia prædicationis.
 Vterque Dominico Dei Nomine Concionandi Ministerium
 imposuit. De Deo cum Deo semper locutus. Sic amari à
 Deo meruit qui sic Deum amavit. Vt sic amaret &
 amaretur charitate se dignum fecit. Nil sic post Deum
 amavit Dominicus ut Mariam. Alij Ordinum Conditores
 Ecclesie dederunt Doctores: Dominicus Thomam Docto-
 rem Doctorem. Illi dedere homines, iste Angelum. Quis
 Sacræ Prædicatorum Familia Conditorum digne Celebret?
 is solus Prædicare potest: qui jam Sanctum è Cælo præ-
 signavit. Vnum superest Elogij Genus, ut pro Do-
 minico Virtus Laudetur. Omnes possidet, lauden-
 tur in uno omnes. Elogium Dominici sit virtu-
 tum omnium.*

HYPOTIPOSIS.

Honor.
III.
R.
1217.

Tyleż prawie respektow y Oycowskich faworow świadczył ten Naywyższy Pasterz Kościoła Świętego Katolickiego Philadelficznemu Zakonowi Seraficznego Franciszka Świętego, Kánonizował tak wiele Zakonu Świętych, y Beatyfikował BOGU zaflużonych mężow, ubogim Konwentom hoynymi Jámuznami często się przyślugiwał, Koronował w Sokalu przez J. X. Arcy-Biskupa Lwowskiego Obraz Nayświętzey Maryi Panny, do Kościołow Zakonu tego, wiele nadął uprzywileiowanych Ostarzow, tak Oycom Franciszkanom, Bernárdynom, Rekollektom, iako też y OO. Reformátom y Reformellom y wszystkim innym pod ściśłą tego Świętego Pátryarchy Regułą żyjącym: ale godni tey faskáwey pámięci y więkſzey ielzcie Franciszká Świętego Synowie, ktorzy pod tą zostaią Regułą, którą sám Franciszkowi oddał Chrystus, miał má y mieć będzie Seraficzny ten Zakon po całym świecie wielką estymę, y prerogátwę którą mu sami przyznawali Pápieżowie, iako y Świętemu Zakonu tego Pátryársze, ktoremu Grzegorz IX. w Assyjskim Kościele takie napisać kázal Epitáfium: *Viri Serafici, Catholici, Apostolici Francisci Romani, celsa humilitate Conspicui, Christiani Orbis Fulcimenti, Ecclesie Reparatori, Corpori nec viventi nec mortuo Christi Crucifixi plagarum, clavorum insignibus admirando.* Godzien po Oycu Syn pochwały Błogosławiony Páweł, seu Paulicinus de Trincis, który w Braolinie pierwszą zaczął. obserwę: *humilitas Pauli tanta fuit quanta San-*
cti.

Luc:
Vad.
in
Orbi:
Serafi

Elitas utraque prodigiosa. Eleemosinam ostiatim mendicavit oblatae flexis genibus suscepit. Ponim Piotr S. z Alkantary który Regulam Divi Parentis sui pro pupilla oculi habuit.

OO. Trinitarzom na wykupienie niewolniká wielkie summy dáwał, y odpusty zupełne wyieżdżającym lub wychodzącym do tych kráíow, gdziekolwiek się iący Niewolnicy znajdowali, nádał im także niektóre Przywileja ná nowę Fundacye w różnych Kraiach y w naszey Polsce do Brześcia Litewskiego ná Instancyá J. O. X. Jmci Rádziwiła Kráyczego W. X. Litewskiego. Do Krutoszofzyná w Wielkiej Polsce ná Instancyá J. W. J. P. Potockiego Woiewody Kijowskiego Starosty Wárszawskiego &c. Wizytował też nieraz Oltárze, Świętych Pátryárchow, Zákonu tego S.S. *Trinitatis Redemptionis Captivorum* to iest Świętego Janá de Matba y Świętego Felixa de Valois modląc się przed tymi Świętymi, y oddając w Protekcyá wszystkich Chrześciańskich niewolników y Inkarceratow w pogańskiej niewoli zostających: godni pochwały święci dwaj Fundatorowie Felix y Jan: ktorzy tak we wszystkim zgadzali się, że był: *Joannes in Felice, Felix in Joanne, Quos ad novum opus Charitatis auctoravit DEVS humani generis Redemptoris adjutores. Ordini Nomen Sanctissimae Trinitatis Indidit ut Orbi innotesceret Redemptionis Institutum esse opus Sanctissimum Triunius Nominis. Duce Angelo Romam petierunt, ut Redemptores Nominarentur á Pontifice.*

Zákonnikom S. *Marie de mercede Redem* Gregor:
ptionis Captivorum, ktoremu Konstytucye opisał S. Ray- IX.
 mund Dominikán, y tych roznemi faworami, Przywi- R.
 1233.

Honor:
 III.
 R.
 1218.

Rom:
 Brev:

lejami, choynemi ialmużnami ná okupienie niewolniká ukontentował, Pátryarchá Zákonu tego Świętego S. Piotr Nolásko, ktorego przyszley świętobliwości Prognostykem był plastr miodu w ustách iego znaleźiony: ten przedawizy Fátymonium swoje we Francyi, udál się do Hiszpánij ktorá go nazywała *Sanctum miraculorum. Petrum hujus Ordinis Fundatorem esse voluit ipsa Maria. Approbavit hunc Ordinem Pontifex, quem prius approbaverunt JESVS & MARIA, Ordinem S. Mariæ de mercede Redemptionis Captivorum instituit Petrus: quem instituere in somno Petro, Raimundo, Jacobo Regi Aragonie mandavit Maria.*

Innoc.

IV.

R.

1285.

ABatdz:

o P.

Zaszczycá się BENEDYKTA fátką y Karmálitański Zákon ták *antiquæ iako y modernæ strictioris observantia* ktorym wiele nádál odpustow *per Brevia Apostolica* osobliwie dla Bráci y Siostr Szkaplerza Świętego, Przywileia nádane od Innocencyusza III. Pápiezá ktory *Carmelitanis restrinxit jura severa, y Honoryusza III. Papieżá ktory Carmelitas firmavit in Ordine Sacro, ac illis cappas nigras mutavit in albas*, approbowal: y więcey ieszcze przydal. Pátryarcha Zákonu tego: *Primus Carmeli Incola solitudinis Cultor Patriarcha Eremitarum Elias. Quem cum laudare tentaveris laudum metam nunquam attinges, cum de eo etiam dixeris omnia, nihil te dixisse erubesces. Elias ante Evangelium Apostolus ante Apostolos Evangelista. Messiam Evangelisavit quem in Carmelo sub tipo nubis nasciturum de Virgine agnovit. Virginitatem Coluit prius quam DEVS homo ex Virgine natus Virginitatem commendaret.*

Innoc:

IV.

R.

1285.

Oycowie Serwići y ci nie byli bez Oycowskiego Respektu, bo iako wielkim był Estymátorem BENEDYKT Imienia Maryi, ták też starał się, aby swo-

ią zabięł we wszystkich munificencyą tym którzy są: *Sodales Mariae Milites in Militanti Ecclesia septem dolorum Matris DEI.* Godzien osobliwy, pochwały S. Zakonu tego Fundator Święty Filip Benicyusz albo wiem: *multos ad Romani Pontificis obedientiam revocavit. Perditissimos homines e vitiorum ceno ad penitentiam perduxit. Liber Philippi Erat Crucifixus, quem intuens vitam Sanctam Sancto conclusit Epilogo.*

Rom:
Brev:

Kontent podobno z Oycowskiej Dystrybuty BENEDYKTA XIII. Zakon Przeświętny Oycow Paulinow, ktoremu procz innych Bullam całemu Zakonowi nādanych dał Bullam *perpetuis temporibus*, aby im wolno było Uroczytosc Świętego Thomásza z Akwinu z Wystáwieniem Przenayświętszego SAKRAMENTU z Odpustem zupełnym obchodzić; áto prokurował Prokurátor *Ordinis hujus in vim gratitudinis* ze Zakonowi temu S. ten Doktor *Certas* opisał *Constitutiones, &c.* Dał ták ze Zakonowi temu BENEDYKT XIII. Przywilej ná nową fundacyą w Wojewodztwie Podlaskim, gdzie *sub fidei* ich *Custodia* Lesnański Obraz wielkimi Cudami slyńcy Nayświętszey Máryi Panny trzymają. Niegodzi się tu zapomnieć Zakonu tego Instytutorá, bo wiem dobrze, iż: *Magnus error parvum dici: qui in omnibus magnus fuit. Major foret error, parvum dici Paulum nisi Paulus in omnibus Magnus fuisset. Vidit Antonius Paulum & se in Paulo Angelum vidisse credidit. Joannes Spiritu Elias, moribus Angelus erat, Paulus Angelus Joannes & Elias, Imo Antonij testimonio bis Paulus Apostolus & Eremita.*

Joann.
XXII.
R.
1308.

Paulani albo *minimi* z choyney kontenći Ursyniego Eleemozyny, y dostátnich nieraz zastánych dlá

Sixtus.
IV.
R.
1450.

całego zgromádenia obiádown, ktorego wedlug zwy-
czaju Zákonnego po zachodzie słońca dopiero záży-
wają. Zákon ten z wielkíy mortyfikacyi y pokory má
osobliwą pochwałę, więkšzą iednak Zákonu tego Pá-
tryarcha Święty Franćiszek z Pauli, który: *humilitatem
sic coluit, ut se minimum diceret suosque Alumnos minimos
appellari voluerit. Deliciae Francisci nudis pedibus, per
glacies, nives, acuta saxa, vepres, ac spinas incedere, Fra-
tres suos quarto voto obstrinxit, ut toto anni tempore post
occafum solis cibo quadragesimali vescerentur. Mortuus est
horâ quâ Christus est Crucifixus, quia jugiter Dominicam
passionem meditabatur.*

Ex vita
S. Fran-
de
Paula.

Clem.
VII.
R.
1515.

OO. Kápucyni pod ściśłą Regułą Świętego Franćiszka
Serafickiego zostájący tym uregalizowani, że im nie
ktorych Świętych Kánonizował y Beatyfikował BE-
NEDYKT XIII. Generálom Zákonu tego wielkie
Przywileia nádął, do Kościołow różne Odpusty
wiecznemi czasy. Instytutorem Zákonu tego był słu-
gá Boży *Mattheus de Bassio*, który slyszal głos Franćiszka
S. *Matthae hac est voluntas mea ut regulam ad literam
observes.*

Clem.
VII.
R.
1534.

Clerus który S. Pauli nomine gaudet to iest OO.
Teátyni, albo iako ich Imie nazywają Kájetaní, o-
debrali *in favorem sui Ordinis* od Uršyniego wiele
Przywileiow y Odpustow zupełnych, rekomendo-
wał ich tak że ten pobożny Pápiez Najiásnieyszemu
Krolowi Polskiemu Augustowi wtoremu y Najiás-
nieyszey Rzeczypospolitey Polskiej przez list przy-
slany ná ręce J. Xiędza Nuncyuszá. Fundátor Záko-
nu tego Święty Kájetan który slyszal niegdys głos
od Chrystusa Páná: *Pax tibi aeterna mi Cajetane hanc
nunquam desendes. Cajetanus a teneris annis S. ab omni-
bus-*

bus nuncupabatur. *Quia plenus morum innocentie Sanctam vitam duxit. Venator animarum dicitur; quia proximorum salutem assidua cura incumberebat.*

Roma ad praesepe Domini, nocte natalitia a Dei Para-
Iesum in ulnas accepit quia Iesum & Mariam peraman-
ter amavit.

Sacra IESU Societas ktorá zawsze Zákonowi Ká-
znodźcieyskiemu iest przychylná ná co y wiele maia
Nayprzewielebnieyszych Generałow swoich Dekretow,
y tá uznatá nie tylko od Piusa Piątego, ále y od BE-
NEDYKTA XIII. znaczne Beneficyá. Kánonizowál S.
Stanisławá Kostkę y innych dwoch niektorych Beá-
tyfikowál. *a decimis quibusvis* w Konstytuycyi nowo wy-
daney uwolnił, Generałá *hujus Societatis* nie raz wizy-
towál. w Krolestwie Neapolitańskim ná fundacye y
reparacye nowych y zruynowánych Kollegiow, zna-
czne wyliczył summy. Słynął ten Zákon w Kościele
Bożym zá Páwłá Pápiezjá, kiedy: *per Societatem Iesu*
Nobilitabatur Ecclesia, słynie dotąd w Synach Ignacego
Świętego Święty ten Fundátor *Societatis Iesu: gloriosa*
habuit incunabula in stabulo natus. Recens in lucem edi-
tus Iesus, Ignatium se dici iussit. Legendo Sanctorum
acta momento Sanctis omnibus factus est similis.

OO. Philipinow tak kochał. że ich po rożnych
Miastrach Fundowál, w ich Kościołach często Cele-
browál przed Obrazem ich Fundatorá Świętego Phi-
lippá Neryusza, ktorego sobie zá Nayosobliwszego
obrał Pátroná y Protektorá, y rożnym Miastróm obrać
kázał. Wincencyusz Caraffa *Societatis Iesu* tak tego
Świętego Wyznawcę Enkomizuje: *hic solus flos San-*
ctorum vocari potest. Ja zaś godność Fundatora tego

Roman.
Brev.

Part 9
III.

R.

1538.

R. P.

Dizew

Soc. J.

Julius

III.

R.

1564.

ztaż Estymuję że Oratorij Congregationem Philippus Instituit, ubi de Deo sermo fieret, Comprecantium Oratio ad Deum sunderetur. Ereptus terris est, ut omnibus magis e Celo præsto esset & Presens. Qui ejusdem opera in hac lacrymarum valle implorarent. Non habuisset Ecclesia summum Antistitem BENEDICTVM XIII. nisi huic Philippus adhuc Purpurato Præsuli Beneventano opitulatus esset. Subvenit Cultori suo Vincentio Maria Vrsino Anno Domini 1688. Die 5. Junij quem in Calis vidit Anno 1724 die 29. Mai ad Petri solium evehendum.

Pius
IV.
R.
1570.

OO. Karmelitanom Bosym wiele dał Pieniędzy ná restauracyą upádłych Konwentow y Kościołow, w niektórych mieyscach Sam BENEDYKT Ursyni był Fundatorem ich nadáwizy im rozne Prywilegia. Reformatorką Zákonu tego y Pánien Karmelitanek była Seraficzna Panna S. Teresa, którą następujące Panegiryzuią Elogia. *Teresia infidelium tenebras aliorumque peccata amare deslebat: ut ipsi tandem sua delicta proprijs lachrimis deslerent. Corpus suū flagris concidit, dicere audita, Domine aut pati aut mori. Angelum ignito jaculo sibi præcordia tranverberantem sensit. Christum data sibi dextera, dicentem audivit: ut vera sponsa meum Zelabís honorem. Virgo ut viveret & moreretur tres hostes fugit, & fugiendo docuit. Otium, familiaritatem Sæcularium, Cibi potusque Intemperantiam, Severiorem veterum Carmelitarum Regulam jubente Maria observandam proposuit ut Carmelitani sint veri fratres Marie.*

Pius.
V.
R.
1571.

Odbierałi hojne Iálmuzny ná chorych, ná nowe Fundacye od BENEDYKTA XIII. y OO. Bonifratrowie, u ktorých Ten O. S. często Pácyentow náwiedzał, spowiedzi ich słuchał, Kommunią S. dáwał, Mszą Swiętą Celebrował, pod czas ktorey zálecał-

cał chorych, protekcyi S. Jána Bożego Fundatorówá Zákónu tego. Ten to Jan Boży; ktoremu się Sam Chrystus tak zwąc kázal, oddając mu w podroży spragnionemu granátowe iabłko y mówiąc: *Joannes a Deo grana-
nata esto. Crux tua. Nativitatem Joannis Columna ignea
demonstravit, eandemque Angeli per 10. dies Campanarum
sonitu mundo denunciarunt. Maria & Joannes corona spi-
nea decoraverunt Caput Joannis, in adjutorium Angelos Mi-
nistros sepe habere visus est, morienti Maria astitit quia
vivens Joannes fuit Cultor Mariae.*

Franci
de Con:
Ep:
Cyr:

OO. Piarowie y ci osobliwego nieraz uználi af-
fektu y respektu u tego pobożnego Pasterza, który po
zaczętem Processie Beátyfikacyi Fundatorówá ich, chciál
iak nayprzedzey przystąpić y do Kánonizacyi Wiel-
kiego tego Sługi Bożego Jozefa od Matki Bożey názwané-
go, ile tego, który: *tot edidit Prodigia quod opera Cha-
ritatis. Immane monstrum Christianum dici, & Christia-
num Pium non esse: ut Pius sis Josepho utere Magistro.
Viva est pietatis Idea. Honores fugit Pietas, honor pie-
tatem fugientem insequitur. Erat antistitum Adjutor Jo-
sephus, Josephi adjutrix pietas.*

Paulo
V.
R.
15.

O.O. Mislyonárzom policzył między Błogostá-
wionych Sługę Bożego Wincentego z Páuli, ich Fun-
datorówá, gdzie też po Solenney Introdukcyi do Kościo-
lá S. Ludwika w Rzymie ná trzydniowym Nabożeń-
stwie sam był BENEDYKT XIII. Przytomny, którą
Beátyfikacyą potym potwierdził przez wydánę Breve
które się záczyná: *Justus ac misericors Dominus &c.
Natus Mundo Vincentius vixit sine mundo. Vita Vin-
centij á Paulo, vita Pauli. Omnia Communia erant Vin-
centio, ut Apostolis, Predicavit Christum in Gallia Viu-*

Vrba
ng
VIII.
R.
1632.

centius, ut Paulus in Judaea. Ecclesiam universam suavissimo spiritualium Aromatum odore implevit ut Apostolus.

Clem:
XI.
R.
1712.

OO. Máryanom seu Fratibus Immaculate Conceptionis, ktorzy tylko w Krolestwie Polskim znaydują się y to ieszcze *sub disciplina* WW. OO. Reformatow, ktorzy ich wizytują, y *Juventutem tam in Philosophicis quam in Theologicis* informują, oddał w Rzysmie ten że BENEDYKT XIII. Kościołek pewny w ktorym się znayduje Obraz Cudowny Náyświętzey MARYI Panny, aby tam sobie Rezydencyą fundowali, day Boże aby szczęśliwie. Na ostátek wszystkich miał w łaskáwey pámięci ten Naywyższy Pásterz Swiadczył. Beneficyá rozne, Kawálerom Maltańskim, S. Duchà Jerozolimitańskim &c. OO. Elewitanom, Hieronimitanom, Sylwestrynom, Celestynom, Bárnabitom, Augustyanom Bossym, Pannom Zákonnym, tak że Konkludowác muszę przyznájąc to BENEDYKTOWI XIII. że *Tot mundo contulit Beneficia, ut totus ab uno Benedicto fuerit Benedictus.*

Odprawując po tym Konfystarz dnia 6. Lutego, Roku Pańskiego 1730. deklarował ná nim Kardynałstwo iednemu Wysoce uczoneму Mężowi, ktoremu potym dnia 11. tegoż Miesiąca w publicznym Konfystarzu z zwyczajnymi Ceremoniami oddał Kápelusz, tego Purpurátá Imię *Alemanus Salciati Tuscanus.*

Tá była ostatnia kreaturá BENEDYKTA XIII. ostatnia Ceremoniá zá chwálebnego y szczęśliwego iego Pánowánia, ná Stolicy Apostolskiej, przed śmiercią. Kreował ten Naywyższy Pásterz Kardynałow 29. Patryárchow dwoch, Arcy-Biskupow niektorych sám Konsekrował, innych prekonizował 38. Biskupow tak

ze

że, procz nominowanych Konsekrował nąd 57. którego szczęścia dostało się y naszym Polakom niektórym: Opátow sam Benedykował wielu tak że, przy których Benedykował y naszych dwóch Polaków J. X. Ponińskiego Opáta Trzemeżenkiego J. X. Sapiechy Opátá Pokrzywnickiego. Prezbiterów ordynował więcej nad 1129. Po tych tak wielkich pracach y y Mortyfikacyach żadney nigdy niepodlegał słabości przez całe życie swoje: dlatego też umarł prawie bez choroby, słabość jego była bardzo krótka, ktorey okazyją była samá stárość: mając lat wieku swego 81. dni 19. atoli Medykowie uznawali że kátár był racyą Choroby, który starym zwyczajnie, szkodzi, y jest przyzwoity, niespodziewáli się jednak Doktorowie żadnego z tey słabości niebezpieczeństwa, z raná dnia 21. Lutego Roku 1730. posłał sobie po niektórych Dominikanow z ktoremi mówił Pácierze Káplánskie y insze partykulárne Nabożeństwo po których kazał się ogolic, potym wyspowiadałszy się kazał przed sobą czytać Mszą S. wktorey klęcząc słuchał z nabożnym áffektem y na niey przyjął Przenáyswietszy Sakrament, czując się potym być słabszym, około trzeciej godziny prosil o Oley Swięty, który przyiąwszy zaczął mowić Psálm *In Te Domine Speravi.* y przychodzą na owe słowá: *in manus tuas Domine, commendo Spiritum meum.* BOGU Ducha oddał S. Pasterz, rządząc swiętobliwie Kościołem S. lat pięć miesięcy 8. dni 23.

Mowić się tu może iż ten pierworodny na Ziemi Syn Zostawiwszy w sieroctwie dnia tego Kościół Rzymski, odrodził się Niebu, zostawiwszy pierworodnym Synem między Błogosławionemi Obywatelami; *Digressus s. ab hac Ecclesia ad illam pervenit qua est Primo Genitorum Chris:*

descriptorum in Calis. Ze ras approbował *Bullam Vni-*
genitus y Dekret Kardynała Ditournon może mu tu
 przyznać że przeto nie narutzoną zachował wiarę, zaco
 może się bezpiecznie upomnieć rekompensy, mówiąc
 z Apostołem *Fidem servavi in reliquo reposita est mihi*
Corona justitiae, quam reddet mihi Dominus in illum diem
Iustus Iudex. Na ostatek że zawsze zprzykładem Ca-
 łego Rzymu bywał przytomnym na publicznych Na-
 bożeństwach ktore y sam często Celebrował solennie
 po Kościołach, przeniósł się ná solennizacyą między
 Chory Niebieskie, *Relictis hisce festis transit ad Celebritatem*
Angelorum. Ubráwzy potym ná balsamowane Ciało S.
 Pápiezá w Aparát kamerálny, postáwili ie ozdobbie w ie-
 dnym Wátykańskiego Pałacu Pokoju, ktore potym prze-
 niesione było do Kościoła S. Piotrá, y Kollokowane w
 Káplicy Sixtusa IIII. gdzie rozebrawszy go z aparátu
 pokoiowego, Pontyfikalny ná niego włożyli, ztamtąd
 transportowany do Káplicy Przenayś: SAKRAMENTU
 gdzie stało przez dni 3. do ktorey wielki zewsząd cisnął
 się Konkurs ludzi, chociaż ieszcze nie była promulgo-
 wána śmierć iego, dla krotkiej choroby; co żywo zcho-
 dziło się zwielkim nieukontentowaniem oplakiwać do-
 brego Pána, y Pásterzá swoiego, przybywała niezliczona
 moc różnego Duchowieństwa, pod czas ktorego konkur-
 su w różnych chorobách znawdujący się ludzie, dotyka-
 li się, iedni Czapki, drudzy Tuniceli, przez co doználi
 ratunku, w sam zaś wieczor ostatniego dnia odprawowa-
 ła się solenna funkeyá z osobliwą pompą pogrzebu iego,
 ná ktorey miał wielce sławny Pánegiryk pogrzebowy
 Oćiec Tomasz Augustyn Ricchini Dominikan, ktory
 w przedce był do Druku podány, á potym zamknąwszy
 Wátykańską Bazylikę, reponowali ten drogi depozyt S.

Pásterzá blisko drzwi wielkich, dáwšy tytuł Łaciński ná trumnie.

Tu leży BENEDYKT XIII. Naywyższy Kapłán był lat 81. dni 19. Rządził Kościołem lat 5. Miešięcy 8. dni 23. Umarł Roku 1730. dnia 21. Lutego.

Było życie BENEDYKTA Święte, ale y śmierć była Sprawiedliwego Meza droga, Święte jego zasługi, po bożne Akcye utorowały mu drogę bešpieczną zbawienną do odebrania rekompensy w Niebie: náleży tylko aby chwalebne uczynki jego w świeżey zázwsze były u nas Ziemianow pámięci mówiąc z Máximem S. *digne enim in memoriam vertitur hominum, qui ad Gaudium transit Angelorum.*

Ze zaś życzył sobie zá żywotá iešcze, y o to ušilnie prošil Kollegium Kárdynałskie, aby był pochowany w Kościele Dominikańskim ná Minerwie, iáko u swoich Bráci, gdzie wšpániała z wielkim kosztem dla tego wystáwił Káplícę, więc zá pilnym stáraním Nayprzewielebniejszego Zákonu Cášego Káznodzieyskiego Generála Oycá Thomaszá Rypollego stáło się zá dołyć: otrzymáwšy bowiem z osobliwizey klemencyi Klemensá XII. ná to konsens, starał się aby ten akt z iak náywiększym tryumfem mógł się odpráwić, rozpisał zaraz zářobne listy ná solenną translacyą ná ktorą Kárdynał Košciá przyšłał nášzym OO. Dominikańom Swiec wielkich 200. Kárdynał Fini 250. Márkwis de Ormea 100. Xiáże z Grawiny 300. oprocz tego náši Oycowie kupili 60000. ná teź extra ordynáryjną Mágnificencyą y illuminacyą tego Košciola, gdzie iuž przygotowaná była Pompá wielka zářobna: przyšłał Krol Sardynski 27000. Szkudow, á Kárdynał Alexander Albáni dárował dwie kolumny z A.

z Agatu, dla przyozdobienia Grobu, w którym má być deponowane Ciało tegoż Oycá Świętego.

Dnia tedy 12. Lutego Roku 1733. była rekonicya Ciała S. P. BENEDYKTA XIII. w dzień Sobotny, które znalezione z wielkim ządziwieniem przytomnych w całości nic nie zepsute y tak miękkie y powolne iák gdyby pogrzebione było przed kilka momentami, które ná zaiutrz exponowane było w Bazylice Świętego Piotra ná Kátáfalku, między 600. zapalonemi wielkiemi swicami, po obiedzie zaś odprawiła się translacya solenna do Kościoła nášego Dominikańskiego, która funkcyá zaczęła się o pierwfzey godzinie po południu, ná ktorey asystowali Kollegja Biskupow, Protonotaryuszow A postolskich *Clericorum Camera Apostolica, Vocantium signatura, & totus status Clericalis tam secularis quam regularis*, Miasta tego Rzymskiego, mając z nich káždy w rękú zapaloną swiecę, gdy tá Proceßyá miała *Castellum S. Angeli* Garnizon dał ognia trzy razy KáPELLA rozná ná roznych kyszec się dáli Instrumentách, zadržymáno się zaś trzy razy na drodze aby miał czas Notaryusz do napisania *actus notarialis* tey translacyi; Proceßyá ta była jedná z Naywspániálszych, która kiedykolwiek zá pámięci ludzkiej widziana była, Ciało nie przybyło do Kościoła ná Minerwę, aż po zachódzie słońca, gdzie był exponowany przez całą noc, ná zaiutrz *Sacrum Collegium* złożone z 26. Kardynałow odprawowało solenne Exekwie, Kardynał Jan Báptista Altyery Celebrował Mszę Świętą, po ktorey Ceremonij złożono to Ciało do Kaplice Świętey Maryi Magdaleny, poki nie skończą wipaniałego Grobu Kaplice Świętego Dominiká. Nie można też
Wy-

wyrazić wielkiego Konkursu ludzi, którzy się znajdowali na tej translacyi famych pochodni rachowano 20000. w tej Processyi. Aże też Ociec Święty jest u wszystkich Generálne *in odore Sanctitatis*, więc każdy w tej ciżbie chciał co urwać od niego, iakoż pewny Kárdynał nabył *Velum*, którym twarz była zakryta Papieżką, Hiszpan ieden porwał Rozaniec jego. Xiądz pewny kawałek Stupy Kárdynał Fini wziął trzewik jego ieden, drugi Kárdynał wziął drugi. Który Zywoł Swiat cały Informujący BENEDYKTA XIII. przeczytawszy pobożny Czytelniku bierz Informacyą, iako to BOGU na świecie bez Umbry grechowey służyć potrzebá. Co gdy uczynisz wnidziesz z BENEDYKTEM XIII. *in Sancta Sanctorum*; tam gdzie *Benedictus DEVS in secula seculorum.*

